

Uvodnik

Dragi čitatelji,

u Novinarskom domu početkom mjeseca ožujka 2009. okupio se velik broj javnih bilježnika, nastojeći iz «prve ruke» saznati novosti o pravima društva. Također, svrha je bila pokušati riješiti pitanja koja se pojavljuju u praksi, a koja sudovi različito tretiraju i to na način da se ujednači praksa sudova, izbjegavajući tako i različito postupanje u istim stvarima.

Dobro organiziranu stručnu raspravu vodio je i koordinirao, u ime Hrvatske javnobilježničke akademije, *Vladimir Marčinko*, javni bilježnik iz Zagreba i glavni urednik časopisa Javni bilježnik. Predavači su bili: *akademik Jakša Barbić, doc. dr. sc. Hrvoje Markovinović* i sutkinja VTS-a *Vesna Buljan*. Izlaganja s ovoga okruglog stola i pitanja sudionika donosimo u cijelosti.

Valja napomenuti kako su se u raspravi svi složili da odstupanja i različitih tumačenja zakonskih propisa u praksi ima, a drugo je pitanje je li to dobro ili nije. No sudionici skupa složni su u tome kako ovakve rasprave mogu biti poticaj da se stvari mijenjaju na bolje.

Uloga javnih bilježnika u odnosu na prava stranih osoba u ostavinskom postupku postala značajnija, ali istodobno i složenija. O ovoj problematici piše *Jadranko Jug*, sudac Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Novina je da se pravo na naknadu za nekretninu koju ne mogu naslijediti strane osobe utvrđuje u rješenju o nasljeđivanju, čime su javni bilježnici dužni utvrditi radi li se uopće o stranoj osobi, a ako se radi je li iz država-članica EU, je li predmet ostavine nekretnina koju ne može strana osoba naslijediti te su na kraju dužni donijeti rješenje o nasljeđivanju, čiji sadržaj će biti podoban za ostvarenje prava na naknadu strane osobe.

Uvijek su zanimljivi tekstovi temeljeni na sudskoj praksi jedan od tih je «Opservacija o načinu vođenja ostavinskih postupaka od strane javnih bilježnika» *Ljerke Ivasić*, koja napominje da u ostavinskom postupku ima evidentnih propusta javnih bilježnika. Nažalost, najveći broj spisa koji su povjereni javnim bilježnicima, obično se pred njima i pravomoćno dovrše, neovisno o tome je li postupak vođen i je li donesena odluka u skladu sa Zakonom, jer većina nasljednika nema saznanja o toj problematici, osim želju za nasljeđivanjem. Zanimljivih sedam koraka, koje je opisala autorica, svakako mogu upozoriti na pravilno postupanje, ali i biti poticaj za novi članak i raspravu s autoricom.

Informacija o osobnom identifikacijskom broju bilo je dosta, ali se manje zna o njegovoj primjeni, posebno kod javnih bilježnika. O tome u svom članku «Osobni identifikacijski broj» piše *Vitomir Boić*. Brže i lakše komuniciranje i razmjenjivost podatka, uz dužno poštovanje zaštite tajnosti podataka upravo se uhodava, uz niz pretpostavki koje moraju biti ostvarene, kako napominje autor. U prijelaznom razdoblju bit će sigurno nesnalaženja, odnosno traženja ispravnih rješenja.

Javni bilježnici, unatoč pravilima struke, djeluju na sebi svojstven način te tako stvaraju gradivo, koje neovisno o tome kako je uređeno i propisano, svjedoči upravo o njihovu radu u širem društvenom kontekstu.

Budući da je cilj cjelovito i kvalitetno sačuvati sva obilježja dokumenata koji su nastali radom bilježnika na bilježnicima je da osiguraju i provedu sve uvjete za prikladnu stručnu skrb nad gradivom koje stvaraju u svom poslovanju odnosno u svakome dijelu „životnog ciklusa“ dokumenata, a u tome im pomažu arhivisti stručnim savjetima i nadzornim postupcima. Njima je svrha osigurati da vrijedne informacije iz dijela gradiva bilježnika budu trajno dostupne i izvan konteksta bilježničke djelatnosti, kao izvor za razna istraživanja. O ovoj zanimljivoj i društveno korisnoj suradnji javnih bilježnika i arhiva, zapravo, odnosu koji bi trebao biti partnerski i uvijek ići u korist zaštiti zapisa i informacija, uz pouku o načinu arhiviranja, pišu *Karmen Markezić i Iva Grdinić*.

I u ovome izdanju nalazi se već uobičajeni adresar svih javnih bilježnika u Republici Hrvatskoj, aktualan ali i podložan svakodnevnim promjenama. Stoga molimo čitatelje da elektroničkom poštom pošalju možebitne ispravke, a novoimenovane javne bilježnike da pažljivo provjere svoje podatke.

Časopis je i nadalje neprekidno otvoren za sve javne bilježnike i one koji to nisu, a imaju šstoreći odnosno napisati o zajedničkoj problematici. Pozivamo vas stoga da svojim stručnim priložima i zanimljivostima iz prakse sadržajno obogatite sljedeća izdanja.

UREDNIŠTVO

Okrugli stol

PRAVO DRUŠTAVA

Novinarski dom, 2. ožujka 2009.

Vladimir Marčinko: Pozdravljam okupljene javne bilježnike, suce i uvažene predavače: akademika Jakšu Barbića, doc. dr. sc. Hrvoja Markovinovića i sutkinju VTS-a Vesnu Buljan. Smisao je ovog okruglog stola da se riješe pitanja koja se pojavljuju u praksi, a koja sudovi različito tretiraju i to na način da se ujednači praksa sudova, te da se izbjegne različito postupanje u istim stvarima. Nadalje, uvijek ima pitanja koja proizlaze iz određenih problema u praksi, za koja su naši uvodničari najkompetentnije osobe za davanje odgovora.

Sada dajem riječ akademiku Jakšu Barbiću, koji će u jednom dijelu izložiti ono što će biti izmijenjeno u Zakonu o trgovačkim društvima, ali i dati neka pojašnjenja o zakonskoj terminologiji kao uvod, a nakon toga početi odgovarati na vaša pitanja.

O možebitnim izmjenama ZTD-a

Jakša Barbić: Sastajemo se nakon nepune godine dana, a sa Zakonom o trgovačkim društvima nije se dogodilo ništa nova. U jednom od mail-ova koje je prikupila Komora pročitao sam nešto što me iznenadilo. Naime, pitanje o tome što će biti u budućim izmjenama ZTD-a koje se spremaju?

Nemam nikakvih saznanja o tome da se radi na izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima. Možda netko na tome već i radi, ali ovo što mi je priopćeno

e-mailom za mene je prvi glas koji me, moram priznati, iznenadio. Podrobnije obavijesti o tome morat ćete potražiti u Ministarstvu pravosuđa ili, ako znate da netko radi na izmjenama i dopunama Zakona, od onoga tko ih eventualno već priprema. Dosad je Zakon i sve njegove izmjene i dopune, pripremala Katedra za trgovačko pravo i pravo društava Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i nakon toga je na njima radila radna skupina Ministarstva. Koliko mi je poznato, ni Katedra nema o tome nikakvih spoznaja. Kako sam u mirovini, razumijem da država sa mnom kao starim vjerojatno više ne računa, ali da se ne obraća Katedri, to mi baš i nije prihvatljivo.

Iskoristit ću priliku da iznesem ono što bi po mojem mišljenju svakako trebalo unijeti u Zakon i što bi trebalo učiniti još ove godine. To neće biti neka velika izmjena. Onog trenutka kada smo počeli usklađivati naše pravo s pravnom stečevinom EU-a, započeo je

proces izmjena koji će, kao i u državama-članicama Europske unije, biti stalan i ići tempom kako budu dolazile nove smjernice s tog područja. Iako smo posljednjom izmjenom i dopunom Zakona proveli potpuno usklađenje s europskim pravom društava, nakon što je donesena, čak i prije nego što je stupila na snagu, donesene su dvije nove smjernice koje zahtijevaju da se i njih ugradi u Zakon.

Prva se odnosi na izmjene u pripajanju i spajanju dioničkih društava i njome se određuje kada i pod kojim uvjetima nije potrebno revizorsko izvješće. Riječ je o doista neznatnoj intervenciji u Zakon koja nije ni spomena vrijedna.

Druga je izmjena nešto veća jer se odnosi na određena prava dioničara u dioničkim društvima, čije su dionice uvrštene na uređeno tržište vrijednosnih papira radi trgovanja. S unošenjem u Zakon rješenja iz te smjernice, omogućit će se elektroničko glasovanje bez fizičke prisutnosti sudionika na glavnoj skupštini, sudjelovanje na njoj putem elektroničke veze, uredit će se neka pitanja vezana uz punomoć, pravo glasa, pravo raspravljanja i sl. Time će se za ta društva odstupiti od sadašnjih rješenja u Zakonu, ali će to biti samo mogućnost kojom se društvo može, ali i ne mora koristiti. Pretpostavka je da društvo to tehnički omogući i da se postigne sigurnost u komuniciranju, uz osiguranje identiteta osoba koje to čine na takav način. Nije riječ o nekim većim izmjenama.

To su izmjene koje se moraju učiniti jer Zakon valja uskladiti sa svim smjernicama EU-a. Mislim da tu priliku treba iskoristiti i za uobičajeno stalno dotjerivanje Zakona, kako se to čini i u svim drugim zemljama koje imaju takav zakon. Osobno sam zabilježio detalje, na koje sam naišao u praksi i pisanjem knjiga i članaka, koje bi trebalo dotjerati u Zakonu. Ništa veliko, ali korisno pa kad se od mene bude tražilo, to je praktički već pripremljeno.

No treba razmisliti i o još nečemu. U pojedinim europskim zemljama sada je moguće osnovati društvo s ograničenom odgovornošću s minimalnim temeljnim kapitalom, primjerice, u Njemačkoj od jednog eura. Riječ je o vrlo jednostavnom osnivanju primjenom zakonom propisanih formulara, uz neka ograničenja u radu takvog društva zakonski propisana. To je učinjeno zbog toga što je područje EU-a zbog slobode kretanja kapitala i poslovnog nastana, zapravo, postalo tržište na kome države-članice međusobno konkuriraju propisivanjem povoljnijih uvjeta za osnivanje trgovačkih društava. To će vrijediti i za nas nakon što uđemo u Uniju. Tada bi, primjerice, naš poduzetnik u Njemačkoj mogao osnovati društvo s ograničenom odgovornošću sa spomenutim neznatnim temeljnim kapitalom koje bi poslovalo u Hrvatskoj i tako izbjegao da društvo mora imati temeljni kapital od najmanje 20.000 kuna, koliko se traži za osnivanje takvog društva kod nas. Njemačka je stoga uvela tu mogućnost pojednostavnjenog osnivanja malog društva s najviše tri člana i s minimalnim temeljnim kapitalom. Učinila je to tako da je postojećem Zakonu o društvima s ograničenom odgovornošću dodala svega nekoliko članaka. Treba razmisliti ima li potrebe da se nešto takvoga učini i kod nas, jer temeljni kapital, koji se kod nas sada traži za osnivanje društva s ograničenom odgovornošću, u usporedbi s drugim zemljama doista je vrlo nizak. To je pravno političko pitanje.

Još bi jednu stvar trebalo učiniti pri izmjeni ZTD-a. U društvu s ograničenom odgovornošću danas postoji temeljni ulog i poslovni udio. Nijemci su najnovijim izmjenama svog zakona to uklonili. Postoji samo poslovni udjel i uplata tog udjela, kao što u dioničkom društvu postoji dionica i uplata dionice. To bi bilo

dobro učiniti i kod nas, ali su nužne intervencije, ne doduše velike, ali ipak, na više mjesta u Zakonu. O tome smo razmišljali i prilikom posljednjih izmjena Zakona, ali je to ostavljeno za kasnije da ne bi po broju članaka izgledalo kako je tadašnja izmjena bila prevelika.

Promjene nekih nazivlja

Sad bih vam skrenuo pozornost na pitanje promjene nazivlja do kojih je došlo donošenjem nekih novih zakona. Za vas je najznačajnija promjena u tome učinjena Zakonom o tržištu kapitala koji je nedavno stupio na snagu. Navest ću neke bitne promjene u tome. Nema više Središnje depozitarne agencije ni njezina kompjutorskog sustava. Sada je to Središnje klirinško depozitarno društvo, u koje se silom zakona pretvorila Središnja depozitarna agencija. Drugo je pitanje tko, što i gdje upisuje. Sada je to račun nematerijaliziranih vrijednosnih papira u računalnom sustavu središnjeg depozitorija. Prema Zakonu, na računu se sada zapisuje, a ne više knjiži. Ovo je slučaj kada je riječ o nematerijaliziranim vrijednosnim papirima, ali Zakon govori i o nematerijaliziranim financijskim instrumentima koji nisu nematerijalizirani vrijednosni papiri. Za takve instrumente postoji središnji registar nematerijaliziranih financijskih instrumenata kojim upravlja operater središnjeg registra.

Zakonodavac je u Zakonu kod objašnjena različitih financijskih instrumenata napravio kardinalni propust time što nije definirao što je to vrijednosni papir. Trebao je reći da je riječ o vrijednosnom papiru kad su nastanak nekog prava, njegov prijenos, ostvarenje i prestanak sudbinski vezani uza Zakonom propisani medij. Taj medij može biti isprava (primjerice, kod mjenice) ili elektronički zapis na računu u računalnom sustavu središnjeg depozitorija. Ne zapis u svakom računalu, nego samo u tome računalnom sustavu. Kada je riječ o dionicama u nematerijaliziranom obliku, treba voditi računa da one nisu uvijek i vrijednosni papiri. Dionica izdana u nematerijaliziranom obliku,

koja je zabilježena samo u računalu na kome se vodi registar dionica u dioničkom društvu, ne i u središnjem depozitoriju, nije vrijednosni papir sve dok je se ne zabilježi na spomenutom računu u računalnom sustavu središnjeg depozitorija.

Kada je riječ o nematerijaliziranom financijskom instrumentu koji nije nematerijalizirani vrijednosni papir, tada je medij elektronički zapis na računu u Središnjem registru nematerijaliziranih financijskih instrumenata koji nisu vrijednosni papiri.

Skrećem pozornost i na konačnu promjenu naziva vlasnika vrijednosnog papira u imatelja i vlasnika računa u imatelja računa, što odgovara pravom stanju stvari. S druge strane, zakonodavac je pomiješao nazivlje jer dionicu smatra vlasničkim vrijednosnim papirom što ona ne može biti, a sve ostale vrijednosne papire naziva dužničkim, što ne odgovara pravom stanju stvari. Naime, na su taj način skladišnica pa i založnica dužnički, a ne stvarnopravni vrijednosni papiri, što oni i jesu. To je zbog toga što se ne koristi tradicionalna podjela vrijednosnih papira na obveznopravne, stvarnopravne i korporacijske. Na ovo skrećem pozornost zbog toga što u primjeni pojedinih odredaba Zakona o tržištu kapitala treba imati na umu podjelu vrijednosnih papira koju čini taj zakon koliko god ona bila pogrešna.

Također, ne obraćajte pozornost na promjenu nazivlja zbog toga što se u Zakonu koristi naziv prenosivi vrijednosni papir, umjesto samo vrijednosni papir. Značajka vrijednosnog papira je da je prenosiv pa se to ne mora isticati u njegovu nazivu. Imajte na umu da je do takva naziva vjerojatno došlo zbog ropskog prevođenja s engleskog jezika u kome se za vrijednosni papir koristi naziv *negotiable instrument*.

■ **Član uprave dioničkog društva u listopadu je dao ostavku i u njoj naveo da ona djeluje od 1. siječnja sljedeće godine. Iste te godine nadzorni odbor imenuje novog direktora, kojemu mandat počinje teći tek 1. siječnja sljedeće godine. Tko podnosi prijavu za upis promjene člana sudu-registru, sadašnji direktor ili novi direktor?**

Jakša Barbić: Prijavu podnosi onaj tko je u mandatu kada se prijava podnosi. Prijava se podnosi nakon promjene, a promjena je nastala 1. siječnja, bez obzira na to kada je donesena odluka o imenovanju novog člana uprave. U ovom slučaju ostavka ima konstitutivni učinak od 1. siječnja iduće godine. To znači da će u ovom slučaju novoimenovani član uprave (direktor) podnijeti prijavu za upis promjene u sudski registar nakon 1. siječnja iduće godine.

■ **Nakon informatizacije suda, hoće li društva s istom tvrtkom imati problema? Zašto se kod tvrtke nije izmijenila odredba da ona mora biti na hrvatskom, grčkom, latinskom jeziku, te da mora imati značenje. Ograničava li to velikim dijelom osnivača? Koji je stav predavača?**

Jakša Barbić: Kada smo oblikovali Zakon imali smo problem s lingvistima koji su nastojali na tome da tvrtka mora biti na hrvatskom jeziku. No u Zakonu je učinjeno toliko izuzetaka da gotovo da možete učiniti što hoćete, a možete se koristiti i prijevodom tvrtke na neki drugi jezik i to upisati u sudski registar. Pročitajte pažljivo cijeli čl. 20. Zakona, da ne trošimo vrijeme na nabrojanje brojnih mogućnosti koje su tamo nabrojene, upravo zato da omogućimo što veću slobodu izbora. Ne znam zašto bi kompjutorizacija sudskog registra bila problem u vezi s istim ili sličnim tvrtkama. Dapače, mislim da ona omogućuje bolji uvid u to koju se tvrtku može koristiti, a da se ne povrijedi nečije pravo.

■ **Do kada će se djelatnost društva ograničavati posebnim zakonom? Naime, u slučaju da sud nije upoznat da je stupio na snagu neki zakon, upisuju se djelatnosti prema nahođenju.**

Jakša Barbić: U Zakonu o sudskom registru u članku 80. st. 1. postoji odredba po kojoj se djelatnosti upisuju u sudski registar prema posebnim zakonima. Ako neki posebni zakon propiše neku djelatnost, mora je se tako i upisati. Drugo je pitanje je li to dobro ili nije.

Protiv sam toga da se tako postupa i o tome pišem godinama. To, naime, ima smisla samo onda kada se nekim zakonom traži odobrenje za obavljanje točno određenih djelatnosti, primjerice, kada se daje dopuštenje za rad kreditnoj instituciji i kada samo ona može obavljati neke zakonom propisane djelatnosti. U tim slučajevima se kod nas primjenjuje sustav koncesije kao izuzetak od redovnoga normativnog sustava osnivanja pravnih osoba, pa bi to imalo smisla. Primjena zakonom propisanih klasifikacija djelatnosti u nas je bila uvedena Zakonom o udruženom radu, jer je po njemu osnovna organizacija udruženog rada mogla imati samo jednu osnovnu djelatnost i to je bio i uvjet njezina organiziranja. Da bi se to moglo kontrolirati, država je propisala Jedinственu klasifikaciju djelatnosti koju je Hrvatska, iako više nije bilo ni Zakona o udruženom radu niti organizacija udruženog rada, doradom pretvorila u Nacionalnu klasifikaciju djelatnosti i propisala, suprotno suprotstavljanju struke, kao mjerilo za upis djelatnosti u sudski registar. Osobno sam se borio protiv toga, ali interes statističara je kod političara prevladao. To je bez ikakva smisla i suprotno je načelu slobode poduzetništva iz Ustava, a postupanje po tome ne daje nikakvu sliku stanja, jer poduzetnici upisuju i djelatnosti kojima se nikada ne bave, a statističari marljivo pišu pogrešne izvještaje o tome koliko se tvrtki čime bavi. Čista glupost. I tako se konačno nakon dugog natezanja uspjelo izbaciti iz Zakona primjenu Nacionalne klasifikacije djelatnosti kako suci ne bi obavljali posao statističara. Nije na sucima da se bave tim statistikama, oni imaju ozbiljnijeg posla, a statističari mogu lako elektroničkim pristupom u sudski registar iz njega uzimati podatke o djelatnostima i slagati ih u svoje statističke kućice, te nastaviti s izradom izvještaja o tome koliko se i kojih subjekata čime bavi, premda to nema veze sa stvarnošću niti se to tiče suda.

Nažalost, na temelju uvodno spomenute odredbe Zakona o sudskom registru, na mala vrata uvodi se klasifikacija koju država uporno povećava, uređujući neka područja gospodarskog djelovanja i tako ide prema onome što je, hvala Bogu, već napušteno. Zakon o sudskom registru treba izmijeniti i napustiti sadašnje rješenje, u Zakonu o trgovačkim društvima ga nema,

koje nije u skladu s Ustavom RH. Treba ga ostaviti samo izuzetno, tj. kad je za obavljanje nekih zakonom propisanih djelatnosti, pa i za upis u sudski registar, potrebno odobrenje zakonom propisanog nadležnog tijela, jer to zahtijevaju izuzetni slučajevi kada se primjenjuje sustav koncesije pri osnivanju pravnih osoba (kreditne institucije, leasing društva i dr.).

■ **Je li odluka skupštine društva ništava ili pobjna, ako su je donijeli, primjerice, članovi društva koji nisu uneseni u knjigu poslovnih udjela i o čijem članstvu nije obaviješten registarski sud? Ako odluka skupštine nije ništava, hoće li registarski sud dopustiti upis u sudski registar na temelju takve odluke?**

Jakša Barbić: Odluka skupštine društva je u tom slučaju pobjna. Jest da je član društva onaj koji je upisan u knjigu poslovnih udjela, ali ako netko dokaže da je stekao poslovni udio, a da još nije upisan u knjizi poslovnih udjela, treba mu priznati status u društvu i priznati mu pravo glasa. Vodite pritom računa i o odredbi čl. 411., st. 2. Zakona, kada se smatra da je obavljen upis u knjizi poslovnih udjela. Kada to čak i ne bi bilo tako, pa bi na skupštini glasovao netko tko doista nije član društva, odluka skupštine bi bila pobjna, ako bi glas te osobe mogao utjecati na rezultat glasovanja. Za to je potrebno da je odgovarajuću tužbu u Zakonom o trgovačkim društvima propisanom roku podnijela sudu osoba koja ju je ovlaštena podnijeti. Važno je napomenuti da je ništavost odluke izuzetak kojeg treba restriktivno tumačiti, a da je pobjnost pravilo. O ništavosti odluke je riječ samo onda kada je to izričito propisano Zakonom.

■ **Mora li kod podnošenja prijave za upis odluke o prijenosu dionica manjinskih dioničara u sudski registar biti podnesena izjava o jamstvu banke?**

Jakša Barbić: Ne treba. Sud nema s time ništa, prijavi treba priložiti samo odluku glavne skupštine i dokaz da je donesena (zapisnik s glavne skupštine, izvod iz zapisnika). Možda vas je zbunilo to što se u zakonskoj odredbi navode odluka i prilozi. Izjava banke o jamstvu je pretpostavka za donošenje odluka, a ne njezin prilog. Iz zapisnika s glavne skupštine vidi se je li postojala takva izjava i je li o njoj bilo govora na glavnoj skupštini. U pogledu priloga odluci valja objasniti o čemu je zapravo riječ. Odluka o prijenosu dionica može se formulirati tako da se kaže kako se glavnom dioničaru prenose sve dionice svih drugih dioničara. Ona može glasiti i tako da se u njoj navedu svi ti dioničari i dionice koje se prenose, ali i tako da se glavnom dioničaru prenose dionice svih drugih dioničara prema popisu koji je priložen toj odluci i njezin je sastavni dio. U ovom posljednjem primjeru riječ je o prilogu odluci. Sud se pri upisu u sudski registar ne upušta u kvalitetu jamstva (garancije) niti

je ovlašten da o tome vodi računa. Ako je u pogledu toga učinjena neka povreda, odluku glavne skupštine o prijenosu dionica manjinskih dioničara može se pobijati tužbom u kojem slučaju se odluka o prijenosu dionica neće upisati u sudski registar sve dok takva tužba ne bude povučena ili pravomoćno odbačena ili odbijena. Ovdje nije riječ o pobijanju odluke zbog visine primjerene otpremnine manjinskim dioničarima, jer takva tužba nije dopuštena.

■ **Ustane li uprava društva s tužbom za pobijanje odluke glavne skupštine, na koji način nadzorni odbor zastupa društvo (svi članovi NO, većina članova ili samo predsjednik NO)?**

Jakša Barbić: Nadzorni odbor tada donosi odluku i određuje tko će to činiti za to tijelo, tj. tko će ga zastupati u zastupanju društva. To može biti član nadzornog odbora, predsjednik tog odbora, a može se dati i punomoć za zastupanje, primjerice, odvjetniku.

■ **Uprava društva sastoji se od tri člana koji zastupaju društvo skupno. Dva člana društva imaju prebivalište u inozemstvu, a jedan u Republici Hrvatskoj. Može li se nekoga od članova uprave imenovati prokuristom?**

Jakša Barbić: Ne može, jer član uprave zastupa društvo po zakonu, a prokurist je punomoćnik društva, tj. zastupa ga na temelju pravnog posla. Nema ni potrebe da član uprave bude prokurist. U ovom slučaju to se rješava tako da dva člana uprave koji su u inozemstvu daju punomoć članu uprave koji je u Hrvatskoj da ih zastupa u obavljanju njihove poslovodne funkcije zastupanja društva. Na temelju takvih punomoći član uprave u Hrvatskoj zastupa druga dva člana i u njihovo ime poduzima radnje zastupanja društva kao da ih oni poduzimaju.

Hrvoje Markovinović: Mene je pripalo da odgovorim na niz pitanja koja se odnose na društva s ograničenom odgovornošću.

Prva se skupina pitanja tiče promjene društvenog ugovora u izjavu o osnivanju, u slučaju kada se svi poslovni udjeli steknu kod jednoga člana. Na to pitanje još se nadovezalo niz pitanja o tome treba li se društveni ugovor mijenjati kada se promijeni član.

Drugi se set pitanja odnosi na pitanje potvrda koje javni bilježnici koji sudjeluju kod promjene članstva trebaju dostavljati upravi, odnosno registarskom sudu.

U prvom slučaju valja lučiti nekoliko situacija. Jedna je ta, kada dođe do prijenosa poslovnog udjela, promjene članstva, a primjerice da broj članova ostane isti ili i dalje ostane veći od dva. Pitanje je bilo zašto se onda tu ne mijenja društveni ugovor?

Kada bi se u takvim situacijama morao mijenjati društveni ugovor, to bi bilo direktno ograničavanje

mogućnosti prijenosa poslovnog udjela. S jedne strane imate predviđeno temeljno zakonsko pravilo da je raspolaganje poslovnim udjelima slobodno, a onda bi morali promijeniti društveni ugovor, za što bi trebalo na skupštini postići većinu. Što ako se ne dobije većina, kakav bi onda bio položaj tog novog člana?

■ **Što ako se svi poslovni udjeli steknu kod jedne osobe, trebamo li onda društveni ugovor zamijeniti izjavom o osnivanju? Kako bi taj jedini član sam sa sobom sklapao ugovor koji je dvostrani pravni akt?**

Hrvoje Markovinović: Ne radi se u takvim situacijama o tome da član sklapa sam sa sobom ugovor. Društvo ima temeljni ustrojbeni akt koji je u takvoj situaciji društveni ugovor. Skupština društva donosi odluku o promijeni temeljnoga ustrojbenog akta društvenog ugovora. Ta okolnost, što samo jedan član dolazi na skupštinu i izjavljuje volju, ne mijenja ništa na stvari. Stoga se u tim situacijama društveni ugovor ne mijenja u izjavu o osnivanju.

■ **U društvima s ograničenom odgovornošću s više članova dolazi do sjedinjenja svih poslovnih udjela u jednoj osobi. Ujedno taj jedini član donosi odluku o promjeni društvenog ugovora radi promjene neke odredbe i odlučuje da temeljni akt nazove izjava za d.o.o. Sud neće provesti takvu prijavu uz obrazloženje da se u takvim situacijama društveni ugovor koji je jednom donesen više nikada ne može pretvoriti u izjavu, bez obzira na broj i vrstu promjene koje bi se eventualno u društvu dogodile.**

Je li to doista duh Zakona o trgovačkim društvima?

Hrvoje Markovinović: Važno je reći da je izjava o osnivanju, kao što sam zakon kaže, izjava o osnivanju. Ne postoji izjava o društvu s ograničenom odgovornošću, taj termin zakon ne poznaje. Nakon deset godina postojanja društva ne donosi se izjava o osnivanju. Pa ne osnivamo društvo. Nema izjave. Taj termin nije zakonski. Postoji društveni ugovor koji se mijenja odlukom skupštine i ne možemo ga promijeniti u izjavu o osnivanju. Postavlja se pitanje što bismo onda u takvu izjavu upisali? Bismo li onda imali ono što Zakon izričito navodi da treba imati izjava o osnivanju (odnosno društveni ugovor): ime, prezime, tvrtku, prebivalište odnosno sjedište osnivača, jer se to u čl. 388. ZTD-a navodi kao bitan sadržaj tog akta.

Zakon jasno razlikuje osnivače od članova društva. U zakonu se tako navode prava i obveze koje članovi imaju prema društvu. Zakon tu više ne govori o osnivačima, već čini jasnu distinkciju između osnivača i članova. Kad govori o pravima i obvezama, moguće je da govori o pravima i obvezama nekih budućih članova, međutim, u društvenom ugovoru moraju se navesti i osnivači. Tko stekne poslovne udjele od nekog osnivača, on stupa u njegove cipele i mora se znati kakve su te cipele i tko ih je nosio. Zato je važno da u društvenom ugovoru bude zapisan osnivač i nema promjene tih podataka. Kada u društvenom ugovoru piše tko su osnivači, te kada oni preuzmu temeljne uloge i na temelju toga stječu poslovne udjele, nećemo nakon toga promijeniti društveni ugovor i umjesto dosadašnjih osnivača upisati nove osnivače. Onda bi se postavilo pitanje znači li to da su oni stekli i uplatili te temeljne uloge?

Naravno da nisu. Oni samo sljeduju u pravni položaj osnivača i zato nema promjena temeljnoga ustrojbenog akta zbog toga što je došlo do promjene člana društva. Promjena društvenog ugovora u izjavu o osnivanju nije u duhu Zakona, ali isto tako ni u duhu obveznog prava koje je u osnovi temelj prava društva.

Jedine iznimka od ovoga pravila je slučaj kad je

društvo osnovano izjavom o osnivanju te nakon toga dolazi do cijepanja poslovnih udjela, ili je do prijenosa (ta je mogućnost otvorena posljednjom promjenom Zakona) došlo na način da u startu postoji više poslovnih udjela pa netko prenosi poslovni udio, te u društvo pored njega pristupa još jedna osoba. Tada se ta izjava o osnivanju mora pretvoriti u društveni ugovor iz potrebe da te osobe uredi svoje odnose. Tu je izjava o osnivanju deficitarna i zato je potrebno mijenjati izjavu o osnivanju u društveni ugovor. Ni u jednoj drugoj situaciji ne.

■ Kod sudjelovanja javnog bilježnika u postupku prijenosa, te izdavanja potvrda koja se šalju registarskom sudu i upravi u kojim slučajevima uprava sudjeluje u postupku, je li je to u postupku nasljeđivanja?

Hrvoje Markovinović: Uprava sudjeluje onda kada javni bilježnik ne sudjeluje u prijenosu poslovnog udjela. Naime, moguće je da javni bilježnik sudjeluje u formi sklapanja ugovora o prijenosu poslovnog udjela i da se taj ugovor sklapa u obliku javnobilježničkog akta ili solemnizirane privatne isprave, a da svejedno ne dođe do prijenosa u tom trenutku. Npr., kada se takav ugovor sklopi pod odgovornim uvjetom. U tim slučajevima javni bilježnik nije taj koji izdaje potvrde. Što se tiče nasljeđivanja i sudjelovanja javnih bilježnika u tome, čini se da bi i javni bilježnici, koji kao povjerenici suda sudjeluju u postupku nasljeđivanja, bili dužni izraditi potvrdu o popisu članova te je dostaviti sudu i upravi društva, pod pretpostavkom da iskažu pravomoćnost rješenja o nasljeđivanju. U situaciji da je uložena žalba, oni ne bi bili ti koji su konačno sudjelovali u tom postupku.

Naime, u dostavljenim pitanjima polazi se od toga da je nasljeđivanje i rješenje o nasljeđivanju deklaratorno, pa javni bilježnik ne sudjeluje u tome da taj poslovni udio stvarno prijeđe na članove, jer već časom smrti nasljednici nasljeđuju poslovni udio.

Usprkos tome što je točno da nasljednici poslovni

udio stječu časom smrti ostavitelja, rješenje o nasljeđivanju nema tek puki deklaratorni učinak. Naime, nasljednici časom smrti postaju nasljednici imovine kao zajedničari, pa tako postaju i zajednički imatelji poslovnog udjela. Rješenjem o nasljeđivanju ta se nasljednička zajednica razvrgava i u njoj se utvrđuju odnosi nasljednika naspram poslovnog udjela, odnosno su-prava na pojedinom udjelu. U tom segmentu rješenje o nasljeđivanju je konstitutivno, a ne deklaratorno. Stoga smatram da bi onaj javni bilježnik koji iskaže pravomoćnost rješenja o nasljeđivanju trebao izraditi i potvrdu o popisu članova.

■ **Ako u smislu čl. 410 i čl. 411 ZTD-a javni bilježnik, iako je sudjelovao u promjeni, ne dostavi popis članova društva već to sudu dostavi uprava društva, ima li tako dostavljena obavijest o članstvu pravni učinak, a javni bilježnik čini samo prekršaj propisan člankom 631. st.1. t.10. ZTD-a?**

Hrvoje Markovinović: Tako dostavljena obavijest ima pravni učinak te javni bilježnik čini prekršaj propisan Zakonom, međutim, ne zaboravite da iz toga može proizaći odgovornost za štetu.

■ **Ako subjekt upisa u slučaju promjene jedinog člana društva, tako da društvo i nadalje ostaje društvo s jednim članom, želi osim podataka o jedinom članu društva kod prijave izmijeniti izjavu o osnivanju glede podataka o novom jedinom članu društva, hoće li registarski sud provoditi upis tako zatražene izmjene temeljnog akta?**

Hrvoje Markovinović: Sud to ne bi trebao provoditi, zato što ZTD kaže da u temeljnom aktu mora biti naveden osnivač i on se ne smije mijenjati.

■ **S obzirom na novelu ZTD-a iz 2007. godine, kojom je javnom bilježniku dana obveza sastavljanja popisa članova društva i njegov**

dostava nadležnom registarskom sudu i upravi društva, ukoliko je javni bilježnik sudjelovao u navedenim promjenama, u praksi dolazi do dvojbe trebaju li se i u kojim slučajevima mijenjati odredbe temeljnog akta koje se odnose na člansku strukturu?

Hrvoje Markovinović: Ne treba, imamo samo iznimku koju sam prije iznio.

■ **Vesna Pučar:** Jednostavno mi nije jasno, čini se da je ta vaša teza nategnuta do apsurdna. Ako novi članovi imaju slobodu ugovaranja, oni sazovu skupštinu te imaju pravo izmijeniti sve ono što smatraju da treba izmijeniti, osim onoga što po prisilnim propisima ne mogu izmijeniti. Zbog čega oni ne mogu promijeniti odredbe koje se tiču poslovnih udjela njihovih nositelja? Povijesni osnivač je vidljiv u zbirci isprava suda, a i čudno mi je vidjeti društveni ugovor u kojem se u preambuli ponosno ističe osoba osnivača, a onda dalje neke druge osobe zaključuju društveni ugovor?

Jakša Barbić: U društvenom ugovoru se navode osnivači, sadašnji novi član društva nije osnivač. Osnivač je svoju osnivačku funkciju završio upisom društva u sudski registar. Osnivač može odgovarati za štetu u vezi s osnivanjem, novi član društva za to ne odgovara. Zakon nema normu da se član društva upisuje u društveni ugovor.

■ **Člankom 412. stavkom 5 ZTD-a propisano je da ako se po bilo kojoj osnovi svi udjeli spoje kod jedne osobe tako da nastane društvo jedne osobe, zbog toga ne treba mijenjati društveni ugovor, niti je potrebna izjava o osnivanju društva.**

Treba li riječ „ne treba“ i „niti je potrebna“ tumačiti kao „ne smije“, ili ih se može protumačiti da ako to stranka želi (a često želi) to može učiniti, ali nije obvezno?

Jakša Barbić: Ne može, a ako treba, iako je stvar jasna tumači li se propis prema cilju, promijenit će se i odredba Zakona i reći, primjerice, da se to ne čini. Pri tumačenju Zakona o trgovačkim društvima koji je usklađen s pravnom stečevinom EU-a nema više primjene gramatičke metode tumačenja osim kao pomoćne, kad se ne može jasno utvrditi cilj propisa.

■ **Teo Karabotić Milovac:** Možemo to izvesti ovako: pišemo osnivača u prošlom svršenom vremenu, a onda ćemo upisati novog stjecatelja poslovnog udjela, u krajnjem slučaju on želi da članak 5. postane članak 6. i obrnuto. Na to on ima pravo. Zar nije apsurdno da u ugovoru možemo mijenjati odredbe o članu uprave, a ne možemo o stjecanju poslovnih udjela?

Jakša Barbić: Morate shvatiti da se u društvenom ugovoru upisuje samo osnivač, a ne onaj tko u društvu ima udjele, tj. tko je kasnije član društva. Što ćete mijenjati kada osnivača više nema, ali se u društvenom ugovoru vidi tko je to bio i tko je završio svoju inicijalnu ulogu u društvu koja se više ne može ponoviti. Izjava o osnivanju je, osim onih odredaba koje uređuju budući rad društva, završila svoju povijesnu funkciju osnivanjem društva. Možete jedino mijenjati one odredbe kojima se za budućnost u društvu žele postaviti neka drugačija pravila od onih koja su bila u izvornom osnivačkom aktu, mijenja tvrtka, temeljni kapital, predmet poslovanja, sjedište i dr. A što se člana uprave tiče, ako je njegovo ime navedeno u izjavi o osnivanju ili u društvenom ugovoru, njegovim

opozivom ili imenovanjem novoga također nećete mijenjati te akte, jer to nije materijalni nego samo formalni sastojak takvog akta koji se ne mijenja onako kako se mijenja akt, nego odlukom skupštine društva odnosno nadzornog odbora, ako je konstitutivnim aktom društva ovlašten imenovati i opozivati imenovanje članova uprave.

■ **Teo Karabotić Milovac:** Zašto RH ne prihvati, odnosno ne počne upisivati sve članove društva u sudski registar, svima bi tada bilo jednostavnije i sucima i javnim bilježnicima. Sada imamo situaciju da je član društva onaj koji je upisan u knjigu poslovnih udjela, ako piše u popisu, mi o tome moramo izdati potvrdu, a da sami više ne znamo tko je član društva?

Jakša Barbić: Ne vidim gdje je problem, možda donekle sada još dok sudovi ne vode elektroničkim putem registarski spis u kome je popis članova društva, pa se valja potruditi i fizički doći u sud da se to pogleda. Slijedimo njemački model, a tamo se članovi ne upisuju u sudski registar. Razlog za to je što možete imati društvo sa stotinama članova, što bi stvaralo velike nevolje da se svakoga od njih i svaka promjena članstva upisuje u sudski registar, čime bi upisi postali nepregledni. Kako će kod nas vrlo skoro, a zakonom je to već propisano, i registarski spis biti na elektroničkom mediju, neće biti nikakvih teškoća da jednostavno pogledate pravo stanje stvari za koje biste, kad bi se članovi društva upisivali u sudski registar, morali poduzeti istu radnju, samo umjesto spisa čitati upis u glavnoj knjizi koja bi bila sva ispunjena stalnim promjenama i upućivanjima na povijesna stanja. Ovako imate uvid u popis koji pokazuje sadašnje stanje, a prema prijašnjim popisima možete utvrditi sve povijesne promjene.

Zaključci radne skupine Visokoga trgovačkog suda

Vesna Buljan: Željela bi vas upoznati s nekim zaključcima radne skupine VTS-a koja već godinama funkcionira u cilju pravilne primjene propisa i ujednačenog postupanja u registarskim i statusnim stvarima. Članovi ove radne skupine su se, na sreću, riješili ZUR-ovskog i ZOP-ovskog pristupa u postupcima s kojima se bavimo. Jasno nam je da su osnivači društava samo u fazi njegova osnivanja, pa se stoga promjena članova ne smatra promjenom osnivača niti to može biti registarski podatak, kao što je to bio u vrijeme važenja ZOP-a te se upisivao na registarskom ulošku broj dva, starog registra koji se vodio na odvojenim registarskim listovima. U registarskom listu broj dva pisalo je da se moraju upisivati osnivači, promjena osnivača itd. Po novim propisima, kao što vidimo iz prijašnje rasprave, to se ne upisuje, niti se može upisati i koliko je meni znano svi registarski sudovi, ako se pridržavaju zaključaka radne skupine, ne upisuju te promjene pa ni onda

kada se u tom pravcu mijenjaju izjave o osnivanju, odnosno društveni ugovori. Isto tako, ne bi se trebali prihvaćati ni upisi promjena osnivačkih udjela, odnosno poslovnih udjela koje se promjene upisuju u knjigu poslovnih udjela. Među posljednjim zaključcima radne skupine je i onaj da se ne traži nikakav ugovor o prijenosu poslovnog udjela ili bilo koji drugi akt promjene, izjave ili sl., kada se radi o promjeni jedinog člana društva. Dovoljna je potvrda javnog bilježnika koji je sudjelovao kod takvih promjena. Ovakvi zaključci su usvojeni i na kolegiju sudaca VTS-a nakon što su se stajališta o tome, moram kazati s dosta problema, ujednačila u radnoj skupini. Izmijenjeno je i prijašnje stajalište po kojem je društveni ugovor, nakon što je društvo svedeno na jedinog člana, preoblikovan u izjavu. Kada smo raspravljali o sadržaju prijave i priloga uz prijavu kod *squeeze outa* zaključili smo da ZTD izričito ne uređuje kod te promjene i upis jedinog dioničara. No jedini dioničar se mora upisati u skladu s općim odredbama o upisu toga podatka u sudski registar. Pri tomu smo pretjerali kada smo rekli da se među priložima koji se dostavljaju sudu za taj upis treba priložiti i jamstvo banke, koji ćemo zaključak vrlo brzo promijeniti.

Jakša Barbić: Jednu stvar sam zaboravio reći kod *squeeze outa* koja će vam u praksi možda biti važna. Upisom odluke o prijenosu dionica u sudski registar sve dionice *ipso facto* prelaze na glavnog dioničara. Nema ugovora o prijenosu. U Zakonu imate samo dva takva slučaja, taj i kod priključenja društva. Zapis dionica u nematerijaliziranom obliku na računu nematerijaliziranih vrijednosnih papira u računalnom sustavu središnjeg depozitorija u ovom je slučaju deklaratorne naravi.

■ **Može li se kod osnivanja društva s ograničenom odgovornošću temeljni ulog unijeti ulaganjem stvari i prava?**

Hrvoje Markovinović: Kada je donesen ZTD 1993. godine (1995. je stupio na snagu), moglo se osnivati društva s ograničenom odgovornošću ulaganjem stvari i prava, da bi 2003. g. bila unesena izmjena da se

najmanje pola temeljnog kapitala mora uplatiti u novcu, dok je 2007. sve vraćeno ponovno na prvobitno stanje.

■ **Kada se ustanovljuje uprava u društvu s ograničenom odgovornošću i sastoji se od više članova, je li nužno imenovati predsjednika i člana uprave ili mogu svi biti direktori? Naime, trgovački sud u jednom zaključku navodi i traži takvo imenovanje. Mišljenja smo da nije nužno imenovati predsjednika uprave već da se svi članovi uprave mogu upisati s funkcijom direktora?**

Hrvoje Markovinović: U društvu s ograničenom odgovornošću to nije nužno. To je razlika između društva s ograničenom odgovornošću i dioničkog društva. Kod dioničkog društva u zakonu piše, kada uprava ima više članova tada se mora odrediti tko je između njih predsjednik. To pravilo u društvu s ograničenom odgovornošću ne vrijedi, tako da možete imati upravu, a ne morate imati predsjednika.

■ **U praksi imamo društvo s ograničenom odgovornošću s velikim brojem članova koji su fizičke osobe i koji nemaju prebivalište u istom mjestu, već su njihova prebivališta diljem Hrvatske. Često između sebe prenose poslovne udjele. U konkretnom slučaju, jedan od prenositelja udjela ugovor je podnio na solemnizaciju, npr. 10. listopada 2008. u jednome mjestu, a stjecatelj tog udjela taj je ugovor podnio na solemnizaciju kod javnog bilježnika u drugom mjestu 12. listopada 2008. Sada se događa da bilježnik koji je solemnizaciju proveo 10. listopada 2008. šalje potvrdu registarskom sudu. Kako vi gledate na tu situaciju?**

Hrvoje Markovinović: Ne može taj prvi javni bilježnik, koji sudjeluje u solemnizaciji, poslati upravi ili sudu potvrdu jer ovisi o drugoj strani, hoće li doći do prijenosa udjela, hoće li on svoj dio obveze ispuniti. Kao kod ugovora gdje se traži ispunjenje forme dvije strane. Dok obje strane ne daju izjavu volje, do tog trenutka nemamo ugovor. Ugovor nastaje tek kada i

druga strana daje izjavu volje i tada taj javni bilježnik treba načiniti popis te poslati obavijest sudskom registru i upravi. Svaka obavijest koja bi bila prije toga načinjena ne bi odgovarala stvarnome stanju.

■ **U članku 458. st. 2. toč. 1. propisano je da se prijavi za upis povećanja temeljnoga kapitala novim uplatama u sudski registar, između ostalog, prilažu izjave o preuzimanju temeljnih uloga u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave, koju potvrdi javni bilježnik ili u javno ovjerenom prijepisu. Ako je za ovu vrstu izjave propisana forma javnobilježničkog akta, kao „najjači“ mogući oblik koji je propisan Zakonom o javnom bilježništvu ili oblik privatne solemnizirane isprave (koja time postaje javna isprava), nije jasno na kakav se javno ovjereni prijepis i čega misli u ovom stavku? Molim obrazloženje.**

Hrvoje Markovinović: Radi se o tome da možete imati prijepis solemnizirane isprave. To proizlazi i iz odredbe čl. 457. ZTD-a koja jasno kaže da se izjava o preuzimanju temeljnih uloga daje u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koja je solemnizirana kod javnog bilježnika. A hoće li se poslije uz prijavu podnijeti original ili javno ovjereni prijepis, svejedno je.

■ **Čl. 406. st.1 ZTD se kaže: „Članovi društva ne mogu tražiti da im društvo vrati ono što su uplatili kao temeljne uloge“.**

Može li se smanjiti temeljni kapital društva zbog isplate otpremnine (naknade) članu društva koji istupa iz društva (i koji je u cijelosti unio - uplatio temeljni ulog), a njegov poslovni udjel se povlači, amortizira?

Pri tome, napominjem, sredstva kojima raspolaže društvo preko vrijednosti temeljnog kapitala nisu dovoljna za isplatu člana koji (dobrovoljno uz suglasnost ostalih članova po pravilima iz društvenog ugovora) istupa iz društva.

Hrvoje Markovinović: Moguće je smanjiti temeljni

kapital i nakon što se provede smanjenje temeljnog kapitala, isplatiti člana za amortizirani poslovni udjel.

Vesna Buljan: Želim vas na nešto upozoriti kod upisa radi ujednačavanja prakse. Došli smo u situaciju da praksa ipak malo ne prati propise, posebice Zakon o sudskom registru koji će trebati veliko pospremanje (ali i ZTD) u pogledu označavanja podataka fizičkih osoba, koji nisu sada preneseni kako spada, nakon promjena poreznog broja pa sada uvođenja OIB-a. Također, praksa je primijetila da zakon o sudskom registru uopće nema obuhvaćena neka područja, a sam ZTD propisuje da se ta područja u detaljima riješe posebnim zakonom. I tu treba jedno pospremanje.

Kada je u pitanju zastupanje javnih bilježnika, ne znam koliko vam je poznato, ali praksa VTS-a je publicirana i na internet stranicama tog suda, čak štoviše, odluka iz našeg biltena broj 10 je izmijenjena, prvo na radnoj skupini, a kasnije i odlukama VTS-a, a tiče se zastupanja javnih bilježnika.

Naime, VTS je stajališta da Zakon treba tumačiti na način da javni bilježnici mogu zastupati stranke u registarskim stvarima u okviru isprava koje su sastavili. U slučaju da u povodu toga javni bilježnik preuzme rješenje (a ne bi ga trebao preuzimati), te u ime i za račun stranke podnese pravni lijek, postupao bi po našem shvaćanju mimo zakona, koji sam kaže u kojoj mjeri i u kojem opsegu javni bilježnici mogu zastupati stranke. Isto tako, da ne kažem da je to u suprotnosti sa Zakonom o odvjetništvu. Znači, javni bilježnici mogu zastupati stranke jedino i samo u okviru isprava koje su sastavili, a to može biti prijava ili promjena podataka kada slijedi, a nikako kao odvjetnici stranaka u povodu podnošenja pravnih lijekova i sl.

Sada dolazimo do pitanja sudske pristojbe. Razmišljali smo da bi trebalo tu odredbu donekle izmijeniti. Međutim, sudovi nisu u prilici postupati drugačije nego što to zakon propisuje. I sve dotle dok u Zakonu o sudskom registru postoji odredba da će se odbaciti prijava, ako se ne plati sudska pristojba, moramo tako postupiti. Ne bih sada govorila o tome koliko je to pravilno te koliko ovakvo rješenje odstupa od Zakon o sudskim pristojbama. Koliko znam, te će se odredbe mijenjati te će se uskladiti s kompletnim

režimom tretiranja pristojbi koje bi trebalo naplaćivati ministarstvo, a predmeti bi se rješavali kao što se to čini u drugim postupcima.

Također, dosta često se događa da registarski sud rješavajući povodom više zahtjeva u okviru jedne prijave, zapravo, rješava jedan zahtjev. To je nepravilno jer nekada kod više zahtjeva u okviru jedne prijave mogu biti donesene različite odluke, a ima i slučajeva kada nepravilnost jednog zahtjeva onemogućava upis drugih podataka. To je osobito slučaj kada se istodobno traži upis promjena temeljnog kapitala i statuta.

Registarski sud je, dakle, dužan odlučivati o svakom zahtjevu. Znači, on istodobno rješava sve zahtjeve koje sadrži jedna prijava, a istodobno neke zahtjeve može usvojiti, neke zahtjeve može odbiti, neke može odbaciti, naravno imajući u vidu i odgovarajuće odredbe ZPP-a. U jednom pitanju je istaknuto da se to u praksi ne radi, i to je istina. To se npr. događa kod promjena jedinog člana, pa treba tražiti osiguranje i ostalo, gdje bi se ipak trebao riješiti dio prijave, a drugo ostaviti.

Sada je kolega u razgovoru predložio kako se kod predstojećih izmjena zakona treba voditi računa i o tome da se kod podataka o upravi i upravljačkim tijelima upisuje i trajanje njihova mandata. O pitanju upisivanja mandata raspravljala je i radna skupina, jer su registarski sudovi utvrdili da subjekti upisa ne podnose prijave za upis promjena podataka o upravi, da članovi upravljačkih tijela obnašaju dužnost i nakon isteka mandata, a ima i slučajeva da su podnesene prijave u kojima se traži upis direktora unatrag pet, šest godina. Zaključili smo da registarski sudovi ne trebaju voditi računa o mandatu drugih i da to ne bi trebao biti registarski podatak.

Jakša Barbić: Podržavam ovo što je rekla kolegica Buljan u vezi upisa mandata. To nikada nije dobro činiti, a reći ću vam i zašto. Upis je deklaratorne naravi, tu može doći do neke greške kod upisa, npr. upiše se neki drugi datum.

Društvo mora voditi računa da nakon isteka mandata nekog člana uprave imenuje drugog člana uprave. Međutim, ključno je pitanje za pravni promet da društvo mora priznati valjanom radnju koju je u njegovo ime poduzeo član uprave upisan u sudskom

registru, iako mu je već istekao mandat, i prihvatiti njezin učinak za društvo, osim ako je treći ZNAO da je članu uprave istekao mandat. Društvo mora trećemu dokazati da je to znao, a on nije dužan ispitivati stvarno stanje jer se može pouzdati u stanje upisa u sudskom registru.

■ **Je li prokurist ovlašten potpisivati u ime trgovačkog društva, zadužnice obične i bianco, bianco mjenice osvrćući se na odredbe Ovršnog zakona?**

Jakša Barbić: Nemam ovdje pri sebi Ovršni zakon da vidim ima li neko posebno ograničenje, ali gledajući općenito u vezi s mjeničnim obvezama pronaći ćete u Zakonu o obveznim odnosima odredbu da je za potpisivanje mjenice potrebna posebna punomoć. U Zakonu o trgovačkim društvima koji je mjerodavan u pogledu ovlasti prokuriste, nema takvog ograničenja pa on može mjenično obvezivati svog vlastodavca. Naime, prokurist je ovlašten za sve osim onoga za što ga se izričito ograničava Zakonom.

■ **Može li se idealni dio nekretnine unijeti u temeljni kapital?**

Hrvoje Markovinović: Može, nema nikakve zapreke da se to učini.

■ **Može li se nekretnina na kojoj postoji zabilježba spora unijeti u temeljni kapital?**

Hrvoje Markovinović: Može, nema ni tu nikakve zapreke, međutim, valja biti oprezan. Društvo je u toj poziciji u istoj situaciji kao što bi bio svako treći koji bi stekao neku nekretninu u pogledu koje postoji zabilježba spora. Što bi značilo da bi morao trpjeti posljedice ishoda takvoga spora koji eventualno za društvo može biti negativan. Tu onda dolazimo do pitanja što onda s članom koji je temeljem toga stekao dionice odnosno poslovne udjele, kakva je njegova pozicija? Otpadne li ta mogućnost, dođe li do

evikcije i ta stvar bude oduzeta društvu, član će morati protuvrijednost uplatiti u novcu.

Jakša Barbić: Samo da nešto dodam. Ovdje imate posebnu situaciju pa je moguće i isključenje člana iz društva, ako ga se prima u društvo samo zato jer u društvo unosi točno tu nekretninu koja je potrebna za ostvarenje cilja društva, budući da se tada dovodi u pitanje ostvarenje tog cilja, pa se njegova povreda obveze za unos nekretnine smatra najvećom mogućom s obzirom na interes društva. Društvo nema interes na takvom članu, ako on društvu ne daje takav doprinos ostvarenju cilja društva.

■ **Postoji li u društvu s ograničenom odgovornošću pojam neupisani temeljni kapital, ako da, što on točno znači?**

Hrvoje Markovinović: Taj pojam pravno ne postoji, no postoji nešto drugo što se javlja u praksi: upisani a neuplaćeni temeljni kapital: Međutim, to je druga kategorija. Značajka je temeljnoga kapital da se upisuje. Ne znam gdje ste se susreli s tim terminom, jedino možda u slučaju povećanja temeljnoga kapitala, kada članovi društva s ograničenom odgovornošću imaju pravo prvenstva, pa se može reći da je to onaj kapital koji ostane neupisan u prvom krugu, ako članovi društva ne iskoriste pravo prvenstva. Taj pojam nije zakonski i zakon se njime ne koristi.

■ **Postoji li mogućnost oblika društvenog ugovora koji bi u preambuli glasio ovako: Skupština trgovačkog društva u sastavu, ime i prezime novih članova, usvaja pročišćeni tekst društvenog ugovora, a kasnije u člancima se ističu podaci o temeljnim ulozima, novim članovima itd.?**

Hrvoje Markovinović: Ne postoji mogućnost da društveni ugovor ima takav oblik. Postoji pročišćeni tekst, ali pročišćeni tekst se radi isto kao i zakonski pročišćeni tekst. To znači da bi izmjene društvenog

ugovora trebalo učiniti tako da se kaže: članak taj i taj mijenja se i glasi, u članku tom i tom riječ ova mijenja se u riječ ovu, pa se onda na račun toga savrnjuju dva teksta, stari s novim, i radi se pročišćeni tekst. Ako niste mijenjali preambulu, što onda mislite savrnjivati?

Zakon govori da su sastavni dio društvenog ugovora osnivači i podaci o temeljnim ulozima koje preuzimaju osnivači. Temeljni ulog ne preuzima član društva koji stječe poslovni udjel, on stječe samo poslovni udjel kao skup prava i obveza koje su pripadale ranijem imatelju toga poslovnog udjela, a obveza je između ostaloga i uplata onoga temeljnog uloga koji je osnivač preuzeo, ako u međuvremenu to osnivač nije uplatio.

■ **Gordana Jakobović:** Ovdje gubimo vrijeme zbog toga što je četrnaest godina, ne jednu godinu, ne jedan dan već četrnaest godina praksa svih trgovačkih sudova u RH i javnih bilježnika bila suprotna od ovoga što vi ovdje nama govorite. Kada smo učili zakon i polagali ispite to nam se predočavalo tako kako vi govorite, ali praksa trgovačkih sudova nikada to nije prihvatila. Ni na kojim seminarima na kojima smo bili, bilo sa sucima, bilo s profesorima nije se na ovakav način to od nas tražilo i inzistiralo.

Jakša Barbić: Imam samo jedan ispravak. Od mene nikada niste čuli drugačije tumačenje nego što sam ga dao večeras, niti ste nešto drugačije mogli pročitati u mojim tekstovima.

Hrvoje Markovinović: Meni je poznata ta praksa, na nju sam se uvodno i osvrnuo.

■ **Vesna Pučar:** Vi smatrate da je osnovni uzrok stavu koji sada izlažete odredba o sadržaju izjave o osnivanju, odnosno društvenog ugovora kao osnivačkog akta, u kojoj se navode podaci o osnivačima i temeljnim ulozima. Moj prijedlog bi možda zadovoljilo zakonodavca, sudove i praksu.

Naime, zašto ne ostaviti ili preformulirati jedan povijesni članak u osnivačkom aktu, pa neka piše da su osnivači društva neke osobe koji su preuzeli ili uplatili u cijelosti svoj temeljni ulog. A ako novi članovi društva imaju želju mijenjati nešto u društvenom ugovoru, što se tiče i postotka poslovnih udjela koji drže, to je njihovo legitimno pravo, posebice ako se time otvaraju pitanja podjele dobiti ili posebnih prava koja imaju. Ovo što vi sada iznosite dovest će do situacije da će sudski registar odbijati uopće provesti izmjenu društvenog ugovora, ako se njime mijenjaju članci koji se tiču poslovnog udjela.

Jakša Barbić: Sada je rasprava otišla u krivom pravcu. Ovo što vi govorite uopće nije sporno, to se sve može promijeniti. Morate shvatiti jednu stvar. Zakon kaže kada od pet članova ostane jedan, ne treba se mijenjati društveni ugovor. Zašto?

Ne mora se mijenjati zato jer u društvenom ugovoru pišu pravila ponašanja u društvu i ona ostaju ista, makar društvo ima samo jednog člana. I gdje je sada tu problem, ne razumijem. Tu nema promjene jer se u tom trenutku društvo ne osniva i ne može dobiti akt o osnivanju, jer je osnivanje već davno završeno. Međutim, društveni ugovor se mijenja odlukom skupštine, i tu se njegove odredbe naravno mogu promijeniti.

Imate društveni ugovor u kojem želite promijeniti neka pravila nakon što je u tom društvu preostao jedan član. On će to učiniti glasujući na skupštini i to uopće nije sporno, ali to neće postati akt o osnivanju već će biti izmijenjeni društveni ugovor.

■ **Rankica Benc:** Ispričavam se što nisam prethodno postavila pitanje u pismenom obliku, ali moram priznati da sam mislila da nemam pitanja. Iznijela bih konkretni slučaj. Izjava o osnivanju ili društveni ugovor mijenja se tehnikom zakona. Primjerice, Marko je jedini osnivač društva s ograničenom odgovornošću, a stjecatelj toga

jedinog udjela je Janko. Janko postaje član. Osnivač je član društva sa specijalnim pojmom da je on taj koji ga je osnovao, dok stjecatelj udjela, nakon što ga je stekao, želi urediti odnose te promijeniti najčešće tvrtku, a možda želi imati umjesto jednog dva člana uprave koji zastupaju skupno i mogućnost davanja prokure.

Jakša Barbić: Pa tu nema problema, to se može promijeniti. Zakon kaže nešto drugo, ako su u društvu, primjerice, bila tri člana pa je nakon toga broj članova spao samo na jednog, društveni se ugovor neće zamijeniti izjavom o osnivanju društva, a sadržaj društvenog ugovora se može mijenjati. Ako netko od spomenute trojice članova stekne poslovne udjele od preostale dvojice i postane jedini član društva pa želi promijeniti pravila, primjerice, o zastupanju društva, on će promijeniti društveni ugovor odlukom donesenom na skupštini u kojoj je od članova on jedini sudionik – sam čini skupštinu društva.

■ **Jožica Matko Ruždjak:** Iznijela bih svoje mišljenje u vezi stava kolege Markovinovića, a tiče se izdavanje potvrda koju bi javni bilježnik trebao izdavati u ostavinskom postupku. Moram reći, na temelju onoga koliko sam bila upoznata do sada s pravnom teorijom, rješenje o nasljeđivanju ima samo deklaratorni karakter. Vaše mišljenje o tome je drugačije i vi ste ga prije elaborirali.

Iznijela bih moguće posljedice takvoga vašeg stava i obveze da mi, kod rješenja o nasljeđivanju, moramo izdavati potvrde o popisu članova, koju vi zagovarate. Naime, javni bilježnik je u ostavinskom postupku povjerenik suda, on isključivo postupa tu kao sud, a taj postupak je zakonom propisan kao sudski postupak. Treba znati da u određenom broju slučajeva nije u ostavinskom postupku isključena nadležnost suda, prema tome i dalje egzistiraju i rješenja o nasljeđivanju koja donese sud. ZTD govori o javnom bilježniku koji, kada

sudjeluje u promjeni poslovnog udjela, mora o tome izdati potvrdu. Ali takva se obveza ne možemo nametnuti sudu. Dogodilo bi se da bi javni bilježnici to provodili, a sud ne. Po tome, ako bi se uzimala svrha zakona kod nasljeđivanja, javni bilježnik ne bi bio u obvezi slati tu potvrdu te provoditi poseban postupak, jer to ne spada u ostavinski postupak.

To je posebni postupak, gdje stranka može reći da želi da joj tu potvrdu izda neki drugi javni bilježnik. Također, kada provodimo ostavinsku raspravu, utvrdimo da u ostavinsku masu ulazi udjel određene vrijednosti. Što je onda s onim slučajevima gdje je ograničeno nasljeđivanje poslovnog udjela. Mi nismo ovlašteni zvati društvo, jer društvo nije sudionik tog postupka, u ostavinskom postupku društvo ne može sudjelovati s takvim svojim interesom, to može učiniti jedino izvan tog postupka u parnici.

Hrvoje Markovinović: Ne dvojim ništa od ovoga što ste vi rekli. Postoje dvije paralelne vrste postupka, jedan provodi sud (u malom broju slučajeva) i drugi koju provode javni bilježnici kao povjerenici suda. Međutim, za obvezu javnih bilježnika da sačine tu potvrdu mjerodavan je ZTD, koji tu ne čini razliku između načina na koji javni bilježnik sudjeluje u postupku, jesu li strane zahtijevale da on sastavi takvu ispravu ili tu radi zato jer je kao povjerenik suda dobio taj predmet. Nedvojbeno je da on kod nasljeđivanja sudjeluje u tom postupku.

Ono što se može pojaviti kao pitanje je ono što ste ustvrdili oko deklaratornosti ili konstitutivnosti rješenja o nasljeđivanju, a tu sam iznio svoj stav i mislim da on ne bi trebao biti sporan. Trenutak smrti jest konstituivan za formiranje nasljedničke zajednice, ali rješenje o nasljeđivanju je ono što je konstitutivno za pretvorbu nasljedničke zajednice u suvlasničku zajednicu, što nije nikome sporno kada je riječ o nekretninama.

Vaše drugo pitanje tiče se situacije kada nasljednici ne smiju naslijediti poslovne udjele. Tu imamo dvije situacije. Jedna je ta kada je društvenim ugovorom predviđeno isključivanje nasljednika. Društvo tada može povući poslovni udio ili isključiti nasljednike u času smrti ranijeg člana, i tada se poslovni udio neće ni obuhvatiti rješenjem o nasljeđivanju. Donese li se tu eventualno nekakvo rješenje o nasljeđivanju, pa javni bilježnik sastavi potvrdu koju dostavlja upravi i sudu, onda će uprava kada tako nešto dobije znati da je to protivno društvenom ugovoru i pokrenut će postupke koji se traže da bi se to zaustavilo.

Drugo rješenje je da se u društvenom ugovoru istakne mogućnost da je u slučaju nasljeđivanja poslovnog udjela nasljednik dužan nekome drugome članu prenijeti taj poslovni udio. Tada ta odredba uopće ne sprječava provođenje ostavinskog postupka.

■ **Ivan Maleković:** Isto tako postavlja se pitanje naplate te radnje i izdavanje potvrde, jer javni bilježnik je u ostavinskom postupku vezan

Pravilnikom o naknadi troškova javnog bilježnika kao povjerenika suda u ostavinskom postupku, gdje nije predviđena ta radnja, a s druge strane, u ostavinskom postupku ne može primijeniti Pravilnik o privremenoj javnobilježničkoj tarifi.

■ **Jadranka Borčić:** Možda niste dovoljno anticipirali što je rekla kolegica, ali mi smo u ostavinskom postupku povjerenici suda, te naša rješenja o nasljeđivanju glase: „Općinski sud ... po povjereniku ... donio je rješenje“. To je uvijek sudsko rješenje, jer imamo sudski spis ispred sebe, i taj spis vraćamo sudu.

■ **Smiju li članovi društva mijenjati preambulu društvenog ugovora, a da ne promijene naziv društvenog ugovora ili izjave o osnivanju?**

Jakša Barbić: Mogu mijenjati što god hoće, ne znam od kuda vam je došla ideja da se to ne može mijenjati. Društveni ugovor ima materijalne i formalne sastojke. Materijalni sastojci su oni koji su izričito propisani zakonom kao njegov sastavni dio (a to je, između ostaloga, i onaj osnivač) te neki drugi kod kojih zakon zahtijeva da se nešto uredi, ako se to želi, samo putem društvenog ugovora. Sve drugo može biti u društvenom ugovoru kao njegov formalni sastojak. Možete u njemu rješavati sve druge stvari kako vam drago, možete pisati u preambulama što hoćete, to su u registarskom smislu sve neutralni tekstovi, to ne zanima sud, on samo gleda na materijalne sastojke i one kod kojih zakon dopušta intervenciju samo izmjenom društvenog ugovora i nikako drukčije.

Vesna Buljan: No to ne znači da netko može tražiti upis promjene osnivača, ako u preambuli mijenja osnivača. Dakle, registarski sud će odbiti upis promjene osnivača, ali ne može odbiti upis promjene društvenog ugovora ili izjave pa i onda kada se, doduše nepravilno, mijenjaju osnivači.

■ **Jedan od načina prestanka zadruge predviđa spajanje ili pripajanje zadruge. Je li moguće preoblikovanje zadruge (društva osoba) u npr. društvo s ograničenom odgovornošću, ili je to moguće samo kod trgovačkih društava?**

Jakša Barbić: Ni jedna statusna promjena nije moguća, ako nije predviđena i uređena zakonom. Kako kod zadruge nema propisanog preoblikovanja, nju se ne može tako ni preoblikovati.

No skrenut ću vam pozornost na to da u odredbama o gospodarskom interesnom udruženju u Zakonu nema odredaba o preoblikovanju udruženja, ali valja primijeniti odredbe o preoblikovanju javnoga trgovačkog društva u drugo društvo, jer je podredna primjena pravila o tome društvu propisana i za gospodarsko interesno udruženje.

■ **Ivan Maleković:** Predviđate li kod uvođenja malog društva s ograničenom odgovornošću mogućnost njegova preoblikovanja?

Jakša Barbić: Ako bi se uvelo takvo društvo, za njega bi vrijedilo u tom pogledu što i za svako društvo s ograničenom odgovornošću. Dođe li do njegova uvođenja, odredbama Zakona kojima se uređuje društvo s ograničenom odgovornošću dodala bi se samo dva-tri članka. To znači da bi se ono preoblikovalo kao i svako drugo društvo s ograničenom odgovornošću.

Vesna Buljan: Na kraju želim vas upoznati s nekim stajalištima koja su proizašla iz rasprave svih sudaca, a vezano za statusne promijene, za priključenje, za sadržaj specijalnih punomoći u registarskim stvarima, kada se na temelju njih upisuju ili mijenjaju podaci u sudskom registru itd.

Prije toga treba kazati da smo ovih dana imali nekoliko takvih predmeta u kojima su javni bilježnici na temelju punomoći sačinili javnobilježničke isprave ili su solemnizirali privatne isprave na temelju odvjetničkih punomoći koje se uobičajeno dodjeljuju za zastupanje pred sudom, koje su samo dijelom bile dopunjene, a što je nedovoljno u situacijama kada je osnivač društva stranac ili neka druga osoba koja želi da umjesto nje prijavu za upis podnese njezin opunomoćenik. Ne znam koliko su vama znana stajališta radne skupine za pravo društva, a potom i sjednica svih odjela VTS-a, gdje su usvojena stajališta koja se tiču sadržaja specijalne punomoći vezano za upis u sudski registar. Prema tim stajalištima, putem specijalne punomoći predlagatelj upisa mogu ovlastiti svoje punomoćnike da umjesto njih podnose prijave, da daju izjave pred javnim bilježnikom, osim izjava koje se ne mogu dati putem punomoćnika (npr., prihvaćanje postavljena i sl.) s time da te ovlasti trebaju biti vidljive iz same punomoći. Tako specijalna punomoć za osnivanje društva s ograničenom odgovornošću, ako se ona odnosi i na ovlasti za usvajanje i potpisivanje društvenog ugovora, mora sadržavati sadržaj toga ugovora (tvrtku, sjedište, predmet poslovanja i dr.) kao i ovlasti za podnošenje i potpisivanje prijave za upis u sudski registar. Prema tome, na temelju odvjetničke punomoći moguće je samo podnijeti prijavu sudskom registru, s time da su je već potpisale osobe ovlaštene za podnošenje prijave i da su uz nju privijene sve potrebne isprave. A ako se odvjetnik ovlašćuje za potpisivanje prijave ili za zastupanje člana kod sastavljanja isprava, za te radnje mora imati posebnu ovlast, odnosno za njihovo poduzimanje mora imati posebnu punomoć. Kada se radi o zastupanju u registarskim stvarima, sudska praksa se očitovala i o tim pitanjima, ujedno korigirajući svoja prijašnja gledišta. Kada su u pitanju javni bilježnici oni mogu zastupati u registarskim stvarima u okviru isprava koje su sastavili, a u ostalim slučajevima stranke mogu zastupati njihovi odvjetnici. To drugim riječima znači da javni bilježnik nije ovlašten u ime bilo kojeg

sudionika postupka podnositi žalbu na rješenja registarskog suda, postupati po zaključcima suda i sl. Zatim, rekli smo da se osobne izjave u ime sudionika registarskog postupka ne mogu dati putem specijalnih punomoći dodijeljenih odvjetnicima, ali ni javnim bilježnicima, pa ni onda kada se radi o osnivačima koji su stranci.

Ako javni bilježnik sastavlja isprave za stranca koji ne zna hrvatski jezik, iz isprava mora biti vidljivo da je ona sastavljena uz prevoditelja ili da je javni bilježnik ujedno i prevoditelj. Naime, nedavno se u jednom ožaljenom predmetu pojavio slučaj u kojima je javni bilježnik sastavljao ugovor o prijenosu poslovnog udjela između članova društva koji su bili stranci i ne znaju hrvatski jezik, a iz potvrđenog ugovora nije razvidno je li javni bilježnik koristio prevoditelja ili je on ujedno bio i prevoditelj. Članovi društva tvrde da ne razumiju sadržaj toga ugovora.

Kao što je poznato, ZTD uglavnom propisuje sadržaj prijave za pojedini upis, priloge i osobe ovlaštene za podnošenje prijave, dok ZSR za pojedine tipove društva samo načelno propisuje sadržaj prijave i priloge. Međutim, u praksi je uočeno da pojedine odredbe ZSR-a nisu usklađene s odredbama ZTD-a u pogledu sadržaja prijave koji se ponekad razlikuje od sadržaja podataka koji se upisuju u sudski registar. Tako se u društvo s ograničenom odgovornošću upisuje samo jedini član društva, no u prijavi koja se podnosi kod osnivanja toga društva po odredbama ZTD-a treba navesti sve članove, unatoč tome što tako ne proizlazi iz važećih odredaba ZSR-a i Pravilnika o načinu upisa u sudski registar, te usprkos tome što se članovi društva, osim jedinog, ne upisuju u sudski registar. Podaci o članovima društva od prvorazrednog su značaja nakon uvođenja OIB-a i obveze registarskih sudova da Ministarstvu financija dostavljaju podatke o članovima društva, koji su prema registarskim pravilima evidencijski podaci. Ti se podaci u prijavi za sada upisuju u rubrici koja je, u stvari, propisana za članove društva osoba. Ujedno treba kazati da će se odredbe ZSR-a uskoro mijenjati i doraditi, posebice u pogledu sadržaja prijave, koji bi po ocjeni većine kolega iz prakse trebao biti propisan u ZSR-u za sve tipove društva i za druge subjekte upisa odvojeno. To bi zasigurno osiguralo ujednačeno postupanje u registarskim stvarima. Inače, u praksi ima problema i s nekim nedorađenim rješenjima u ZTD-u, posebice kada se radi o složenijim upisima i razmjeni podataka između registarskih sudova.

Vladimir Marčinko: Iskoristio bih priliku da se zahvalim uglednim predavačima i kolegama koji su sudjelovali na ovom okruglom stolu. Ova je rasprava svakako pridonijela budućoj praksi, a sigurno da će nešto od ovoga što je ovdje otvoreno, a mislim prvenstveno na potvrde o popisu koje bi javni bilježnici trebali dostavljati sudu i upravi, otvoriti nove mogućnosti za kvalitetnija rješenja. Hvala i doviđenja.

PAZIN, 10. ožujka 2009. Pilot-projekt "E-TVRTKA"

Kako osnovati novu tvrtku - društvo s ograničenom odgovornošću u roku od 24 sata. O tome je u Pazinu održan radni sastanak sudaca i drugih djelatnika Trgovačkog

SJEDNICA HEXAGONALE ČILISTOV, SLOVAČKA 26.-27.03.2009.

1. Pod predsjedanjem predsjednika Slovačke notarske komore kolege **JUDr. Miroslava Duriša** – tijekom 2009. g. Hexagonalom predsjedava slovački Notarijat, u Čilistovu, kraj Bratislave, dana 27. ožujka 2009.g. održana je sjednica Hexagonale na kojoj su sudjelovale delegacije predvođene predsjednicima notarijata iz Austrije, Češke, Slovačke, Mađarske, Slovenije i Hrvatske.

2.1. Na sjednici su razmatrane **ovlasti javnih bilježnika na području javnih očevidnika** (registara) te **u postupcima mirenja i medijacije** – uz komparativni prikaz navedenih ovlasti po Državama članicama.

2.2. Novo izabrana predsjednica slovenskog notarijata **Marijana Tičar Bešter** izvijestila je o uvođenju sustava e-justice u Sloveniji. Radi se o elektronskom povezivanju javnih očevidnika – registara trgovačkih Sudova, gruntovnica, Matičnih ureda i sl. sa notarima.

2.3. Delegacija HJK, predvođena predsjednikom **Ivanom Malekovićem**, izvijestila je o pozivnici Europskog registra oporuka upućenoj HJK, da se kao notarijat iz Države kandidatkinje za članstvo u EU uključi u rad tog Registra u svojstvu promatrača. Najavljeno je da će se o pozivnici odlučivati na sjednici Upravnog odbora HJK.

suda i javnih bilježnika koji djeluju u Istri. O provedbi tog pilot-projekta govorila je **Nevenka Baran**, sutkinja Visokog trgovačkog suda iz Zagreba, **Andrea August** iz Središnjeg državnog ureda za e-Hrvatsku i **Veronika Pogačić** iz Ureda za informatiku Ministarstva pravosuđa. Detaljnije o samom projektu uz videoprezentaciju govorile su **Marina Palašić** iz servisa Hitro.hr i **Martina Mandić** iz tvrtke IN-2.

Bitna je novost da poduzetnik uz manje muke i birokratskih koraka može brzo osnovati d.o.o. jer je omogućena elektronska ovjera potpisa, podaci u sudu se učitavaju pa ih više ne treba prepisivati, a svi dokumenti potrebni za osnivanje automatski se pohranjuju u digitalnu zbirku. Praktički to znači da oni koji osnivaju d.o.o. u uredu Hitro.hr ili kod *javnog bilježnika* (koji ne samo da ovjeri nego i pripremi dokumente - uključujući i prijedlog rješenja o registraciji) predaju dokumente koji se elektroničkim putem šalje u Trgovački sud. Ako je s dokumentima sve u redu sudac samo jednim klikom na tipku "OK" potvrđuje preuzimanje dokumenata i kod bilježnika se mogu isprintati dokumenti rješenja kojom se potvrđuje kako je nova tvrtka registrirana.

(Na u međuvremenu održanoj sjednici UO HJK dana 4.travnja 2009.g. jednoglasno je prihvaćen poziv Europskog registra oporuka u pristupanje HJK-a tom Registru u svojstvu promatrača).

2.4. Razgovaralo se o aktivnostima Država članica u okviru Europskog notarijata (CNUE-a), o Akcijskom planu e-justice za Europsku uniju za razdoblje 2009.-2013., o Uredbi koja regulira nasljedno pravne odnose na području Europske unije, te o europskom društvu s ograničenom odgovornošću.

2.5. Delegacije Češke i Slovačke, te Mađarske i Austrije podnijele su izvješća o reformama koje se u tim Državama provode na području građanskog prava.

3.1. Sjednica je održana u kolegijalnoj i prijateljskoj atmosferi, tijekom koje je sudjelovala i pomoćnica Ministra pravosuđa Slovačke i državna tajnica **JUDr. Anna Vitteková**, a domaćini su se pobrinuli da mjesto održavanja sjednice bude neobično i originalno: u radnom salonu broda koji je tijekom trajanja sjednice plovio po Dunavu – rijeci koja simbolično povezuje Države članice Hexagonale.

3.2. Uz odličnu organizaciju slovačkih domaćina, još se jednom potvrdilo da su sjednice Hexagonale sjajna prilika za korisne susrete predstavnika međusobno povezanih notarijata.

Denis Krajcar
predsjednik Povjerenstva za međunarodnu suradnju

DRUGI O NAMA

Tekst Suzane Varošaneć u Poslovnom dnevniku od 12. 2. 2009.

Kontrola Komora traži promjenu uloge u prometu nekretnina za notarske urede, koji tek sada ovjeravaju potpise

Javni bilježnici traže ovlasti koje će im omogućiti da prvi detektiraju pranje novca

SUZANA VAROŠANEĆ
suzana.varosanecc@poslovni.hr

Zbog velikog broja nadripisara u praksi u sastavljanju ugovora moguće ne samo pogreške nego i organizirane prijevare

Javni bilježnici zatražili su preko Hrvatske javnobilježničke komore bitno veće ovlasti u prometu nekretnina. Traže da dobiju pravo kontrole svih ugovora o prometu nekretnina kojih se u Hrvatskoj sklapa godišnje na stotine tisuća. Kao razloge za taj potez navode najmanje tri stvari: veću preventivnu pravnu sigurnost, ubrzanje gruntovnih upisa i rasterećenje sudova od brojnih sporova do koji dolazi zbog različitih defekata kupoprodajnih ugovora.

Potpis stranke

Ističu pritom kako pri sadašnjem stanju oni uglavnom ovjeravaju potpis stranaka, a u tom pravnom kontekstu ne mogu ispuniti ni svoju novu ulogu koju su dobili posljednjim izmjenama Zakona o sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma. Javni bilježnici ne mogu dubinski snimati kupoprodajne ugovore, tvrde, jer ne mogu ulaziti u njihov sadržaj, a mogli bi tu funkciju detekcije pranja novca (stečenoga kriminalom kroz nekretni biznis) obavljati pod uvjetom da se njihove kompetencije promijene kroz izmjene Zakona o javnom bilježništvu. Zbog velikog broja

nadripisara u praksi su u sastavljanju ugovora kojima se prometuje nekretninama moguće ne samo pogreške nego i prijevare i od toga još i veći kriminal što se potvrđuje kroz različite skandale i afere, a dokaz su mnogi nasamareni kupci koji sada vode sudsku bitku: isplatili su prodavatelja, a nisu mogli upisati vlasništvo u zemljišne knjige jer je to na temelju kupoprodajnog ugovora s istim prodavateljem već netko drugi učinio.

Drastičan je takav primjer zabilježen lani u slučaju jedne zagrebačke odvjetnice koja je odlučila zbog toga čak napustiti tu profesiju, a njezin sudski spor sada plijeni pozornost brojnih odvjetnika koji njezinu pravnu bitku podržavaju. Ministarstvo pravosuđa još nije odlučilo kako će reagirati

U AUSTRIJI SE NOVAC UPLAĆUJE NOTARU, A ON GA ISPLAĆUJE NAKON UKNJIZBE VLASNIKA

na prijedloge proširenja kompetencija javnih bilježnika. S idejama unapređenja prometa nekretnina upoznat je nedavno i sam ministar pravosuđa Ivan Šimonović, a odvjetnici ga neslužbeno podržavaju jer im se otvara velik posao u vezi s čišćenjem zemljišno-knjižnog stanja. S obzirom na to da zasad nema službenih reakcija, za zanimanjem se očekuje rasplet koji provokira mnoge pravnike zbog više razloga. Ključni je taj što se zna kako preporuke notara nisu novost, razmišljanja o temi kako se približiti praksi EU stara su više godina, samo za njih dosad nije bilo dovoljno sluha. Teško je vjerovati da bi se ovdje moglo preko noći uvesti red kao, primjerice, u Austriji gdje u notarsku depositnu banku kupci polažu novac

činjenice

Preventivna uloga

Prema važećem hrvatskom pravu preventivna uloga javnih bilježnika, odnosno javnih isprava, moguća je, ali nije obvezna

Postupak upisa

U EU se javnobilježnička služba koristi za veću pravnu sigurnost, brži postupak upisa i rasterećenje sudova

Elektronička prijava

Realna je mogućnost da se molba za gruntovni upis podnosi obvezatno u propisanom roku, pa i notar, u čijem je uredu nastala javna isprava, može je unijeti elektronički

ju kad ih sastavlja odvjetnik, a to bi ubrzalo postupak knjiženja. Solemnizirali bi i privatne isprave koje sastave osobe koje nisu ovlaštene sastavljati kupoprodajni ugovor, i to, predlažu, tako da se uvijek vidi tko ih je sastavio (tako bi se moglo vidjeti koga će se eventualno pozvati na ispravak ili odgovornost).

Obvezan upis ugovora

Pritom bi se takav posao, sklopljen uz pomoć stručnog servisa preko odvjetnika ili javnih bilježnika, jednostavno i bez ispravaka gruntovno proveo. No zbog očuvanja ažurnog stanja u "novosređenim" zemljišnim knjigama notari smatraju da je potrebno propisati rok u kojem bi javni bilježnik obvezatno podnosio prijedlog za upis prava vlasnika. Dodaju i da bi se za nekretnine za koje stanje zemljišne knjige još nije sređeno mogla propisati notifikacija u katastrskoj evidenciji.

To što traže javni bilježnici bitno je različito od sadašnjeg stanja: notari najčešće samo ovjeravaju potpis stranaka na kupoprodajnom ugovoru, a njih pak mogu sastaviti svi što znači da nadripisarstvo u po jedinim dijelovima zemlje buja iako je kažnjivo. Kako država još nije pokrenula svoje pohode protiv nadripisarstva, nije moguće procijeniti koliko je u tranzicijskoj fazi protrogova, no zemljišta i ostalih vrijednih nekretnina uz pomoć nadripisara. Država je sigurno na velikom gubitku jer neki gotovo 20 godina ne plaćaju porez na sastavljanje isprava. ♦

namijenjen kupnji nekretnine, a nakon što se uz pomoć javnog bilježnika provede knjiženje, prodavatelj dobiva novac. Sličan je model ipak zaživio u BiH, i to uz potporu EU u sva tri entiteta, pa unatoč nestređenijem gruntovnom stanju i složenijem pravnom poretku od hrvatskog dosad daje dobre rezultate.

Nova uloga notara podrazumijevala bi da u zemljišnim knjigama mogu elektronički provjeriti stanje nekretnine i izdavati strankama javne isprave koje predstavljaju službeni dokument, a tako bi rasteretili gruntovnice koje bi dobivale samo čiste papire. Ako bi sastavljali kupoprodajne ugovore u formi javnobilježničkog akta, što predlažu, onda bi gruntovnice dobivale kvalitetne isprave kao i sluča-

Mr. sc. Jadranko Jug,
sudac Vrhovnog suda Republike Hrvatske

POSTUPANJE JAVNIH BILJEŽNIKA U OSTAVINSKOM POSTUPKU NAKON NOVELE ZAKONA O VLASNIŠTVU I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA

1. UVOD

Hrvatski sabor je 5. prosinca 2008. donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (ZID ZVDSP)¹ koji sadrži samo osam članaka, ali je po svojem značenju i važnosti iznad svojeg relativno malog opsega. ZID ZVDSP izazvao je u javnosti velike rasprave i nedoumice u svezi daljnje budućnosti prometa nekretninama u Republici Hrvatskoj, jer je između ostalog ta novela Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (ZVDSP)² isključila primjenu odredaba članaka 354. - 358. ZVDSP za državljane i pravne osobe iz država-članica Europske unije (EU), odnosno izjednačila ih je s državljanima Republike Hrvatske (RH) i pravnim osobama sa sjedištem u RH.³

Ovo izjednačavanje u mogućnosti stjecanja nekretnina za osobe iz EU-a s onima iz RH u svakom slučaju je izmjena koja je izazvala najviše pozornosti, iako je na taj način RH ispunila svoje obveze iz članka 60. stavak 2. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između RH i Europskih zajednica i njihovih država-članica (SSP)⁴.

ZID ZVDSP odnosi se, prije svega, na izmjene u odnosu na stvarna prava stranaca, od kojih je najznačajnija navedena, ali i na preciziranje odredbi u svezi prestanka prava vlasništva ili nemogućnosti nasljeđivanja stranih osoba na isključenim područjima.⁵ Daljnje izmjene odnose se na ovlasti za raspolaganje, upravljanje i korištenje stvari u vlasništvu jedinica lokalne i područne samouprave⁶, te na jednu manju izmjenu u odnosu na poslove redovite uprave cijelom nekretninom iz članka 86. stavak 1. ZVDSP, a zbog potrebe usklađivanja s posebnim

zakonom koji regulira elektroničke komunikacije⁷.

Posebno su važne prijelazne i završne odredbe ZID ZVDSP koje se odnose na postupke u tijeku radi dobivanja suglasnosti za stjecanje prava vlasništva osoba iz EU, odnosno odredbe o konvalidaciji ugovora tih osoba koji su sklopljeni prije stupanja na snagu ZID ZVDSP. Naime, zakonodavac se odlučio za retroaktivno djelovanje novele te za naknadno osnaženje nišetnih pravnih poslova.

Stoga posljednja novela ZVDSP, prije svega, predstavlja ispunjenje međunarodno preuzetih obveza RH-a, koje imaju posljedicu u gotovo potpunom liberaliziranju tržišta nekretnina, pri čemu je primijenjena iznimka u našem zakonodavstvu osnaženja nišetnih pravnih poslova.

U referatu će se stoga dati prikaz dosadašnjih rješenja i odredaba ZVDSP u svezi stvarnih prava stranih osoba koje su se promijenile i dopunile, te prikaz izmjena s komentarom razloga za promjenu i mogućim implikacijama u praksi, i to posebno u odnosu na postupanje javnih bilježnika u ostavinskom postupku. Naime, javni bilježnici kao povjerenici suda provode ostavinski postupak⁸, a nakon novele ZVDSP uveden je dualizam kod nasljeđivanja nekretnina stranih osoba te je uveden poseban sadržaj rješenja o nasljeđivanju s posebnim učinkom u slučaju kada strana osoba ne može naslijediti nekretninu već joj pripada pravo na naknadu.

2. IZMJENE U ODNOSU NA STVARNA PRAVA STRANIH OSOBA

Kao što je u uvodu navedeno, ZID ZVDSP sadrži tri članka koji se odnose na stvarna prava stranih osoba. Jednim se izjednačavaju državljani i pravne osobe iz država članica EU s državljanima RH i pravnim osobama sa sjedištem u RH, u pogledu pretpostavki za stjecanje prava vlasništva, uz iznimku u odnosu na nekretnine u izuzetim područjima, te se preciziraju odredbe u svezi prestanka prava vlasništva ili nemogućnosti nasljeđivanja stranih osoba na isključenim područjima⁹. S dva preostala članka koji se nalaze u prijelaznim i završnim odredbama regulira se obustava postupaka u tijeku radi dobivanja

⁷ V. Zakon o elektroničkim komunikacijama („Narodne novine“, broj 73/08)

⁸ V. čl. 176. Zakona o nasljeđivanju („Narodne novine“, broj 48/03, 163/03 i 35/05 – dalje ZN)

⁹ V. čl. 3 ZID ZVDSP

¹ „Narodne novine“, broj 146/08

² „Narodne novine“, broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06 i 114/06

³ Uz iznimku koja se odnosi na nekretnine u izuzetim područjima

⁴ SSP je RH sklopila 29. studenog 2001, Zakonom o potvrđivanju SSP od 5. prosinca 2001 („Narodne novine“, broj 132/01) RH je ratificirala taj međunarodni ugovor, a isti je stupio na snagu 1. veljače 2005.

V. čl. 358. st. 2. i 3. ZVDSP

⁵ V. čl. 358. st. 2. i 3. ZVDSP

⁶ Radi se zapravo o usklađivanju odredbe čl. 35. st. 2. (druga rečenica) i čl. 391. st.1. ZVDSP sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“, broj 109/07- ZID ZLPS). Potrebno je ovdje napomenuti da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima („Narodne novine“, broj 38/09 – dalje ZID ZVDSP/09) mijenjana i dopunjena odredba čl. 32. st. 2. i 4. i čl. 391. st. 1. i 3. ZVDSP, i to opet iz razloga usklađivanja sa ZID ZLPS.

suglasnosti za stjecanje prava vlasništva osoba iz EU¹⁰, te konvalidacija ugovora osoba iz EU sklopljenih prije stupanja na snagu ZID ZVDSP¹¹. Stoga se može odmah primijetiti da novela ZVDSP ne mijenja postojeći pravni okvir za stjecanje prava vlasništva nekretnina stranih osoba izvan EU, osim određenih preciziranja i popunjavanja pravnih praznina u svezi članka 358. stavak 2. i 3. ZVDSP.

2.1. Stvarna prava stranih osoba do novele

Prema članku 48. stavak 3. Ustava RH¹², strana osoba može stjecati pravo vlasništva uz uvjete određene zakonom. Stoga je u RH stjecanje prava vlasništva stranih osoba, prije svega, regulirano odredbama ZVDSP¹³ kao općim zakonom. ZVDSP je kao opći propis predvidio mogućnost da se nekim drugim zakonom ili međunarodnim ugovorom odredi i drugačiji način stjecanja (ili nemogućnosti stjecanja) prava vlasništva nekretnine od strane stranih osoba¹⁴.

Tako je upravo temeljem navedene odredbe ZVDSP i sklopljenog SSP kao međunarodnog ugovora došlo i do promjene u odnosu na osobe iz EU. S druge strane i do sada je posebnim zakonima bila uskraćena mogućnost stjecanja prava vlasništva određenih nekretnina od strane stranih osoba¹⁵. ZVDSP je posebno istaknuo da se ograničenja u pogledu stjecanja prava vlasništva nekretnina za strane osobe ne mogu primijeniti na pravo vlasništva pokretnina kao i na ograničena stvarna prava¹⁶, čime se je htjela izbjeći svaka dvojba u odnosu na primjenu odredaba ZVDSP.

Pod stranom fizičkom osobom sa stajališta ZVDSP podrazumijeva se osoba koja nema državljanstvo RH, a pod stranom pravnom osobom podrazumijeva se pravna osoba koja ima registrirano sjedište izvan područja RH¹⁷. Zakonodavac je predvidio jednu iznimku od tog pravila koja se odnosi na iseljenike s područja RH ili njihove potomke¹⁸, koji se ne smatraju stranim državljanima, ukoliko je tijelo nadležno za odlučivanje o državljanstvu utvrdilo da takve osobe ispunjavaju sve

pretpostavke za stjecanje državljanstva RH¹⁹.

Strana pravna i fizička osoba može na temelju nasljeđivanja steći vlasništvo nekretnina na području RH, ako uz opće i posebne pretpostavke po kojima se steće nasljeđivanjem, postoji i dodatna pretpostavka da postoji uzajamnost²⁰. Mišljenja smo da se u tom slučaju treba primjenjivati faktička uzajamnost.

Na temelju pravnog posla strana pravna i fizička osoba može steći vlasništvo nekretnina, ako su, uz opće i posebne pretpostavke za stjecanje po tom pravnom temelju, ispunjene daljnje pretpostavke, a to su postojanje uzajamnosti te suglasnosti ministra nadležnog za poslove pravosuđa²¹. Suglasnost je upravni akt²² slijedom čega je omogućena pravna zaštita, a u slučaju zaključenja pravnog posla bez suglasnosti ministra nadležnog za poslove pravosuđa izričito se predviđa ništetnost takvoga pravnog posla²³. O davanju suglasnosti za stjecanje prava vlasništva odlučuje se na zahtjev stranke koja namjerava steći nekretninu ili na zahtjev osobe koja namjerava otuđiti nekretninu, a u slučaju uskraćivanja suglasnosti novi zahtjev za stjecanje prava vlasništva iste nekretnine ne može se ponoviti prije nego što protekne pet godina od dana podnošenja zahtjeva koji je odbijen²⁴. Kriteriji za davanje suglasnosti su diskrecijske naravi te ovise o regiji gdje se nalazi nekretnina, broju prethodno danih suglasnosti na tom području, namjeni i vrsti nekretnine, gospodarskim i drugim interesima RH i jedinica lokalne i područne samouprave.

ZVDSP je isključio mogućnost da strana osoba može biti vlasnik nekretnina općenito na područjima koja su radi zaštite interesa i sigurnosti RH zakonom proglašena područjem na kojem strane osobe ne mogu imati pravo vlasništva²⁵. U slučaju kad je strana osoba stekla pravo vlasništva takve nekretnine prije nego što je područje na kojemu nekretnina leži proglašeno područjem na kojem strane osobe ne mogu imati pravo vlasništva, ona ima pravo na naknadu prema propisima o izvlaštenju²⁶. Ista naknada kao da joj je ta nekretnina oduzeta u postupku izvlaštenja pripada i stranoj osobi koja na takvim područjima ne može steći pravo vlasništva koje bi inače stekla nasljeđivanjem²⁷.

Dakle, do stupanja na snagu ZID ZVDSP sve strane osobe bile su u jednakom pravnom položaju u odnosu na mogućnost stjecanja prava vlasništva nekretnina. Temeljem nasljeđivanja strane osobe su mogle steći pravo vlasništva samo uz pretpostavku postojanja reciprociteta, a temeljem pravnog posla uz postojanje reciprociteta i uz suglasnost ministra nadležnog za

¹⁹ Zakon o hrvatskom državljanstvu („Narodne novine“, broj 53791, 70/91, 28/92 i 113/93 – dalje ZHD) u čl. 11. st. 1. predviđa pretpostavke za stjecanje državljanstva iseljenika i njegovih potomaka dok u čl. 25 određuje da poslove državljanstva obavlja Ministarstvo unutarnjih poslova.

²⁰ V. čl. 356. st. 1. ZVDSP

²¹ V. čl. 356. st. 2. ZVDSP

²² V. čl. 356. st. 3. ZVDSP

²³ V. čl. 357. st. 1. ZVDSP

²⁴ V. čl. 357. st. 2. i 3. ZVDSP

²⁵ V. čl. 358. st. 1. ZVDSP

²⁶ V. čl. 358. st. 2. ZVDSP. Naknada za izvlaštenje nekretnine određuje se sukladno čl. 32. do 42. Zakona o izvlaštenju („Narodne novine“, broj 9/94, 35/94, 112/00, 114/01 i 79/06).

²⁷ V. čl. 358. st. 3. ZVDSP

¹⁰ V. čl. 5 ZID ZVDSP

¹¹ V. čl. 6 ZID ZVDSP

¹² „Narodne novine“, broj 41/01 i 55/01

¹³ V. čl. 354. do 358. ZVDSP

¹⁴ To proizlazi iz odredbe čl. 354. st. 1. ZVDSP

¹⁵ U čl. 2. st. 2. Zakona o poljoprivrednom zemljištu („Narodne novine“, broj 152/08) određeno je da strane pravne i fizičke osobe temeljem pravnog posla ne mogu stjecati poljoprivredno zemljište osim ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom. Taj zakon donesen je kasnije od ZID ZVDSP ali je stupio na snagu 23. prosinca 2008. što je prije stupanja na snagu ZID ZVDSP. U čl. 52. st. 2. Zakona o šumama („Narodne novine“, broj 145/05, 82/06 i 192/08) određeno je da strane pravne i fizičke osobe ne mogu stjecati šume i šumsko zemljište osim ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom, dok je čl. 113. st. 2. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj 70/05 i 139/08) predviđeno da strane pravne i fizičke osobe ne mogu stjecati pravo vlasništva na nekretninama u stogom rezervatu, nacionalnom parku, posebnom rezervatu, parku prirode regionalnom parku, spomeniku prirode, značajnom krajobrazu, park šumi i spomeniku parkovne arhitekture osim ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

¹⁶ V. čl. 354. st. 2. ZVDSP

¹⁷ V. čl. 355. st. 1. i 3. ZVDSP

¹⁸ V. čl. 355. st. 2. ZVDSP

poslove pravosuđa. Temeljem Zakona o zaštiti prirode (ZZP), Zakona o šumama (ZŠ) te na isključenim područjima strane osobe nisu mogle steći pravo vlasništva nekretnina po bilo kojoj pravnoj osnovi, a temeljem Zakona o poljoprivrednom zemljištu (ZPZ) temeljem pravnog posla²⁸.

Do novele ZVDSP bilo je regulirano koja su prava stranih osoba na nekretninama na isključenim područjima, i to u odnosu na stečeno pravo vlasništva, odnosno u slučaju nemogućnosti nasljeđivanja takvih nekretnina zbog proglašenja isključenim područjem. Kod toga je samo navedeno da u tim slučajevima strane osobe imaju pravo na naknadu sukladno propisima o izvlaštenju. Međutim, zakonodavac je propustio regulirati tko postaje vlasnik nekretnina koje stranci više ne mogu imati u svojem vlasništvu, ili naslijediti, što se događa sa založnim pravima i drugim pravima osiguranja kao i ostalim stvarnim pravima na nekretnini. Također, iz odredbi članka 358. ZVDSP ne može se zaključiti da se one primjenjuju i na posebne propise kojima je određena zabrana sjecanja prava vlasništva nasljeđivanjem stranih osoba.

Sve navedeno te obveze RH preuzete u SSP bile su razlog za donošenje novele ZVDSP u dijelu koji se odnosi na stvarna prava stranih osoba.

2.2. Stvarna prava stranih osoba nakon novele

Stupanjem na snagu ZID ZVDSP²⁹ u odnosu na stvarna prava stranih osoba uvodi se dvojni pravni režim. Temeljem sklopljenog SSP i preuzetih obveza u članku 60. stavak 2. tog sporazuma te Dodatka VII., usklađen je opći zakon ZVDSP na način da su državljani i pravne osobe iz država-članica EU izjednačeni u pretpostavkama za stjecanje prava vlasništva nekretnina s državljanima RH i pravnim osobama sa sjedištem u RH, dok su ostale strane osobe iz država izvan EU ostale u neizmijenjenom pravnom statusu glede stjecanja nekretnina u RH. S obzirom na značaj SSP koji je bio razlog za novelu ZVDSP u tom dijelu, smatramo potrebnim iznijeti osnovne odredbe toga međunarodnog ugovora koje bi inače bile direktno u primjeni³⁰ da nije došlo do novele ZVDSP.

2.2.1. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju

RH je sklopila SSP 29. studenoga 2001. s Europskim zajednicama³¹ i njihovim državama-članicama koji je stupio na snagu 1. veljače 2005³². RH je potvrdila SSP

²⁸ ZPZ je stupio na snagu 23. prosinca 2008. i u čl. 2. st. 2. je propisao zabranu stjecanja prava vlasništva stranih osoba temeljem pravnog posla. U trenutku donošenja ZID ZVDSP, ali prije njegovog stupanja na snagu važio je još uvijek Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Narodne novine“, broj 66/01, 87/02, 48/05 i 90/05) koji je u čl. 1. st. 3. propisivao zabranu stjecanja prava vlasništva stranih osoba općenito, a ne samo temeljem pravnog posla.

²⁹ ZID ZVDSP stupio je na snagu 1. veljače 2009., osim odredbi čl. 1. i 4.

³⁰ V.čl. 140. Ustava RH

³¹ Pod Europskim zajednicama podrazumijevaju se: Europska zajednica, Europska zajednica za ugljen i čelik i Europska zajednica za ugljen i čelik

³² Stupanje na snagu SSP regulirano je odredbom čl. 129. st. 2. SSP u kojem je predviđeno da sporazum stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca koji slijedi nakon dana kada su stranke jedna drugu

7. prosinca 2001³³, ali je stupio na snagu tek 1. veljače 2005., kada su ratifikaciju provele sve stranke i kada je ispunjena pretpostavka sukladno članku 129. stavak 1. i 2. SSP. Sklapanjem SSP uspostavljeno je pridruživanje RH, s jedne strane, i Zajednice i njenih država, s druge strane, a u svrhu ostvarenja ciljeva pridruživanja³⁴.

Sukladno članku 60. stavak 2. SSP, RH se obvezala da će nakon stupanja na snagu SSP dopustiti državljanima država-članica EU stjecanje nekretnina u RH, uz potpunu i svrhovitu primjenu postojećih postupaka, osim za područja i pitanja navedena u Dodatku VII³⁵. RH se obvezala da će u razdoblju od četiri godine od dana stupanja na snagu SSP (1. veljače 2005.) dopustiti državljanima država-članica EU stjecanje vlasništva na nekretninama (osim poljoprivrednog zemljišta i zaštićenih dijelova prirode), s time da do navedenog datuma pridržava pravo primjenjivati postojeće propise.

Stoga je preuzeta obveza prema SSP osnovni razlog za donošenje ZID ZVDSP u dijelu koji se odnosi na stvarna prava stranih osoba. Međutim, da nije došlo do usklađivanja ZVDSP sa SSP, primjenjivao bi se neposredno SSP kao međunarodni ugovor koji je po svojoj pravnoj snazi iznad zakona i čini dio unutarnjeg prava RH. Ujedno je iskorištena prilika da se popune praznine i preciziraju odredbe ZVDSP u svezi primjene članka 358. tog zakona.

2.2.2. Stvarna prava osoba iz država-članica EU

Odredbom članka 3. ZID ZVDSP iza članka 358. ZVDSP dodan je članak 358.a. koji je u stavku 1. izjednačio državljane i pravne osobe iz EU s državljanima RH i pravnim osobama sa sjedištem u RH u pogledu pretpostavki za stjecanje nekretnina. Dakle, od 1. veljače 2009.³⁶

na strane osobe iz država EU kod stjecanja nekretnina u RH ne primjenjuju se odredbe članka 354. - 358. ZVDSP. Iznimka od toga uređena je u stavku 2. članka 358. a ZVDSP i odnosi se na nekretnine u izuzetim područjima i to poljoprivredno zemljište i zaštićene dijelove prirode koji su određeni posebnim zakonom³⁷. Dakle, u odnosu na poljoprivredno zemljište i zaštićene dijelove prirode strane osobe iz država EU u jednakom su položaju kao i strane osobe iz država izvan EU.

S obzirom da ZPZ zabranjuje stjecanje stranim osobama poljoprivrednog zemljišta samo temeljem pravnog posla³⁸, to znači da strane osobe iz EU mogu nasljeđivanjem steći tu vrstu zemljišta, pod uvjetima

obavijestile o okončanju postupka ratifikacije

³³ V. Zakon o potvrđivanju SSP („Narodne novine“, broj 132/01).

³⁴ Ciljevi pridruživanja navedeni su u čl. 1. st. 2. SSP

³⁵ U Dodatku VII. izuzeti su od općih pravila stjecanja vlasništva stranih osoba poljoprivredno zemljište i zaštićena područja prema ZPZ, ali nije navedeno kao isključeno područje i šume i šumsko zemljište. To iz razloga što je zabrana stjecanja prava vlasništva stranih osoba u odnosu na šume i šumsko zemljište uslijedila nakon potpisivanja SSP i Dodatka VII. temeljem Zakona o izmjenama i dopunama ZŠ (Narodne novine, broj 13/02).

³⁶ Temeljem čl. 8. ZID ZVDSP taj zakon stupio je na snagu 1. veljače 2009., osim odredbi čl. 1. i čl. 4. koje stupaju na snagu 17. svibnja 2009.

³⁷ Poljoprivredno zemljište određuje ZPZ u čl. 3. dok ZPZ u čl. 9. do 15. određuje zaštićene dijelove prirode, a u čl. 21. tko utvrđuje i proglašuje zaštićene dijelove prirode.

³⁸ V.čl. 2. st. 2. ZPZ

iz članka 356. stavak. 1. ZVDSP, odnosno pod uvjetom uzajamnosti. Nekretnine koje su zaštićeni dijelovi prirode strane osobe iz država EU ne mogu uopće stjecati, jer posebni zakon to isključuje³⁹, a ta vrsta nekretnina je izuzeta iz izjednačavanja u mogućnosti stjecanja s osobama iz RH.

Izuzetno bitnim smatramo odredbe članka 5. i 6. ZID ZVDSP koje se nalaze u Prijelaznim i završnim odredbama, a odnose se na prava stranih osoba iz država EU u odnosu na postupke

u tijeku radi dobivanja suglasnosti za stjecanje prava vlasništva po odredbama članka 356. i 357. ZVDSP, kao i na konvalidaciju pravnih poslova osoba iz država EU sklopljenih do stupanja na snagu ZID ZVDSP.

Odredba članka 5. ZID ZVDSP je potpuno jasna i pravno logična jer predviđa obustavu po službenoj dužnosti postupaka radi dobivanja suglasnosti za stjecanje prava vlasništva po odredbama članka 356. i 357. ZVDSP u korist osoba iz država članica EU, a koji postupci nisu pravomoćno okončani do stupanja na snagu ZID ZVDSP. Pravni poslovi u odnosu na koje je obustavljen postupak radi dobivanja suglasnosti konvalidiraju suglasno odredbi članka 6. ZID ZVDSP. Stoga bi bilo nesvrshodno voditi dalje postupak radi dobivanja suglasnosti kada se i tako primjenjuje odredba članka 6. ZID ZVDSP o konvalidaciji takvih pravnih poslova.

Člankom 6. ZID ZVDSP uređuje se konvalidacija, odnosno naknadno osnaženje pravnih poslova koje su kao stjecatelji sklopili državljani ili pravne osobe iz država članica EU do stupanja na snagu ZID ZVDSP. Pretpostavke za konvalidaciju su da se ne radi o nekretninama iz članka 358.a. ZVDSP⁴⁰ i da su ispunjene opće pretpostavke za valjanost to pravnog posla. Odredba o konvalidaciji ima retroaktivno djelovanje, što je moguće jedino u skladu s odredbama Ustava RH⁴¹. Kao osobito opravdan razlog za retroaktivno djelovanje te odredbe prilikom donošenja ZID ZVDSP istaknut je jednak tretman u pogledu stjecanja prava vlasništva upisom u zemljišnu knjigu stjecatelja koji pravne poslove sklapaju nakon stupanja na snagu ZID ZVDSP i onih koji su ih sklopili prije toga⁴², te ispunjavanje obveza RH koje proizlaze iz SSP⁴³.

Zakon o obveznim odnosima (ZOO)⁴⁴ predviđa mogućnost konvalidacije ugovora koji su ništetni zbog suprotnosti Ustavu RH, prisilnim propisima ili moralu društva, ako je to posebnim zakonom

³⁹ V. čl. 113. st. 2. ZZP

⁴⁰ Ne smije se raditi o poljoprivrednom zemljištu ili zaštićenim dijelovima prirode (čl. 2. st. 2. ZPZ i čl. 113. st. 2. ZZP)

⁴¹ Čl. 89. st. 4 Ustava RH predviđa mogućnost retroaktivnog djelovanja pojedinih odredbi zakona iz posebno opravdanih razloga.

⁴² Zakonodavac je očigledno želio izbjeći mogućnost da osobe iz EU zbog ništetnosti pravnih poslova sklopljenih bez suglasnosti budu onemogućeni upisati svoje pravo vlasništva u zemljišne knjige ili da im to bude znatno otežano ili produženo zbog potrebe sklapanja novih ugovora ili pokretanja parničnih postupaka čime bi došli u nepovoljniji položaj u odnosu na osobe iz država EU koje su sklopile pravne poslove nakon stupanja na snagu ZID ZVDSP

⁴³ Isticanjem svoje obveze iz čl. 60. st. 2. SSP kao osobito opravdanog razloga za povratno djelovanje, ukazuje na izrazitu spremnost ispunjena obveza RH u usklađivanju svojeg zakonodavstva sa zakonodavstvom država iz EU

⁴⁴ V. „Narodne novine“, broj 35/05 i 41/08

predviđeno⁴⁵. Takva iznimka predviđena je i nekim drugim slučajevima u zakonodavstvu RH⁴⁶. Dakle, kod konvalidacije sukladno članku 6. ZID ZVDSP ne provodi se nikakav poseban postupak konvalidacije već do osnaženja ništetnih pravnih poslova dolazi ex lege i pravni poslovi se osnažuju od dana sklapanja ugovora (ex tunc). Na taj način su pravno valjani i svi daljnji pravni poslovi koji su sklapani nakon zaključenja ništetnih ugovora.

2.2.3. Prava stranih osoba u svezi nekretnina na isključenim područjima

Odredbom članka 3. ZID ZVDSP iza članka 358. ZVDSP dodan je članak 358.b. kojim se popunjavaju pravne praznine i nedorečenosti iz članka 358. ZVDSP. Naime, odredba članka 358. stavak 2. ZVDSP predviđa da stranoj osobi prestaje pravo vlasništva koje je stekla prije proglašenja područja na kojem nekretnina leži isključenim da strane osobe mogu imati pravo vlasništva, te joj pripada pravo na naknadu prema propisima o izvlaštenju. Isto tako je odredbom članka 358. stavak 3 ZVDSP određeno do kada strana osoba ne može na isključenim područjima steći pravo vlasništva nekretnine koje bi inače stekla nasljeđivanjem, da ima pravo na naknadu kao da joj je ta nekretnina oduzeta u postupku izvlaštenja. U članku 358. ZVDSP nije bilo uopće određeno tko postaje vlasnik nekretnina na isključenim područjima kod primjene tog propisa, tko je slijedom toga obveznik naknade, što se događa sa založnim pravima i drugim stvarnopravnim osiguranjima te teretima na takvim nekretninama.

Sada je jasno određeno da vlasnik takvih nekretnina postaje RH koja je ujedno i obveznik naknade⁴⁷. Nadalje se jasno određuje da sva založna prava i druga stvarnopravna osiguranja prestaju i terete naknadu koju stječe nasljednik⁴⁸. Na taj način su zaštićeni vjerovnici u čiju korist su ta osiguranja bila zasnovana, a s druge strane RH stječe vlasništvo nekretnine koja nije opterećena založnim pravima ili drugim stvarnopravnim osiguranjima. Naknadom strana osoba odgovara za svoje dugove odnosno dugove ostavitelja isto kao što bi odgovarao nekretninom. Druga stvarna prava trećih osoba koja su teretila nekretninu ne prestaju te i dalje ostaju kao teret nekretnine⁴⁹.

U stavku 4. članka 358.b. ZVDSP određuje se analogna primjena odredbi članka 358.b. i na druge nekretnine koje strane osobe ne mogu steći nasljeđivanjem. Kao što je već navedeno, strane osobe iz država EU nasljeđivanjem ne mogu steći nekretnine u zaštićenim dijelovima prirode dok poljoprivredno zemljište mogu naslijediti pod uvjetom reciprociteta, a strane osobe iz

⁴⁵ To je upravo predviđeno čl. 6. ZID ZVDSP

⁴⁶ Primjerice u čl. 18. Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine („Narodne novine“, broj 92/96, 39/99, 92/99, 43/00, 131/00, 27/01, 65/01, 118/01, 80/02 i 81/02).

⁴⁷ V. čl. 358.b. st. 1. ZVDSP

⁴⁸ Smatramo da se to odnosi i na naknadu koju stječe strana osoba koja više ne može imati u vlasništvu nekretninu na isključenom području (čl. 358.b. st. 2 ZVDSP).

⁴⁹ V. čl. 358.b. st. 3. ZVDSP. To se odnosi primjerice na služnosti, stvarne terete, pravo građenja itd.

drugih država izvan EU ne mogu nasljeđivanjem steći nekretnine u zaštićenim dijelovima prirode, nekretnine koje su šume i šumsko zemljište i nekretnine u isključenim područjima, dok poljoprivredno zemljište mogu naslijediti pod uvjetom reciprociteta.

Odredbom članka 358.b. stavak 1. ZVDSP predviđeno je na koji način se legitimira strana osoba sa svojim pravom na naknadu s obzirom da ne može naslijediti nekretninu u RH. To pravo mu mora biti utvrđeno u rješenju o nasljeđivanju, a po pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju nasljednik ostvaruje pravo na naknadu prema propisima o izvlaštenju⁵⁰.

3. POSTUPANJE JAVNIH BILJEŽNIKA U OSTAVINSKOM POSTUPKU KAD JE NASLJEDNIK STRANA OSOBA

3.1. Utvrđivanje statusa strane osobe

Javni bilježnik u ostavinskom postupku prvotno mora utvrditi radi li se uopće o stranoj fizičkoj ili pravnoj osobi, a ukoliko se radi o stranoj osobi je li ona iz država-članica EU⁵¹. O tim činjenicama ovisi daljnje postupanje u ostavinskom postupku. Stranom fizičkom osobom smatra se ona koja nema državljanstvo RH. Državljanstvo RH dokazuje se važećom osobnom iskaznicom, vojnom iskaznicom, putovnicom odnosno domovnicom⁵². Status strane fizičke osobe utvrđuje se uvidom u putovnicu ili druge isprave. Stranom pravnom osobom smatra se ona koja ima registrirano sjedište izvan RH, a što se utvrđuje uvidom u izvod iz registra.

3.2. Utvrđivanje pravnog statusa i vrste nekretnine koja čini ostavinsku imovinu

Nakon što je javni bilježnik utvrdio da je nasljednik strana osoba iz države-članice EU ili izvan EU, sljedeći korak je utvrđenje vrste i pravnog statusa nekretnine, od čega ovisi mogućnost nasljeđivanja konkretne nekretnine od strane osobe.

Mišljenja smo da je javni bilježnik dužan procjenjivati status nekretnine prvenstveno temeljem stanja upisanog u zemljišnoj knjizi, osim ako ne bi za neku nekretninu bilo opće poznato da se nalazi unutar određenog područja koje konkretnoj nekretnini daje status nemogućnosti nasljeđivanja od strane osobe temeljem posebnog zakona⁵³. Vrsta nekretnine temeljem uvida

⁵⁰ Odredba čl. 358.b. st. 1. ZVDSP u svezi postupka ostvarivanja prava na naknadu za nekretninu koja strana osoba ne može steći nasljeđivanjem nije jasna u smislu vrste postupka u kojem će se određivati naknada sukladno propisima o izvlaštenju. Naime, strana osoba i RH se mogu prije svega sporazumjeti o visini te naknade, ali u slučaju da je izostao sporazum, mišljenja smo da bi strana osoba u parničnom postupku, a ne upravnom ostvarivala pravo na naknadu.

⁵¹ Države-članice EU su: Austrija, Belgija, Bugarska, Cipar, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Italija, Irska, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Malta, Nizozemska, Njemačka, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska i Ujedinjeno Kraljevstvo.

⁵² V. čl. 29. ZHD

⁵³ Primjerice, ako se nekretnina nedvojbeno nalazi na otoku koji je u cijelosti unutar nacionalnog parka i jasno je da postoji zapreka iz čl. 113. st. 2. ZZZP za nasljeđivanje od strane osobe ili se radi o nekretnini koja se nalazi na isključenom području sukladno posebnom zakonu,

u zemljišno-knjižni izvadak može se utvrditi iz oznake kulture u posjedovnici⁵⁴, ili iz određene zabilježbe⁵⁵ u teretovnici da se radi o određenoj vrsti nekretnine koju strana osoba ne može naslijediti.

Stranke u ostavinskom postupku mogu javnim ispravama dokazivati da se radi o nekoj drugoj vrsti nekretnine od one koja bi proizlazila iz upisa u zemljišne knjige. Postavlja se pitanje koje su to javne isprave koje bi u materijalno-pravnom smislu određivale status određene nekretnine koja je predmet nasljeđivanja i koji je različit od formalno-pravnog statusa upisanog u zemljišne knjige.

Također, mišljenja smo da bi se kao dokaz kako se ne radi o poljoprivrednom zemljištu moglo uzeti uvjerenje nadležnog županijskog tijela uprave za urbanizam i prostorno uređenje da se nekretnina nalazi u granicama građevinskog područja, dok u slučaju sumnje smatra li se neko zemljište šumskim zemljištem, odlučuje središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove šumarstva⁵⁶. Za nekretninu koja se nalazi u zaštićenom području, a nije provedena zabilježba iz članka 24. stavak 3. ZZZP, taj status mogao bi se dokazivati uvidom u akt nadležne vlasti kojim je proglašeno zaštićeno područje⁵⁷.

3.3. Mogućnost ili nemogućnost nasljeđivanja nekretnina stranih osoba

Nakon što se u ostavinskom postupku utvrdi status strane osobe kao nasljednika iz država-članica EU ili izvan EU, te pravni status i vrsta nekretnine koja sačinjava ostavinu, može se zaključiti može li strana osoba konkretnu nekretninu naslijediti ili ne.

Ukoliko se radi o stranim osobama iz država-članica EU, one mogu naslijediti sve nekretnine kao i osobe iz RH, osim poljoprivrednog zemljišta i zemljišta u zaštićenim dijelovima prirode⁵⁸. Poljoprivredno zemljište mogu također naslijediti, ali na dosadašnji način uz uvjet uzajamnosti⁵⁹, dok zapravo nikako ne mogu naslijediti zemljište u zaštićenim dijelovima prirode.

Ukoliko se radi o stranim osobama izvan država-članica EU, one mogu naslijediti nekretnine temeljem članka 356. stavak 1. ZVDSP kao i do sada uz uvjet uzajamnosti, osim nekretnina u isključenim područjima⁶⁰, šuma i šumskog zemljišta⁶¹ i nekretnina u zaštićenim dijelovima prirode⁶².

a temeljem čl. 358. st. 1. ZVDSP

⁵⁴ Tako u posjedovnici može biti navedena neka od kultura iz čl.

3. ZZZP pa je jasno da se radi o poljoprivrednom zemljištu, ili je navedeno da se radi o šumi slijedom čega se može zaključiti da se radi o šumi ili šumskom zemljištu iz čl. 4. st. 1. i 2. ZŠ

⁵⁵ Za nekretnine koje su proglašene zaštićenim područjem provodi se zabilježba akta o proglašenju (čl. 24. st. 3. ZZZP)

⁵⁶ V. čl. 4. st. 5. ZŠ

⁵⁷ V. čl. 21. do 25. ZZZP

⁵⁸ V. čl. 358.a. st. 1. i 2. ZVDSP (čl. 3. ZID ZVDSP)

⁵⁹ To iz razloga što je čl. 358.a. st. 2. ZVDSP isključena primjena čl. 358. a. st. 1. ZVDSP, što znači da u odnosu na poljoprivredno zemljište i dalje za strane osobe iz EU vrijede opće odredbe za nasljeđivanje iz čl. 356. st. 1. ZVDSP

⁶⁰ V. čl. 358. st. 1. ZVDSP

⁶¹ V. čl. 52. st. 2. ZŠ

⁶² V. čl. 113. st. 2. ZZZP

3.4 Sadržaj rješenja o nasljeđivanju kad nekretninu strana osoba ne može steći nasljeđivanjem

U članku 358.b. st 1. ZVSDSP navedeno je da strana osoba koja ne može naslijediti nekretninu⁶³, ostvaruje pravo na naknadu prema propisima o izvlaštenju, na temelju pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju kojim mu je to pravo utvrđeno. Dakle, rješenje o nasljeđivanju je isprava temeljem koje strana osoba ostvaruje zamjensko pravo na naknadu. Stoga je neophodno da sadržaj takvog rješenja bude podoban za ostvarivanje prava iz članka 358.b. stavak 1. ZVSDSP.

U izreci rješenja o nasljeđivanju potrebno je u dijelu gdje javni bilježnik utvrđuje sastav ostavine, navesti i nekretninu koju strana osoba ne može naslijediti, a stranu osobu je u dijelu izreke gdje se navode nasljednici također potrebno navesti kao nasljednika. Pored navedenog, u izreci rješenja o nasljeđivanju treba navesti da strana osoba ne može naslijediti određenu nekretninu te da joj pripada pravo na naknadu prema propisima o izvlaštenju, uz istodobno navođenje da je RH postala vlasnik nekretnine. Mišljenja smo kako bi bilo svrsishodno navesti i da je obveznik naknade RH, iako to proizlazi iz samog zakona.⁶⁴

U odnosu na potrebu navođenja u izreci rješenja o nasljeđivanju da založna prava i druga stvarnopravna osiguranja koja su teretila nekretninu terete buduću naknadu, mišljenja smo da to ne treba navoditi u rješenju o nasljeđivanju, a to se odnosi i na stvarne terete koji i dalje ostaju kao teret nekretnine. Nadležni zemljišnoknjižni sud prilikom uknjižbe ex lege stečenog prava vlasništva RH, dužan je temeljem odredbi ZVSDSP brisati založna prava i druga stvarnopravna osiguranja.

U obrazloženju rješenja o nasljeđivanju potrebno je navesti na koji način je utvrđen status strane osobe, na koji način i temeljem kojih propisa je utvrđeno da se radi o nekretnini koju strana osoba ne može naslijediti, te temeljem kojih odredbi ZVSDSP i posebnih zakona se stranoj osobi utvrđuje pravo na naknadu.

Ukoliko javni bilježnik ne bi u ostavinskom postupku utvrdio da određenu nekretninu ne može strana osoba naslijediti, i ukoliko bi strana osoba bila utvrđena kao nasljednik takve nekretnine, to još uvijek ne znači da RH u parnici ne bi mogla ostvarivati svoje pravo ex lege stečenog vlasništva⁶⁵. To se, naravno, ne odnosi na treću osobu koja bi eventualno stekla takvu nekretninu od strane osobe, jer bi u odnosu na nju vrijedilo načelo zaštite povjerenja u zemljišne knjige.

3.5. Stupanje na snagu i vremensko važenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima

ZID ZVSDSP u dijelu koji se odnosi na stvarna prava stranih osoba stupio je na snagu 1. veljače 2009., pa se njegove odredbe primjenjuju na ostavinske postupke

⁶³ Strana osoba ne može naslijediti nekretninu u RH, ako se radi o nekretnini na isključenom području (čl. 358.b. st. 1 u svezi čl. 358. st. 3. ZVSDSP) ili o drugim nekretninama (čl. 358.b. st. 1. u svezi čl. 358.b. st. 4. ZVSDSP).

⁶⁴ V.čl. 358.b. st. 1. ZVSDSP

⁶⁵ V. čl. 232. st. 3. i 4. ZN

započete nakon tog datuma i ukoliko je ostavitelj umro nakon 1. veljače 2009. To iz razloga jer u času ostaviteljeve smrti nasljednik stječe nasljedno pravo i na njega po sili zakona prelazi ostavina umrle osobe, čime postaje njegovo nasljedstvo. U odnosu na strane osobe koje ne mogu naslijediti nekretninu u RH, navedenu odredbu treba tumačiti na način da strana osoba u času otvaranja nasljedstva temeljem zakona (članak 358. b. stavak 1. ZVSDSP) stječe pravo na naknadu prema propisima o izvlaštenju umjesto nekretnine, a što se utvrđuje u ostavinskom postupku, odnosno u rješenju o nasljeđivanju.

4. ZAKLJUČAK

Donošenjem novele ZVSDSP ispunjena je obveza RH preuzeta u SSP, te su osobe iz država- članica EU izjednačene u mogućnosti stjecanja nekretnina u RH s fizičkim i pravnim osobama iz RH. Od toga su izuzete nekretnine u zaštićenim dijelovima prirode te poljoprivredno zemljište, s time da osobe iz država- članica EU mogu naslijediti poljoprivredno zemljište na dosadašnji način, uz uvjet reciprociteta.

Strane osobe iz ostalih država izvan EU stječu nekretnine na dosadašnji način, odnosno nasljeđivanjem uz uvjet reciprociteta, te temeljem pravnog posla uz postojanje reciprociteta i suglasnosti ministra nadležnog za poslove pravosuđa.

Novela ZVSDSP popunila je pravne praznine u odnosu na prava stranih osoba na isključenim područjima, jer je sada jasno navedeno da nekretnine koje ne mogu naslijediti strane osobe ili koje ne mogu ostati u njihovom vlasništvu postaju ex lege vlasništvo RH, koja je obveznik naknade sukladno propisima o izvlaštenju. Također je sada jasno određeno da su ista prava strane osobe i kada na drugi način ne može naslijediti nekretnine u RH, a ne samo na isključenim područjima. Na takvim nekretninama prestaju sva založna prava i druga prava osiguranja koja dalje terete naknadu, a stvarni tereti i dalje ostaju kao teret nekretnine.

Novina je da se pravo na naknadu za nekretninu koju ne mogu naslijediti strane osobe utvrđuje u rješenju o nasljeđivanju, čime su javni bilježnici dužni utvrditi radi li se uopće o stranoj osobi, a ako se radi je li iz država- članica EU, je li predmet ostavine nekretnina koju ne može strana osoba naslijediti te su na kraju dužni donijeti rješenje o nasljeđivanju, čiji sadržaj će biti podoban za ostvarenje prava na naknadu strane osobe.

Na taj način je uloga javnih bilježnika u odnosu na prava stranih osoba u ostavinskom postupku postala značajnija, ali istodobno i složenija. Pravilno tumačenje odredbi ZVSDSP nakon novele u odnosu na stvarna prava stranih osoba i provođenje ostavinskog postupka sukladno tim odredbama pridonijet će daljnjoj afirmaciji javnobilježničke službe, a ujedno i pravosuđa u cjelini, pokazujući da je RH svoje zakonodavstvo u tom segmentu uskladila s pravnom stečevinom EU, a kao preduvjet za punopravno članstvo u EU.

Ljerka Ivasić, sutkinja Općinskog građanskog suda u Zagrebu

Zapažanja o ostavinskim postupcima koje vode javni bilježnici

Svaka obitelj se kad-tad nađe u situaciji da njezini članovi postanu strankom u ostavinskom postupku.

Ostavinski postupak vodi se po službenoj dužnosti (*ex officio*), nakon što matičar nakon smrti fizičke osobe dostavi sudu smrtovnicu (*javna isprava*), ali postupak mogu pokrenuti i nasljednici dostavom "umrlice".

Ostavinski postupak uređen je Zakonom o nasljeđivanju i to:

- a) dosadašnjim – DZN-om od 11. srpnja 1955., koji je 1971. preuzet kao republički zakon s nekoliko novela, a 1991. g. kao zakon RH, i
- b) Zakon o nasljeđivanju - ZN od 23. listopada 2003.

Razgraničenje primjene tih zakona je **čas otvaranja nasljedstva**, a to je **čas smrti fizičke osobe (ostavite-lja)**, što znači da se DZN primjenjuje na sve nedovršene ostavinske postupke i kao materijalno-pravni propis za postupke za naknadno pronađenu imovinu (NPI), ako je meritorna odluka (rješenje o nasljeđivanju) doneseno prije donošenja ZN-a, s tim da se procesne odredbe ZN-a primjenjuju na ostavinske postupke koji nisu pravomoćno dovršeni do 23. listopada 2003. (čl. 253. ZN-a).

Povjeravanje vođenja ostavinskih postupka javnim bilježnicima omogućio je ZN (3. listopada 2003.).

Za vođenje ostavinskog postupka nema zastare niti javnosti, a ZPP se primjenjuje supsidijarno. Raspravi ne mogu nazočiti bračni drugovi, pratioci itd., već samo nasljednici i punomoćnici.

U Zagrebu se **godišnje otvara oko 10.000 ostavinskih predmeta (jer umire približno 10.000 ljudi; podatak za posljednjih 7 g.)**.

Neki predmeti ne povjeravaju se javnim bilježnicima, primjerice, kad su sudu dostavljeni ključevi nekretnine, koju je zapečatila policija ili kada se nađe imovina, a prije nije vođen ostavinski postupak jer se nije znalo da ima imovine, a čas smrti je bio prije više godina, čak i desetljeća.

Do 3. listopada 2003. u Zagrebu je ostavinske predmete rješavalo prosječno 10 sudaca i 3 sudska savjetnika, s tim da su neki od njih rješavali i druge izvanparnične predmete.

Što se događalo nakon donošenja ZN-a?

Ostavinske predmete vodi 7 sudaca i 3 sudska savjetnika, a ostali su raspoređeni na parnice ili su otišli.

KAKO JAVNI BILJEŽNICI PROVODE OSTAVINSKE POSTUPKE?

Bilo bi **vrlo zanimljivo, proučavati što se sve nađe u ostavinskim spisima koje vode javni bilježnici** (zagrebački) - da se spisi ne vrate sudu kao sporni ili po prigovoru nasljednika, a onda to suci moraju "razmrsiti" i uskladiti sa zakonom, odnosno dovršiti.

Ima čak primjera u praksi da je javni bilježnik donio RJEŠENJE O NASLJEĐIVANJU BEZ RASPRAVE, BEZ RODOSLOVLJA, BEZ NASLJEDNIČKIH IZJAVA, A IMOVINA JE URUČENA ZAINTERESIRANOJ OSOBI (bez oporuke).

Najveći broj spisa, koji su povjereni javnim bilježnicima, obično se pred njima i pravomoćno dovrše, neovisno o tome je li postupak vođen i je li donesena odluka u skladu sa zakonom, jer većina nasljednika nema saznanja o toj problematici, osim želje za nasljeđivanjem.

Tako dovršeni spisi vraćaju se sudu, a sud ih uredno uloži u arhivu bez određene kontrole, osim ako se kasnije spis zbog nekog razloga (dostava odluke zainteresiranim osobama, zk-odjelu, bankama, raznim vjeronicima, radi priklopa u nekoj parnici ili radi naknadno pronađene imovine - NPI) izvadi iz arhive i signira u rad sucu u referadu.

Kada u toj fazi sudac ustanovi nezakonitost ne može izmijeniti odluku, osim eventualno u postupku NPI-ja poučiti nasljednike o njihovim pravima, jer se pravomoćno dovršena rješenja o nasljeđivanju mogu "ispraviti" tek u **posebnoj parnici**. Takvu parnicu mogu pokrenuti sami nasljednici (ili oni koji su trebali biti nasljednici da nije došlo do nezakonitog postupanja), i to u roku od 10 g. (manje 1 dan) od dana pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju. I to sve pod uvjetom da neka-ko saznaju za navedeni ostavinski predmet. Sudac bi morao prijaviti tu nezakonitost jer je prisegao prilikom imenovanja da će postupati po Ustavu i zakonu.

To na razini države znači: povećanje mogućih **NOVIH PARNICA** do kojih **ne bi došlo** da je ostavinski postupak vođen u skladu sa zakonom (DZN-om ili ZN-om), što ponovno opterećuje sudove priljevom novih "slučajeva". To je na razini države skupo i dugotrajno, jer se

angažiraju suci prvostupanjskoga i drugostupanjskog suda, a o uslugama odvjetnika i stresu stranaka zbog parnica da niti ne govorimo.

U 5-godišnjem iskustvu u vezi s ostavinskim spisima, koji su vraćeni nakon postupanja javnih bilježnika, mogu konstatirati da je u radu NEKIH od njih došlo do raznih nepravilnosti (blago rečeno!), a najkarakterističnije ću pomnije opisati.

1. pitanje: IZVANBRAČNI DRUG

Jednog dana na raspravi se pojave dvije "izvanbračne supruge", od kojih svaka tvrdi da je "ona prava", a u spisu nema dokaza ni za jednu. One čak kažu: „ ... Mi bismo se dogovorile kome što od imovine ...“.

Ma, ljudi je li to moguće? - rekao bi onaj legendarni sportski komentator.

Zar je tako nejasan čl. 8. ZN-a, kojim je propisano pravo nasljedstva i za izvanbračnog druga, a koji je u pravu nasljeđivanja izjednačen s bračnim. Pritom, izvanbračnom zajednicom smatra se **životna zajednica neudane žene i neoženjenog muškarca koja je trajala dulje vrijeme**, a prestala je ostaviteljevom smrću, pod uvjetom da su bile ispunjene pretpostavke koje se traže za valjanost braka - (tako i GŽ-7746/08):

- a to su (vidjeti Obiteljski zakon) čl. 3., čl. 24. i dalje: **životna zajednica neudane žene i neoženjenog muškarca** koji ne žive u drugoj izvanbračnoj zajednici, koja traje najmanje 3 g. ili kraće, ako je u njoj rođeno zajedničko dijete. Dakle: životna zajednica i bezbračnost, te isključenje života u nekoj drugoj izvanbračnoj zajednici.

Kako se to dokazuje?

Treba priložiti **dokaz o istoj adresi s ostaviteljem u posljednje 3 g. i izvod iz matice rođenih**, a tek nakon toga može se nekog smatrati strankom u ostavinskom postupku (potencijalni nasljednik), pa se onda uzimaju nasljedničke izjave i očitovanja zakonskih nasljednika na priznavanje ili ne statusa **izvanbračnog druga** (zakonski izraz, a ne "supruga"), s tim da se u parnici uvijek upućuje izvanbračni drug koji mora dokazati svoj status (pozitivnu činjenicu), a ne osporavatelj (jer se ne dokazuju negativne činjenice).

Znači, ako nema navedenih dokaza, bez obzira priznaju li zakonski nasljednici toj osobi status izvanbračnog druga, ona još uvijek **NIJE** nasljednik, jer nema po zakonu uvjete za to. Tu su česte pogreške u javnobilježničkoj praksi jer djeca kao zakonski nasljednici priznaju majci status izvanbračnog druga, bez obzira je li to istina ili ne.

U ovom primjeru ostavitelj nije živio posljednjih više godina ni s jednom od one "dvije izvanbračne supruge", a ispostavilo se i da je jedna od njih do prije nekoliko mjeseci prije ostaviteljeve smrti bila uredno udana za treću osobu, iako je u ostavinskom postupku tvrdila da je živjela s ostaviteljem u izvanbračnoj zajednici duže vrijeme. Ona, dakle, nije mogla imati ni status

stranke u tome ostavinskom postupku, već samo "zainteresirane osobe", što znači da ne može izjavljivati pravne lijekove niti je se u ostavinskom postupku može upućivati u parnicu.

2. pitanje: RODOSLOVLJE

Utvrđivanje rodoslovlja prva je i osnovna radnja = baza ostavinskog postupka.

E, to je posebno problematično u praksi, iako je sve potpuno jasno u zakonu (i ZN-a i DZN-a). Zašto? Zato što javni bilježnici (a i ne samo oni) rodoslovlje utvrđuju (često) s odvjetnicima kao opunomoćenicima stranaka, ili s nesrodnima (kao oporučnim nasljednicima), što je **NEDOPUSTIVO**, jer odvjetnik kao punomoćnik ne može ni kazneno niti materijalno odgovarati za istinitost srodstva nekog ostavitelja. K tome je rodoslovlje često i **NEPOTPUNO** - krše se odredbe o krugu osoba koje nasljeđuju, pa se "preskoči" cijela loza ostavitelja, bilo po ocu bilo po majci, a imovina se uručuje samo nasljednicima druge loze ostavitelja (kod zakonskog nasljeđivanja III. nasljedni red).

Razlozi tome su što **nije objavljen oglas u Narodnim novinama** (i oglasnoj ploči suda) kojim se pozivaju nepoznati nasljednici da u roku 6 mjeseci prijave u postupak. Iako zakon nema eksplicitno navedene odredbe o utvrđivanju rodoslovlja, to proizlazi iz čl. 226. ZN-a, koji taksativno nabroja što treba sadržavati meritorna odluka (TKO su nasljednici, koja imovina, koji alikvotni dio itd.). Tako dolazi do nezakonitih rješenja o nasljeđivanju, odnosno kod III. nasljednog reda bez nasljedstva ostaje cijela jedna loza ostavitelja.

Postoji i praksa uzimanja "K/M izjava" od osobe koja se pojavi na ostavinskoj raspravi - odvjetnika kao punomoćnika srodnika ili čak nesrodnika tj. oporučnog nasljednika, koja otprilike glasi: "... Ja ... pod kaznenom i materijalnom odgovornošću iskazujem da sam jedini nasljednik - ili da smo nasljednici ja i sestra - ili da je jedina nasljednica moja stranka XY ...".

Smatram da to **nije pravilno utvrđeno rodoslovlje**, što se čak događa u postupku NPI-ja, kad su umrli već utvrđeni nasljednici, a spisu nisu priloženi dokazi o njihovu sljedništvu tj. srodstvu s ostaviteljem.

Kada je neki odvjetnik odgovarao nekom nasljedniku za štetu nastalu zbog netočne izjave o rodoslovlju? Odvjetnikove ovlasti regulirane su Zakonom o odvjetništvu - čl. 3. i takvih ovlasti odvjetnik nema.

Dobro se sjećam slučaja da je nasljednik I. nasljednog reda na raspravi kod javnog bilježnika naveo ime i prezime još jednog ostaviteljeva nasljednika I. nasljednog reda (unuka od prije umrlog sina), ali **nije znao njegovu adresu**. Javni bilježnik je pogrešno tumačeći odredbu čl. 218. ZN-a dao oglas u Narodne novine, pozivajući "nepoznate" nasljednike da se jave, te donio odluku kojom je cijelu ostavinu uručio onome poznatom nasljedniku - iako st. 3. čl. 218. ZN-a jasno određuje što treba učiniti kada je **nepoznato boravište** nasljednika ...

Tu je odluku sud ukinuo i sam dovršio postupak, nakon što je adresa pronađena.

Nepoznati nasljednik je onaj za kojeg nitko od srodnika ne zna ni ime ni prezime niti adresu, a izjava često glasi, na primjer: "... Znam da je moja pokojna teta imala jednog nećaka, ali taj je davno otišao u Ameriku, mislim u Argentinu, ali nis čula da bi pisao ili slao dolare ...".

Ako se na oglas za nepoznate nasljednike u roku 6 mjeseci nije javio nitko, ne može se ostavina uručiti oporućnom nasljedniku koji nije srodnik ostavitelja, već treba zakazati raspravu, a umjesto zakonskih nasljednika pozvati predstavnika ošasne imovine tj. Grad Zagreb (za Zagreb), uz oporuku kako bi se mogao očitovati. Ukoliko je ne priznaje, spis treba vratiti sudu radi donošenja odluke o prekidu ostavinskog postupka.

Kad postoje zakonski nasljednici, onda ne treba zvati predstavnika države/grada tj. lokalne samouprave.

Ipak, najčešće pogreške u praksi događaju se zbog nerazlikovanja od strane bilježnika/prisjednika drugoga od trećega nasljednog reda:

- Drugi nasljedni red su brat/sestra, polubrat/polusestra, nećaci, pranećaci, prapranećaci, polunećaci, a ponekad i jetvra ili pak zaova itd.

- Treći nasljedni red su tete/ujaci/stričevi, bratići/sestrići, prabratiji/prabratice itd. U većini spisa koje sam vidjela, nećaci i sestrične uvrštene su u isti nasljedni red (najčešće drugi - što je, naravno, nezakonito).

Nepotpuno je rodoslovlje i kada nakon ostavitelja ostane bračni drug, a ne pita ga se što je s ostaviteljevim roditeljima, jesu li živi, a ako nisu **kada** su umrli (prije ili poslije ostavitelja).

Utvrđivanje rodoslovlja zna biti vrlo zahtjevno jer treba paziti na nasljedne redove i istinitost iskazivanja nazočnih srodnika. Ima, naime, slučajeva namjernoga ili nenamjernog

zatajenja nekog nasljednika (često izvanbračnog djeteta ili polubraće ostaviteljeve itd.), dakle, prijeko je potrebna ozbiljnost i smirenost voditelja postupka.

Posljedica namjernog zatajenja nekog nasljednika je odgovornost za vraćanje dijela nasljedstva zatajenom nasljedniku u **roku od 20 godina od smrti ostaviteljeve** (kao prema nepoštenom posjedniku), a nenamjernog 10 godina - čl. 138. ZN-a.

U svojoj praksi uvijek nekako primijetim kada nešto kriju, i tada ih upozorim na zakonske posljedice, a onda se najčešće dogodi da za koji tjedan ili mjesec dođe u spis adresa zatajenoga, ili neki nasljednik ne može izdržati grižnju savjesti, te dođe dopuniti podatke o nasljednicima.

Imam i slučaj da sedmero braće i sestara priznaju osmome bratu svojstvo nasljednika, ali osmi nema upisanog ostavitelja kao oca u matici rođenih, za parnicu i eventualnu DNK analizu, pa nema uvjeta (ostavitelj davno pokopan, a on nema financijskih sredstava) i tako im preostaje samo prihvatiti se nasljedstva i bratu darovati "njegov" dio.

3. pitanje: NASLJEDNIČKE IZJAVE u praksi bilježnika

Najkraće rečeno:

- ili nisu uopće uzete (!),
- ili su nepotpune,
 - ili nerazumljive,
 - ili nepotpisane,
 - ili su od neovlaštene osobe (bez specijalne punomoći - čl. 220. ZN-a).

To u praksi znači da nema očitovanja na nužni dio ili na zahtjev za izdvajanjem bračne stečevine ili temeljem vlastitog ulaganja nekog nasljednika u predmet ostavinske mase (najčešće adaptaciju kuće ili stana), ili na povrat dara koje je ostavitelj učinio za života nekom nasljedniku, pa ZN točno određuje što se i kome uračunava. Zatim, nema pravno relevantnog očitovanja na oporuku, nego se ističu nebitni razlozi ili se oporuka ne priznaje bez navođenja razloga ... itd., a bez potpunih i pravovanih nasljedničkih izjava ne može se ni donijeti pravilna odluka, osim izuzetno (po čl. 219. ZN-a), niti prekinuti ostavinski postupak radi upućivanja u parnicu.

Nužno nasljedno pravo je zakonsko pravo nasljednika I. nasljednog reda, odnosno roditelja i drugih predaka, ako su trajno nesposobni za rad i nemaju nužnih sredstava za život (čl. 69. ZN-a). To znači da onaj tko nužnom nasljedniku ne priznaje nužni dio treba reći razlog - zakonski razlog, npr. jer je nužni nasljednik namiren za života ostavitelja time što je dobio na dar nekretninu (navesti koju i priložiti ugovor o darovanju). Tu treba paziti na vrijeme darovanja i osobe daroprimatelja - vidjeti čl. 71. ZN-a). Obdareni nasljednik također se treba očitovati u obliku nasljedničke izjave na zahtjev za vraćanje dara, te ako samo darivanje nije sporno treba odrediti vještačenje radi procjene vrijednosti darova odnosno ostavine. Vještačenje obavlja sudski vještak (s liste vještaka zaprisegnutih pred Županijskim sudom u Zagrebu), a nasljednike pozvati na plaćanje predujma.

Ako je pak i dalje sporno pitanje dara ili tvrdnja nasljednika o nedostojnosti nekog nasljednika za nasljeđivanje, spis se mora vratiti sudu radi odluke o prekidu postupka.

Kad se takav spis vrati sudu kao sporan, sud mora vratiti predmet natrag javnom bilježniku radi nadopune ili sam zakazati ročište i uzeti dopune nasljedničkih izjava i tek nakon toga, ako su činjenice i dalje sporne, donijeti rješenje o prekidu ostavinskog postupka radi upućivanja na parnicu.

Još se nije dogodilo u praksi (u spisima koji su mi signirani u rad nakon javnih bilježnika) da nisam trebala zakazati novo ročište prije eventualne odluke o prekidu, tj. da je neki predmet bio dovoljno raspravljen, "zreo" za prekid. Naprotiv, u većini slučajeva nakon potpune pouke nasljednika od strane suda - postupak je okončan meritornom odlukom (nakon vještačenja ili već u fazi određivanja očevida).

Pravno relevantna razloga osporavanja, inače valjane oporuke, samo su dva:

- je li to potpis ostavitelja, i
- je li ostavitelj u vrijeme sastavljanja oporuke bio (prema ZN-u i općim odredbama Zakona o obveznim odnosima, dalje: ZOO) sposoban za njezino sastavljanje.

Sve druge "priče, navođenja" koje se često nađu u spisima, kao npr. "... Ne priznajem oporuku jer moja sestra nije došla ni vidjet' oca nego se provodila po Njemačkoj dok sam ja sama rintala i sve plaćala itd." ili: "... Osporavam da je to kćer moga tate jer mi to mama nikad nije pričala da bi tata imao izvanbračnu kćer i ja osporavam taj matični list i tražim da se dostavi ispravak rodnog lista u kojem će pisati kako je utvrđeno očinstvo" (?) i sl."

Treba imati u vidu da u spisu treba postojati dokaz (dostavnica) kako je svakom nasljedniku (zakonskom i oporučnom) preslika oporuke valjana dostavljena, neovisno o tome je li se nasljednik odazvao na ročište ili ne. Ako nije, a nije je valjano osporio, presumirat će se da oporuku priznaje.

Često vidim u spisu **podnesak odvjetnika koji nema specijalnu punomoć** kojim osporava oporuku. To **nije** valjana nasljednička izjava! A ima i slučajeva da je bilježnik dopustio da odvjetnik (bez specijalne punomoći) m i j e n j a nasljedničku izjavu koju je već nasljednik dao, a koja je u pravilu neopoziva, što nije jasno svim bilježnicima. Tako da je neki bilježnik čak "stavio izvan snage nasljedničku izjavu ..." (?)

4. pitanje: OPORUKA

Vrste oporuka:

a) redovne:

- privatna (vlastoručna i pisana pred svjedocima)
- javna: sudska oporuka

b) izvanredna tj. usmena

One su jasno su definirane zakonom (od čl. 30. do čl. 41. ZN-a), i tu ne bi trebalo biti problema. Ali ima! Itekako. Smatram da je voditelj ostavinskog postupka dužan i ovlašten ocjenjivati valjanost oblika svake oporuke. To proizlazi iz svih tih odredaba koje određuju što se smatra valjanom oporukom. Argumentum a contrario ona oporuka koja nije načinjena u skladu s tim odredbama ZN-a, dakle, nije valjana.

Oporuka pisana pisaćim strojem ili pomoću PC-a i potpisana samo od ostavitelja NIJE PRAVOVALJANA oporuka i ne uzima se uopće u obzir niti se proglašava.

Voditelj ostavinskog postupka (sudac, javni bilježnik/prisjednik), kada ima pred sobom pisanu oporuku pred svjedocima (po DZN-u - "pismenu oporuku pred svjedocima"), mora utvrditi **tko su ostavitelju ti svjedoci** - vidjeti čl. 35. ZN-a (određuje tko može biti svjedok oporuke):

- punoljetne, poslovno sposobne osobe koje znaju i mogu čitati i pisati, a nisu oporučiteljevi potomci, po-

svojad i njihovi potomci, njegovi predci i posvojitelji, njegovi srodnici u pobočnoj lozi do zaključno četvrtog stupnja srodstva, **ni bračni drugovi svih tih osoba** ni oporučiteljev bračni drug.

Znači, utvrditi jesu li srodnici (oporučitelju) ili ne, ako da - oporuka nije pravno valjana.

To treba utvrditi "K/M izjavom" prisutnih srodnika, a ako nemaju saznanja onda eventualno pozvati te svjedoke i saslušati ih na tu okolnost. Ako postoji kakva sumnja, može se zahtijevati i rodni list ili vjenčani list, a **ne da se tek u parnici utvrdi da je oporuka nevaljana**, jer su svjedoci **bili srodnici oporučitelja** - a to sam vidjela u praksi (doduše, to je bilo prije javnih bilježnika) da su **nepotrebno vođene dvije parnice** na dva suda (radi prebivališta tuženika). Najžalosnije je to da su sve nasljednike (te parnične stranke) zastupali odvjetnici i u ostavinskom i parničnim postupcima, a nisu se ni žalili na rješenje o prekidu (što znači da ni oni nisu proučili te odredbe DZN-a).

Kada vratim bilježniku spis radi nadopune i navedem u smislu kojeg članka ZN-a treba dopuniti postupak, dobijem i ovakav odgovor javnog bilježnika:

"... Vraćamo vam predmet na daljnje postupanje nakon izvršene dopune prema uputi suda, a svjedoci oporuke su XY i CZ - iz Zagreba ..."

Znači, navedena su samo imena i prezimena kao da sud i sam nije vidio kako se potpisani zovu. To nije pravi odgovor niti se postupilo prema uputi suda, kao da bilježnik/prisjednik nije pročitao čl. 35. ZN-a - ili postoji neka nejasnoća u tumačenju te odredbe s njihove strane koja je meni nejasna.

No najzanimljiviji je problem USMENA OPORUKA.

Ma, nijedan se sud ne može mjeriti s maštom kojom bilježnici/prisjednici postupaju kad se prijavi usmena oporuka.

Neki zatvore svjedoke usmene oporuke u drugu prostoriju i kažu im da napišu svoju izjavu i onda te njihove **izjave jednostavno proglašavaju usmenom** oporukom, pa idu dalje.

Drugi, pak, saslušaju svjedoke, ali (pazite ovo!) **svakog na drugom ročištu**, i još k tome drugog svjedoka pozovu usmeno po (pazite ovo!) prvome, već saslušanom svjedoku (!) Nemam riječi ...

Najveći broj bilježnika/prisjednika **NE SASLUŠAVA SVJEDOKE** usmene oporuke, već kopije nekih "izjava o usmenoj oporuci" jednostavno proglašavaju oporukom (!?). Među tim svjedocima ima i srodnika, ali to se u toj fazi ne zna, niti se voditelj postupka time zamara, a da o okolnostima iz kojih se vidi ima li izgleda da je oporuka uopće nastala, da ne govorim.

Te "izjave" glase približno ovako:

"... Kritične zgode dok smo slavili pokojničin rođendan, odnosno dok smo se vozili u autu na selo, u jednom trenutku pokojnica mi je rekla da ako joj se što dogodi, svoju imovinu ostavlja susjedi Marici/nećakinji

Đurđici, jer se najviše o njoj brinula. Pokojnica X još je izjavila kako je to njezina posljednja volja.

Predmetnu izjavu dajem zbog toga što je pokojnica X nakon nekoliko dana oputovala i završila u bolnici i nakon toga je umrla - a u svrhu reguliranja usmene oporuke i u druge svrhe se ne može upotrijebiti ...".

Uz to je naveden datum i potpis toga svjedoka.

U ovom slučaju, koji nije jedini - u spisu je bilo sličnih izjava šestorice svjedoka. Ni jedan nije bio saslušan pred javnim bilježnikom, a spis je kao sporan vraćen sudu. Sud je saslušao sve navedene svjedoke (prema odredbama čl. 243. i čl. 244. ZPP-a) i našao kako je usmena oporuka pravno NEVALJANA, jer je nevaljana u pogledu oblika koji je propisan ZN-om - a koje norme su kogentne naravi, što je pravno pitanje (tako i Rev-2432/92). Nekoliko saslušanih svjedoka nisu uopće mogli biti svjedoci jer su srodnici ostavitelja, a navodna "posljednja volja" izjavljena je više dana prije smrti, dok je ostavitelj mogao još pisati, čitati, šetati, putovati itd., dakle, bez ikakve dvojbe o sposobnostima oporučitelja za sastavljanje redovne oporuke, odnosno da nisu postojale izvanredne prilike prilikom navedene "posljednje volje".

Nakon saslušanja svjedoka i proglašenja (te nevaljane) oporuke (jer se i ta mora proglasiti), sud je zapisnički konstatirao kako je usmena oporuka nevaljana te da se prelazi na zakonsko nasljeđivanje.

Ali, ako postoji **vjerojatnost da je oporuka ipak valjana**, spis treba vratiti sudu radi prekida postupka, a na parnicu se upućuje **imatelj usmene oporuke, a ne osporavatelj**.

Makar i u takvoj situaciji može doći do toga da je krajnja odluka (rješenje o nasljeđivanju) **u neskladu sa ZN-om, iako se u svemu postupalo zakonito**. Kako?

Primjer iz prakse: nasljednik "malo vjerojatne" usmene oporuke - jer se prema iskazima svjedoka u ostavinskom postupku **nije sa sigurnošću** moglo utvrditi (u toj fazi postupka) je li ostavitelj nakon navodne "izjave posljednje volje" mogao načiniti redovnu oporuku - upućen je na parnicu protiv nasljednika koji oporuku nije priznao, ali je na rješenje o prekidu podnio žalbu.

U tijeku žalbenog postupka on je ipak pokrenuo parnicu (pred sudom osporavatelja oporuke kao tuženika), a taj je sud donio **PRESUDU ZBOG OGLUHE** (tuženi se nije odazvao na prvo ročište niti osporio tužbeni zahtjev, a imao je odvjetnika, ?!), te je tužitelj, a u ostavinskom postupku žalitelj, žalbu povukao, a parnica je smatrana okončanom i ostavinski je sud morao donijeti rješenje o nasljeđivanju i svu imovinu uručiti **NASLJEDNIKU USMENE OPORUKE**, koja uopće nije temeljito dokazana.

I što sada? Revizije nema, a nema ni uvjeta za ponavljanje postupka. Sumnjam da je zakonski nasljednik (osporavatelj usmene oporuke) - koji **NIJE** naslijedio, eventualno pokrenuo ustavnu tužbu.

Zato smatram kako je **APSOLUTNO POTREBNO** da

voditelj ostavinskog postupka **SASLUŠA SVJEDOKE USMENE oporuke!**

Kod saslušavanja svjedoka treba paziti da nitko nikome ne daje znakove, ni informacije ("sjećaš se kad je to bilo, kad smo sjedili kod tete u sobi" ..., ?), niti došaptavanja.

Voditelj postupka mora utvrditi sve relevantne okolnosti: tko, kada, gdje, što, ali bez sugestivnih pitanja. Najbolje je bilježiti odgovore prije diktata.

Npr.:

- je li vam što poznato o osobi XY (ostavitelj),
- ako kaže da ga poznaje, kada ste ga vidjeli posljednji put,
- gdje, jeste li razgovarali, o čemu ...

Jednom prilikom jedna svjedokinja na raspravi kaže da se ostavitelj normalno

rukovao, čitao novine, a druga svjedokinja da je primao infuziju. Na posebno pitanje, a na kojoj ruci, punomoćnica "trkne" laktom svjedokinju da joj zorno pokaže koja je ruka "ona prava" za ovu oporuku ... Svjedokinja je bila "poučena" što treba govoriti, ali ipak nije uspjela naučiti "gradivo" jer pitanja nisu nikome bila unaprijed poznata (čak ni meni). U predmetnom slučaju se u parnici ubrzo pokazalo da je oporuka nevaljana.

5. pitanje: OSTAVINSKA IMOVINA

U spisu moraju postojati valjani dokazi - dokumenti o postojanju ostavinske imovine na ime ostavitelja - izvornici, **ne stariji od časa smrti**, a ne neke kopije iz razdoblja prije otvaranja nasljedstva, ili kompjutorski ispisi. Na raspravi za automobile na uvid treba prometna dozvola, a preslika u spis.

Pokretnine koje se odnose na namještaj, slike, zlatninu, nakit - treba izvršiti popis od strane bilježnika/prisjednika, a zlatninu i gotov novac pohraniti u sef (bilježnički ili sudski) do pravomoćnog okončanja postupka.

Jednom su se naglo otvorila vrata sudnice i dođe žena te na sudački stol istrese vrećicu

sa zubalom (ostavitelja), češljem, ručnim satom kao "imovinu" ostavitelja - to ne treba ni pohranjivati ni upisati u ostavinsku masu - moja mlada kolegica pohranila je to u plavoj kuverti u blagajnu. Međutim, kad je rješenje postalo pravomoćno, te "dragocjenosti" su završile u košu.

Drugi slučaj: kad smo došli popisati pokretnine, sav namještaj je bio tako derutan da su nasljednici predlagali sve na otpad. Međutim, nisam dopustila da izađemo bez obavljena posla, nego smo tražili oporuku i dokumentaciju o imovini ... U jednom trenutku skoči ostaviteljeva draga sestrična jer joj je žohar hodao po ramenu ... Tada smo vidjeli da su isti zauzeli cijeli kut kraj radijatora, i baš smo htjeli izaći, kad netko otvori ormar, a unutra neki stari kovčežić. Otvorimo, a tamo:

94.000 kn u "kešu". Brzo smo završili očevid i pohranili gotov novac u sudski sef.

Što je SPORNA ostavina?

Sigurno da nije sporna imovina kada neki nasljednik izjavi da osporava - inače valjano zaključen ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju!

To nije pravno relevantan spor zbog kojeg dokazi do prekida postupka radi upućivanja nasljednika na parnicu.

Imovina raspoređena navedenim ugovorima NE ULAZI U OSTAVINU, a onaj tko smatra da je ugovorom zakinut ili da je nevaljan, mora voditi posebnu parnicu, neovisno o ostavinskoj raspravi, ali zbog toga nema prekida.

Bilježnici često vrata spis radi takvog "spora". Sud tada zakaže raspravu, objasni nasljednicima odredbe koje reguliraju predmetne ugovore (prije DZN), a sada Zakon o obveznim odnosima, a u vezi s odredbama ZN-a i donese odluku o imovini koja nije raspoređena ugovorom. Drugo je pitanje nevaljanosti takvih ugovora - prema ocjeni ZK-odjela, pa se davatelj uzdržavanja ne može uknjižiti, a nekretnina se vrati u ostavinu jer i dalje glasi na ime ostavitelja.

Tada se njome **postupa kao s ostavinom, a nikako se ne može ta imovina uručiti davatelju uzdržavanja, ako on nije zakonski ili oporučni nasljednik!**

A ima i toga, nažalost.

Davatelj uzdržavanja koji nije nasljednik je samo zainteresirana osoba, a ne stranka u postupku. Kako će on riješiti svoj problem s nasljednicima, to nije predmet ostavinskog suda niti bilježnika koji vodi ostavinski predmet.

Dakle, **sporna je imovina** kad bračni (odnosno utvrđeni izvanbračni) drug traži izdvajanje 1/2 dijela (ili koliko misli) temeljem zajedničkog stjecanja radom za vrijeme trajanja te zajednice, a drugi mu to osporavaju, s time da treba paziti na odredbe čl. 224. st. 2.

ZN-a - ako je čas smrti nakon 3. listopada 2003. - te priložiti dokaze o stjecanju te imovine i dokaze o trajanju životne zajednice odnosno vjenčani list.

Po DZN-u se uvijek prekida u slučaju spora, a prema ZN-u ne, ako navedeni dokazi dokazuju da je imovina stečena s ostaviteljem, donosi se rješenje o nasljeđivanju, a osporavatelj će se samo uputiti na parnicu (u obrazloženju).

Iz bilježničke prakse

- U spisu nema dokaza o postojanju vikendice, ali bilježnik ipak odlučuje da je to sporno. To nije pravilno.
- Imovina (grob) ne glasi na ostavitelja, a bilježnik je uručuje nasljedniku. Bez komentara.
- Konstatacija da jedan nasljednik "sumnja u istinitost dokumenata" nije pravno relevantan spor o imovini.
- Nema spora ni prekida kad zakonski nasljednik prijavljuje dug tj. račun od, npr. pogreba, a drugi mu to osporava i sl.

Dugovi se rješavaju nakon pravomoćnog okončanja ostavinskog postupka (dobrovoljno ili u ovršnom postupku), a za njih odgovaraju nasljednici do visine nasljeđene imovine.

e) Nekretnine bivše supruge (rastavljene), a koja nije nasljednica (oporučna, jer zakonska ne može biti) - ne mogu biti uvrštene u ostavinsku masu, niti mogu biti predmet spora u ostavinskom postupku.

Ipak, najčešće su izjave nasljednika toliko nejasne da se ne može razaznati što zapravo hoće i u čemu je spor (ako ga ima).

6. pitanje: ODLUKE, RJEŠENJA koja donose javni bilježnici

Ako je prije doneseno rješenje o obustavi postupka, onda se ne može donijeti RJEŠENJE O NAKNADNO PRONAĐENOJ IMOVINE nego RJEŠENJE O NASLJEĐIVANJU, jer bez rješenja o nasljeđivanju NEMA naknadno pronađene imovine.

No tako često bilježnici postupaju, što je nepravilno, tj. nezakonito, a ZN je tu potpuno jasan.

Zatim, obrazloženja rješenja su često nepotpuna, nejasna, sadrže opise svih radnji, što je nepotrebno, a ne sadrže bitno. A pozivanja na zakonske odredbe nema nigdje. Zašto? Smatram da smo to učili još na II. godini Pravnog fakulteta, a piše i u zakonima.

7. pitanje: SADRŽAJ SPISA koji se vrata od javnih bilježnika

Spis koji se vrati od bilježnika krcat je nepotrebnih papira: izlistanih poziva koliko ima nasljednika i to toliko puta koliko su pozivani, neotvorenih kuverata (uredno popisanih), kilogram povijesti bolesti kao opravdanje što nije došao na raspravu, raznih podnesaka uvezanih po više primjeraka itd. - a nema uredne odvjetničke punomoći - s čitljivim potpisom stranke, a ne nerazumljivim paraform (što viši sud remisorno vraća) i ovjera potpisa (kad daje nasljedničku izjavu).

Svaki se put na zapisnik upisuje, npr. broj osobne iskaznice istih stranaka, a nema često odnos nasljednika i ostavitelja, ime oca za muškarce, odnosno djevojačko prezime za žene - što je vrlo bitno kod uknjižbe, jer se spisi vraćaju sudu radi ispravaka.

Ukratko, spisi su - često - nepotrebno i beskorisno nepregledni - ne vode se prema sudskom poslovniku - a moraju.

Umjesto zaključka:

- sve to se može naučiti i popraviti, a
- najbolje je: suradnjom bilježnika i suda, ali i sustavnim proučavanjem zakona i sudske prakse svih koji vode ostavinske postupke.

0 1 -10- 2007

0 1 -10- 2007

REPUBLIKA HRVATSKA
OPĆINSKI SUD U ZAGREBU
Ured predsjednika

Broj: 15 Su-1587/07.
Zagreb, 25. rujna 2007.

RJEŠENJE

Predsjednik Općinskog suda u Zagrebu Mirko Klinžić, odlučujući o pritužbi podnositelja Ilije Grgića iz Sesveta, Savska cesta 52 kojeg zastupa punomoćnik Veljko Vincek, odvjetnik iz Zagreba, Aleja lipa 1F/6, zbog uskrate službene radnje javnog bilježnika Velimira Čerića, iz Zagreba, Hrvatskog proljeća 65, dana 25. rujna 2007. godine,

riješio je

Odbija se kao neosnovana pritužba podnositelja Ilije Grgića zbog uskrate službene radnje javnog bilježnika Velimira Čerića.

Obrazloženje

Podnositelj je po punomoćniku 21. svibnja 2007. godine podnio predsjedniku Općinskog suda u Zagrebu pritužbu na rad javnog bilježnika Velimira Čerića zbog uskrate službene radnje, temeljem čl. 108. st. 1. Zakona o javnom bilježništvu ("Narodne novine" br. 78/93, 29/94 i 16/07, u daljnjem tekstu: ZJB).

U svom zahtjevu podnositelj pritužbe navodi kako javni bilježnik Velimir Čerić neosnovano odbija izvršiti traženu službenu radnju, odnosno izdati podnositelju potvrdu kako je isti postao punopravni vlasnik nekretnine - stan na IX (devetom) katu lijevo koji se sastoji od tri sobe i sporednih prostorija ukupne površine 86,55 čm u stambenoj zgradi Ulica Dubrava 37 izgrađenoj na z.k.č.2986/88 k.o. Granešina, po novoj izmjeri čest. br. 6232 k.o. Dubrava, upisanu u zemljišne knjige Općinskog suda u Zagrebu, poduložak 1400, z.k.ul. 5326 k.o. Granešina, u postupku provedenom temeljem čl. 277. Ovršnog zakona ("Narodne novine" br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 121/05 u daljnjem tekstu: OZ) te je predložio da sud naloži javnom bilježniku Velimiru Čeriću da obavi navedenu službenu radnju.

Sud je pribavio očitovanje javnog bilježnika Velimira Čerića, u kojem isti navodi da je odbio izdati navedenu potvrdu budući nisu ispunjeni uvjeti iz čl. 277. st. 8. toč. 2. OZ-a odnosno da javni bilježnik nije uspio prodati predmet osiguranja u roku od tri mjeseca.

U svom očitovanju javni bilježnik navodi kako je, nakon što je na prijedlog predlagatelja osiguranja proveo postupak temeljem čl. 277. OZ-a, objavio oglas o prodaji nekretnine. Prije isteka roka od tri mjeseca protivnik osiguranja je htio vratiti pozajmljeni iznos s kamatama i troškovima, međutim, predlagatelj osiguranja je odbio primiti ponuđeni iznos zbog spora oko obračuna kamata i troškova te je protivnik osiguranja na javnobilježnički polog isplatio kunsku protuvrijednost od 20.000,00 EUR koja predstavlja nesporni iznos duga. O javnobilježničkom položaju je javni bilježnik obavijestio predlagatelja osiguranja koji se na isti oglašio. Predlagatelj osiguranja je odbio primiti i iznos kamata i troškova prema izračunu protivnika osiguranja pa je protivnik osiguranja na javnobilježnički polog uplatio daljnji iznos od 7.530,00 kn. Javni bilježnik je stoga, budući je temeljem čl. 33. st. 3. ZJB-a dužan uskratiti službenu radnju ako se njegovo sudjelovanje zahtijeva radi postizanja nedopuštenog ili nepoštenog cilja, odbio izdati potvrdu predlagatelju osiguranja da je isti postao punopravni vlasnik predmetne nekretnine jer je ocijenio da je ponašanje predlagatelja osiguranja u suprotnosti s osnovnim načelima obveznih odnosa sadržanih u čl. 4., 5. i 6. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" br. 35/2005, u daljnjem tekstu: ZOO).

Temeljem čl. 108. st. 1. Zakona o javnom bilježništvu ("Narodne novine" broj 78/93, 16/07), nezadovoljna stranka ima pravo pritužbe predsjedniku suda na području kojega je sjedište javnog bilježnika zbog toga što javni bilježnik nije poduzeo traženu službenu radnju, ili zbog toga što je u sadržajnom i formalnom pogledu nije poduzeo u skladu sa zakonom ili zbog toga što odugovlači s njenim poduzimanjem.

Temeljem čl. 34. st. 4. Zakona o javnom bilježništvu, o pritužbi zbog uskrate službene radnje odlučuje po pravilima izvanparničnog postupka predsjednik suda na području kojega se nalazi sjedište javnog bilježnika.

Uvidom u spis i dokumentaciju koju su priložili podnositelj pritužbe i javni bilježnik Velimir Čerić ovaj sud je utvrdio da na strani javnog bilježnika Velimira Čerića ne postoje razlozi propisani odredbom čl. 108. st. 1. Zakona o javnom bilježništvu, odnosno da je javni bilježnik uskratio službenu radnju iz zakonitih razloga.

Smisao postupka iz čl. 277. OZ-a je prvenstveno namirenje tražbine predlagatelja osiguranja, a ne stjecanje prava vlasništva predlagatelja osiguranja na nekretnini protivnika osiguranja. U situaciji kada protivnik osiguranja u roku koji je dan javnom bilježniku za prodaju nekretnine želi ispuniti tražbinu predlagatelja osiguranja, a predlagatelj osiguranje neosnovano odbije ispunjenje, nisu ispunjeni uvjeti iz čl. 277. st. 8. toč. 2. OZ-a. Temeljem odredbe čl. 169. st. 2. ZOO-a vjerovnik je dužan primiti djelomično ispunjenje novčane obveze, osim ako ima poseban interes da ga odbije. Predlagatelj osiguranja je, odbijajući primiti ispunjenje od strane dužnika kako bi u postupku temeljem čl. 277. OZ-a postao punopravni vlasnik nekretnine, prekršio načelo savjesnosti i poštenja te dužnosti suradnje iz čl. 4. i 5. ZOO-a te počinio tešku zlouporabu prava iz čl. 6. ZOO-a te je osnovano javni bilježnik odbio izdati potvrdu predlagatelju osiguranja da je isti postao punopravni vlasnik predmetne nekretnine, obzirom je ponašanje predlagatelja osiguranja u cijelosti usmjereno ka postizanju nepoštenog cilja u smislu čl. 33. st. 3. ZJB-a.

Slijedom iznesenog, a temeljem čl. 34. st. 4. u vezi sa čl. 108. st. 1. ZJB-a riješeno je kao u izreci rješenja.

Predsjednik suda

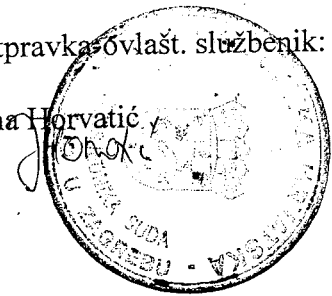
Mirko Klinžić v.r.

Pouka o pravnom lijeku:

Protiv ovog rješenja je dopuštena žalba. Žalba se podnosi ovom sudu pismeno u dva istovjetna primjerka za sud i dovoljnom broju istovjetnih primjeraka za protivnu stranku u roku od osam (8) dana od dana primitka pisanog otpravka ovog rješenja, a o njoj odlučuje Županijski sud u Zagrebu.

Za točnost otpravka ovlašt. službenik:

Jasna Horvatić

02-10-2007

REPUBLIKA HRVATSKA
OPĆINSKI SUD U ZAGREBU
Ured predsjednika

Broj:15 Su-629/07.
Zagreb, 27. rujna 2007.

RJEŠENJE

Predsjednik Općinskog suda u Zagrebu, Mirko Klinžić, odlučujući o pritužbi podnositelja ILIJE GRGIĆA iz Sesveta, Savska cesta 52 i SILVIA ČERNE iz Sesveta, I. Šimunovića 37, koje oboje zastupa punomoćnik Veljko Vincek, odvjetnik iz Zagreba, Aleja lipa 1F/6, zbog uskrate službene radnje javnog bilježnika Velimira Čerića, iz Zagreba, Hrvatskog proljeća 65, dana 20. rujna 2007. godine

riješio je

Odbija se kao neosnovana pritužba podnositelja Ilije Grgića i Silvia Černe zbog uskrate službene radnje javnog bilježnika Velimira Čerića.

Obrazloženje

Podnositelji su po punomoćniku 19. veljače 2007. godine podnijeli predsjedniku Općinskog suda u Zagrebu pritužbu na rad javnog bilježnika Velimira Čerića, zbog uskrate službene radnje, temeljem čl. 108. st. 1. Zakona o javnom bilježništvu ("Narodne novine" br. 78/93, 29/94 i 16/07, u daljnjem tekstu: ZJB).

U svom zahtjevu podnositelji pritužbe navode kako javni bilježnik Velimir Čerić neosnovano odbija izvršiti traženu službenu radnju, odnosno sklopiti u formi javnobilježničkog akta između Ilije Grgića kao prodavatelja i Silvia Černe kao kupca ugovor o kupoprodaji nekretnine - stan u prizemlju označen br. 2 u površini od 64,48 m² koji se sastoji od tri sobe, kuhinje, kupaonice i hodnika u zgradi E-780 izgrađenoj na z.k.č. 1267/17 k.o. Split, upisanu u zemljišne knjige Općinskog suda u Splitu, poduložak 17, z.k.ul. 14027 k.o. Split, a sve u skladu s javno objavljenim uvjetima prodaje, ponudom za kupnju i prihvatom ponude u postupku temeljem čl. 274.f Ovršnog zakona ("Narodne novine" br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 i 121/05, u daljnjem tekstu: OZ) te je predložio da sud naloži javnom bilježniku Velimiru Čeriću da obavi navedenu službenu radnju.

Sud je pribavio očitovanje javnog bilježnika Velimira Čerića, u kojem isti navodi da je odbio sklopiti navedeni kupoprodajni ugovor budući nisu ispunjeni uvjeti iz čl. 274.f OZ-a. Naime, nakon što je javni bilježnik na prijedlog predlagatelja osiguranja objavio oglas o prodaji nekretnine prikupljanjem pismenih ponuda i o tome obavijestio protivnika osiguranja, u njegov javnobilježnički ured pristigle su dvije pisane ponude - Davora Matošića i Silvia Černe. Izjavom od 08. siječnja 2007.g. predlagatelj osiguranja je odlučio svoju tražbinu namiriti prodajom nekretnine Silviu Černe. Budući je po mišljenju javnog bilježnika takav način prodaje moguć samo uz suglasnost stranaka, dopisom od 19. siječnja 2007.g. javni bilježnik je pozvao predlagatelja osiguranja da dostavi pismenu suglasnost protivnika osiguranja da je ista suglasna s navedenom prodajom, a po kojem predlagatelj osiguranja nije postupio te je stoga javni bilježnik poništio objavljeni oglas. Dopisom od 19. siječnja

- 2 -

2007.g. obavijestio je predlagatelja osiguranja da se predmetna nekretnina može prodati isključivo na javnoj dražbi.

Temeljem čl. 108. st. 1. ZJB-a, nezadovoljna stranka ima pravo pritužbe predsjedniku suda na području kojega je sjedište javnog bilježnika zbog toga što javni bilježnik nije poduzeo traženu službenu radnju, ili zbog toga što je u sadržajnom i formalnom pogledu nije poduzeo u skladu sa zakonom ili zbog toga što odugovlači s njenim poduzimanjem.

Temeljem čl. 34. st. 4. ZJB-a, o pritužbi zbog uskrate službene radnje odlučuje po pravilima izvanparničnog postupka predsjednik suda na području kojega se nalazi sjedište javnog bilježnika.

Uvidom u spis i dokumentaciju koju su priložili podnositelji pritužbe i javni bilježnik Velimir Čerić, ovaj sud je utvrdio da na strani javnog bilježnika Velimira Čerića ne postoje razlozi propisani odredbom čl. 108. st. 1. Zakona o javnom bilježništvu, odnosno da je javni bilježnik uskratio službenu radnju iz zakonitih razloga.

Naime, temeljem čl. 274.g st. 1. OZ-a na način prodaje predmeta osiguranja putem javnog bilježnika primjenjuju se pravila o prodaji odnosno unovčenju predmeta osiguranja kao predmeta ovrhe u ovršnom postupku. U konkretnom slučaju, prodaja kakvu predlažu provesti predlagatelji predstavlja prodaju nekretnine neposrednom pogodbom. Temeljem čl. 98. st. 4. OZ-a stranke, založni vjerovnici i nositelji osobnih služnosti i stvarnih tereta koje prestaju prodajom nekretnine mogu se sporazumjeti najkasnije do prodaje nekretnine na javnoj dražbi da se prodaja nekretnine obavi u određenom roku neposrednom pogodbom preko osobe ovlaštene za promet nekretnina, sudskoga ovršitelja, javnoga bilježnika ili na drugi način. Kako predlagatelj osiguranja nije po traženju javnog bilježnika dostavio pisanu suglasnost protivnika osiguranja za takav način prodaje javni bilježnik je opravdano odbio sklopiti predmetni ugovor o kupoprodaji.

Slijedom iznesenog, a temeljem čl. 34. st. 4. u vezi sa čl. 108. st. 1. ZJB-a, riješeno je kao u izreci rješenja.

Predsjednik suda

Mirko Klinžić v.r.

Pouka o pravnom lijeku:

Protiv ovog rješenja je dopuštena žalba. Žalba se podnosi ovom sudu pismeno u dva istovjetna primjerka za sud i dovoljnom broju istovjetnih primjeraka za protivnu stranku u roku od osam (8) dana od dana primitka pisanog otpovratka ovog rješenja, a o njoj odlučuje Županijski sud u Zagrebu.

Za točnost otpovratka-ovlast. osoba

Jasna Horvatić

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJSKI SUD U ZAGREBU
PREDSJEDNIK SUDA

Broj:16 Su-1736/07
U Zagrebu, 3. siječnja 2008.

R J E Š E N J E

Predsjednica Županijskog suda u Zagrebu Mirjana Rigljan, odlučujući o žalbi podnositelja Ilije Grgića iz Sesveta, Savska cesta 52, zastupanog po punomoćniku Veljku Vinceku, odvjetniku u Zagrebu, protiv rješenja Općinskog suda u Zagrebu broj 15 Su-1587/07, od 25. rujna 2007. godine, zbog uskrate službene radnje javnog bilježnika Velimira Čerića iz Zagreba, Hrvatskog proljeća 65,

r i j e š i l a j e

O d b i j a s e kao neosnovana žalba podnositelja Ilije Grgića, te se potvrđuje rješenje Općinskog suda u Zagrebu broj 15 Su-1587/07, od 25. rujna 2007. godine.

Obrazloženje

Općinski sud u Zagrebu je rješenjem broj 15 Su-1587/07, od 25. rujna 2007. godine odbio pritužbu Ilije Grgića, podnesenu protiv javnog bilježnika Velimira Čerića, zbog uskrate službene radnje izdavanja potvrde kako je isti postao punopravni vlasnik nekretnine – stana na IX katu u stambenoj zgradi Ulica Dubrava 37, поближе opisanog u pobijanom rješenju, u postupku provedenom temeljem čl. 277 Ovršnog zakona.

Protiv navedenog rješenja žali se podnositelj pritužbe.

Žalba nije osnovana.

Općinski sud u Zagrebu je pobijanim rješenjem navedenu pritužbu odbio uz obrazloženje da je javni bilježnik Velimir Čerić pravilno postupio kada je odbio izdati potvrdu Iliji Grgiću, jer je smisao postupka po čl. 277 Ovršnog zakona prvenstveno namirenje tražbine predlagatelja osiguranja, a ne stjecanje prava vlasništva predlagatelja osiguranja na nekretnini protivnika osiguranja. U obrazloženju je navedeno kako, u situaciji kada protivnik osiguranja u roku koji je dan javnom bilježniku za prodaju nekretnine želi ispuniti tražbinu predlagatelja osiguranja, a predlagatelj osiguranja neosnovano odbije primiti ispunjenje, nisu ispunjeni uvjeti iz čl.277 st.8 toč. 2 Ovršnog zakona. To stoga što je predlagatelj osiguranja, odbijanjem primitka ispunjenja od protivnika osiguranja, a u cilju stjecanja vlasništva na predmetnoj nekretnini, prekršio načelo savjesnosti i poštenja, te dužnosti suradnje iz čl. 4 i 5 Zakona o obveznim odnosima, te počinio tešku zlouporabu prava iz čl. 6 Zakona o obveznim odnosima, slijedom čega je javni bilježnik opravdano predlagatelju osiguranja Iliji Grgiću, odbio izdati traženu potvrdu.

Takav zaključak u cijelosti prihvaća i ovaj žalbeni sud.

Naime, odredbom čl. 33 st.3 Zakona o javnom bilježništvu određeno je da je javni bilježnik dužan uskratiti službenu radnju ako je ona nespojiva s njegovom službenom dužnošću, a osobito ako se njegovo sudjelovanje zahtijeva radi postizanja očigledno nedopuštenog ili nepoštenog cilja. Kako je u konkretnom slučaju ponašanje podnositelja (predlagatelja osiguranja) Ilije Grgića za izdavanjem potvrde o punopravnom vlasništvu nekretnine protivno citiranim odredbama Zakona o obveznim odnosima i Ovršnog zakona, i kao takvo usmjereno ka postizanju nepoštenog cilja, to je osnovano javni bilježnik Velimir Čerić uskratilo istome predmetnu zahtijevanu javnobilježničku radnju.

Slijedom navedenog, temeljem čl. 34 st. 2 Zakona o javnom bilježništvu, valjalo je odbiti žalbu podnositelja i odlučiti kao u izreci ovog rješenja.

PREDSJEDNICA SUDA
Mirjana Rigljan v. r.

Za točnu ispravku – ovlaštenu službenik:
Mirjana Šarić

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJSKI SUD U ZAGREBU
Trg N. Šubića Zrinjskog 5
PREDSJEDNICA SUDA

Broj: 15 Su-31/08

U Zagrebu, 28. veljače 2008.

RJEŠENJE

Predsjednica Županijskog suda u Zagrebu Mirjana Rigljan, odlučujući o žalbi podnositelja Ilije Grgića iz Sesveta, Savska cesta 52 i Silvija Černe iz Sesveta, I. Šimunovića 37, zastupanih po punomoćniku Veljku Vinceku, odvjetniku u Zagrebu, protiv rješenja Općinskog suda u Zagrebu broj 15 Su-629/07, od 27. rujna 2007. godine, zbog uskrate službene radnje od strane javnog bilježnika Velimira Čerića iz Zagreba, Hrvatskog proljeća 65,

riješila je

O d b i j a s e kao neosnovana žalba podnositelja Ilije Grgića i Silvija Černe te se potvrđuje rješenje Općinskog suda u Zagrebu broj 15 Su-629/07, od 27. rujna 2007. godine.

Obrazloženje

Općinski sud u Zagrebu je rješenjem broj 15 Su-629/07, od 27. rujna 2007. godine odbio pritužbu Ilije Grgića i Silvija Černe, podnesenu na rad javnog bilježnika Velimira Čerića, zbog uskrate službene radnje sklapanja između podnositelja javnobilježničkog akta-kupoprodajnog ugovora nekretnine - stana upisanog u poduložak 17, zkul. 14027 k.o. Split, поближе opisanog u pobijanom rješenju, u postupku provedenom temeljem čl.274 f Ovršnog zakona.

Protiv navedenog rješenja žale se podnositelji pritužbe.

Žalba nije osnovana.

Općinski sud u Zagrebu je pobijanim rješenjem navedenu pritužbu odbio uz obrazloženje da je javni bilježnik Velimir Čerić pravilno postupio kada je odbio izdati potvrdu Iliji Grgiću, jer je smisao postupka po čl.274 g Ovršnog zakona da za prodaju neposrednom pogodbom predlagatelj osiguranja mora raspolagati pisanom suglasnošću protivnika osiguranja, što u konkretnom nije slučaj, slijedom čega je javni bilježnik opravdano predlagateljima Iliji Grgiću i Silviju Černe odbio obaviti traženu radnju.

Takav zaključak u cijelosti prihvaća i ovaj žalbeni sud, a budući da prodaja neposrednom pogodbom, kako su je predložili ovdje predlagatelji, nije moguća, jer isti na zahtjev bilježnika nisu dostavili traženu suglasnost.

Slijedom navedenog, temeljem čl.34 st.2 Zakona o javnom bilježništvu, valjalo je odbiti žalbu podnositelja i odlučiti kao u izreci ovog rješenja.

PREDSJEDNICA SUDA:

Mirjana Rigljan, v.r.

Za točnost otpavka ovlaštenu službenik

Marijana Šarić

Vitomir Boić,
predsjednik Županijskog suda u Velikoj Gorici

Osobni identifikacijski broj

UVOD

Uvođenje i primjena u praksi osobnog identifikacijskog broja nameće potrebu da se taj institut obradi s aspekta praktične primjene i drugih zakona, koji su uvođenjem osobnog identifikacijskog broja, direktno ili indirektno tangirani. Osobni identifikacijski broj predstavlja stalnu identifikacijsku oznaku:

- svake fizičke
- ili pravne osobe.

Eventualni problemi i poteškoće koji će se pojavljivati u početnoj fazi uvođenja i primjene osobnog identifikacijskog broja, minorni su u odnosu na konačni cilj koji se želi postići povezivanjem i automatskom razmjenom podataka između različitih službenih evidencija. Trenutno stanje u Republici Hrvatskoj nije zadovoljavajuće jer se jedni te isti podaci u različitim evidencijama ne mogu identificirati, te nije moguća automatska razmjena podataka između različitih tijela državne vlasti, financijskih institucija i sl. Od uvođenja osobnog identifikacijskog broja koristi će imati, kako država, tako i fizičke i pravne osobe koje će moći brže i lakše komunicirati i razmjenjivati podatke, uz dužno poštivanje zaštite tajnosti podataka.

Sve države koriste neku od varijanti identifikacijskog broja, pa se takav broj naziva u nekim sustavima „poreznim“, a u nekim „fiskalnim“ brojem.

Države članice Europske unije imaju u funkciji određene identifikacijske brojeve, kako za svoje građane tako i za svoje pravne osobe. Republike Hrvatska uvela je osobni identifikacijski broj, pri čemu je morala voditi računa da zadovolji dva osnovna uvjeta:

1. zaštita privatnosti osobe – osobni identifikacijski broj mora se sastojati od znamenaka koje su određene slučajnim odabirom, te ne sadrže informacije koje pokazuju vezu s osobom kojoj je dodijeljen, razlika prema JMBG;

2. identifikacijski broj mora zadovoljiti uvjete Europske unije za potrebe međunarodne razmjene, te mora imati manje od dvanaest znamenki, također razlika u odnosu na JMBG od 13 znamenki;

Zakon o matičnom broju¹ uređivao je određivanje i davanje jedinstvenog matičnog broja građana i matičnog broja stranaca. Jedinstveni matični broj građana određivao se hrvatskim državljanima i sastojao se od trinaest znamenki svrstanih u šest skupina. Jedinstveni matični broj građana upisivao se u isprave, te je bio gotovo sve prisutan. U praksi je u bitnome olakšavao rad jer je omogućivao lakšu identifikaciju osoba. Uvođenjem informatizacije primjena JMBG došla bi do punog izražaja, no tada dolazi do promjene.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o matičnom broju² određeno je između ostalog da se matični broj ne može upisivati u isprave građana. Iznimno matični broj može se upisivati u javne isprave koje se izdaju na temelju službenih evidencija, samo ako je zaštićen šifrom ili na drugi odgovarajući način, u skladu sa zakonom.

Koje probleme možemo očekivati u početnoj fazi primjene osobnog identifikacijskog broja?

ZAKON O OSOBNOM IDENTIFIKACIJSKOM BROJU

Zakonom o osobnom identifikacijskom broju³ uređen je način uvođenja, određivanja, dodjeljivanja, korištenja i poništavanja osobnog identifikacijskog broja. Osobni identifikacijski broj u naravi je stalna identifikacijska oznaka obveznika osobnoga identifikacijskog broja koju korisnici osobnoga identifikacijskog broja koriste u službenim evidencijama, posebno kod svake razmjene podataka. Uvođenje osobnog identifikacijskog broja je opsežan proces opće informatizacije javne uprave, čime bi se povećala učinkovitost državnih institucija, smanjila administrativna opterećenja u građana, a što je posebno bitno omogućilo brže i lakše ostvarivanje

1 Narodne novine broj: 9/92

2 Narodne novine broj: 66/02

3 Narodne novine broj 60/08

određenih prava, bez dugih čekanja.

Osobni identifikacijski broj uveden je i počeo se primjenjivati na području Republike Hrvatske od 01. siječnja 2009. godine, stupanjem na snagu Zakona o osobnom identifikacijskom broju.

Osobni identifikacijski broj sastoji se od jedanaest znamenki, deset znamenki određuje se slučajnim odabirom niza brojeva, dok jedanaesta znamenka predstavlja kontrolni broj izračunat po specifičnom sustavu. Osobni identifikacijski broj je jedinstven, nekazujući, nepromjenjiv i neponovljiv.

Osobni identifikacijski broj dobit će:

- svi hrvatski državljani rođenjem, odnosno stjecanjem hrvatskog državljanstva
- pravne osobe sa sjedištem na području Republike Hrvatske
- strane osobe (fizičke i pravne) kada nastaje povod za njihovo praćenje na području Republike Hrvatske.

Strancima koji žele obaviti neku poslovnu transakciju u Republici Hrvatskoj, Porezna uprava mora dodijeliti osobni identifikacijski broj, a koji broj je potreban radi činjenice da kupnjom nekretnine postaje tuzemni porezni obveznik.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima⁴ koji se primjenjuju od 1. veljače 2009. godine, između ostalog uređuje pitanje stjecanja prava vlasništva stranih fizičkih i pravnih osoba na nekretninama na području Republike Hrvatske. Za sve državljane ali i pravne osobe sa sjedištem na području država članica Europske unije, za stjecanje prava vlasništva na nekretninama u RH primjenjuju se isti propisi koji se odnose na hrvatske državljane, te na pravne osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Ovdje je važno napomenuti da Zakon o poljoprivrednom zemljištu⁵ u članku 2. stavku 2. utvrđuje da pravnim poslom, strane pravne i fizičke osobe ne mogu stjecati vlasništvo na poljoprivrednom zemljištu osim ako je međunarodnim ugovorom drugačije određeno.

Nakon 1. siječnja 2009. godine fizičke osobe dobit će osobni identifikacijski broj u trenutku upisa činjenice rođenja odnosno stjecanja hrvatskog državljanstva. Osobni identifikacijski broj odredit će se i dodijeliti na temelju informatičke razmjene podataka između tijela koji upisuju osobu i Porezne uprave. Fizičke osobe rođene prije 01. siječnja 2009. godine, pravne osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj osnovane prije 01. siječnja 2009. godine, te strane fizičke i pravne osobe kojima je povod za praćenje nastao prije 01. siječnja 2009. godine Ministarstvo financija - Porezna uprava odredit će i dodijeliti osobni identifikacijski broj.

Javni bilježnik nema dva osobna identifikacijska broja, već se primjenjuje samo jedan osobni identifikacijski broj, a to je onaj broj kojeg svaki javni bilježnik dobije kao fizička osoba.

Postavlja se pitanje trebaju li građani zbog uvođenja osobnog identifikacijskog broja mijenjati dokumente?

Građani će dobivati osobne isprave s osobnim identifikacijskim brojem tek kada postojeće isprave budu mijenjali iz razloga npr. isteka roka trajanja. Osobe s doživotnim osobnim iskaznicama ne moraju mijenjati svoje dokumente već će po potrebi koristiti potvrdu o osobnom identifikacijskom broju.

Važno je znati da se osobni identifikacijski broj dodjeljuje obvezniku broja i ne mijenja se bez obzira na promjene koje se mogu dogoditi kod obveznika broja. Jednom dodijeljen osobni identifikacijski broj nije moguće ponovno dodjeljivati, a potvrda o osobnom identifikacijskom broju predstavlja javnu ispravu.

DODJELJIVANJE OSOBNOG IDENTIFIKACIJSKOG BROJA

Ministarstvo financija – Porezna uprava po službenoj dužnosti određuje i dodjeljuje osobni identifikacijski broj na temelju podataka o kojima nadležna tijela vode službene evidencije. Hrvatskim državljanima osobni identifikacijski broj određuje se i dodjeljuje na temelju podataka nadležnog tijela o upisu u maticu rođenih.

- Pravnim osobama sa sjedištem na području Republike Hrvatske osobni identifikacijski broj određivat će se kao i dodjeljivati na temelju podataka za to nadležno tijela o upisu novoosnovane pravne osobe u službenu evidenciju.

Tako određen i dodijeljen osobni identifikacijski broj upisuje se u potvrdu o dodijeljenom osobnom identifikacijskom broju te služi dalje kao osnova za upis u sve službene evidencije. Mjesno nadležnom ispostavom Porezne uprave, smatra se ispostava Porezne uprave nadležna prema adresi prebivališta hrvatskog državljanina, odnosno prema adresi sjedišta pravne osobe u Republici Hrvatskoj.

GDJE SE I NA KOJI NAČIN KORISTI OSOBNI IDENTIFIKACIJSKI BROJ?

Obveznici broja obvezni su koristiti osobni identifikacijski broj između ostalog:

- na svim prijavama i podnescima kojima komuniciraju s korisnicima broja
- na ispravama koje koriste u obavljanju poslova svoje djelatnosti (računima, potvdama i svim drugim ispravama koje izdaju) te
- u elektroničnom poslovanju i poslovima platnog prometa

4 Narodne novine broj 146/08 od 17. prosinca 2008. godine

5 Narodne novine broj 152/08 od 24. prosinca 2008. godine

Postoji obveza obveznika osobnog identifikacijskog broja da koristi osobni identifikacijski broj drugog obveznika broja na računima prema posebnim propisima, ali i u izvješćima, prijavama i obrascima na kojima se navode drugi obveznici broja, a koji se podnose ili dostavljaju korisnicima broja. Zbog lakšeg praćenja korisnici broja obvezni su osobne identifikacijske brojeve koristiti za povezivanje podataka u službenim evidencijama, u svakodnevnom radu i kod razmjene podataka. Dosadašnji propisi zahtijevali su da se na računima kao sastavi dio svakog računa iskazuju porezni brojevi. Do kraja 2009. godine poreznim brojem smatraju se važeći, postojeći identifikacijski brojevi, dok će se od 01. siječnja 2010. godine, poreznim brojem smatrati osobni identifikacijski broj, a što nadalje znači da poduzetnici moraju od 01. siječnja 2010. godine obavezno u svojem poslovanju koristiti i naznačivati osobni identifikacijski broj. Nužnost je da se u međusobnu komunikaciju i izmjenu podataka uključe i sve državne institucije, koje bi trebale biti uključene u sustav osobnog identifikacijskog broja.

Koliko je to složen proces vidljivo je i iz činjenice da je potrebno umrežiti postojeća registarska tijela (MUP-a, Matice rođenih, trgovačkih sudova, Državnog zavoda za statistiku i Porezne uprave), a sukcesivno će se umrežavati i ostala tijela državne uprave i institucije kao npr. gruntovnice. Potreba za tim umrežavanjem postojala je i ranije, a sada će se zbog primjene ovog Zakona zaista i dogoditi. Uvid u podatke o osobnom identifikacijskom broju imat će samo ovlaštene osobe i institucije, što je bitno radi zaštite osobnih podataka.

KAKVA JE SITUACIJA S PROMETOM NEKRETNINAMA

O pravnom stanju nekretnina na području Republike Hrvatske, mjerodavnom za pravni promet, vode se zemljišne knjige (gruntovnica), ako za neka zemljišta nije što posebno određeno⁶.

Unatoč činjenici da se zemljišne knjige vode ručno i elektroničnom obradom podataka, činjenično i pravno stanje upisano u zemljišne knjige, trenutno ne odgovara, u svim slučajevima, faktičnom stanju, a podaci glede vlasnika određenih nekretnina su nedostatni za očekivanu razmjenu podataka. Zbog niza objektivnih ali i subjektivnih problema, aktualno stanje u zemljišnim knjigama, nije ažurno da bi se moglo bez rezerve primjenjivati u pravnom prometu. Posebno pitanje predstavlja verifikacija podataka unesenih u elektronski oblik, a postotak verificiranih podataka na području cijele Republike Hrvatske je različit.

Na području Županijskog suda u Velikoj Gorici, na svim općinskim sudovima izvršena je u 100% funkcija prijepisa podataka u elektronski oblik, dok verifikacija unesenih podataka je različita. Tako npr. Općinski sud u Ivanić Gradu ima na dan 31. prosinca 2008. godine 100% verificiranih z.k. uložaka, dok Općinski sud u Zaprešiću na isti dan ima 17,14% verificiranih podataka,

a Općinski sud u Vrbovcu samo 14,54 % verificiranih podataka. Do 31. prosinca 2009. godine trebalo bi na svim općinskim sudovima završiti postupak verifikacije unesenih podataka. Jasno, valja naglasiti, da se tu radi o verifikaciji unesenih podataka koji su bili uknjiženi u zemljišnim knjigama, a ti podaci često nisu potpuni i to kako glede faktičnog stanja, tako i glede pravnog stanja.

Gruntovnica će na sustav osobnog identifikacijskog broja prijeći kasnije u odnosu na druge državne institucije poput mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, iz osnovnog razloga što evidencija vlasništva niti do sada nije bila vezana uz matični broj građana. Postupak uvođenja evidencije vlasništva prema osobnom identifikacijskom broju je složeniji, a samim time i znatno sporiji postupak. S obzirom na navedeno bilo je nužno donijeti izmjene i dopune određenih propisa koji reguliraju zemljišnoknjižno pravo, a kojima se određuje postupanje u primjeni Zakona o osobnom identifikacijskom broju glede stjecanja nekretnina u Republici Hrvatskoj.

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA⁷

Koja je uloga javnih bilježnika u sastavljanju privatnih isprava?

Privatne isprave na temelju kojih se može dopustiti uknjižba prava vlasništva ili drugih stvarnih prava, trebaju između ostalog imati točnu oznaku zemljišta ili prava glede kojega se uknjižba zahtjeva, izričitu izjavu onoga čije se pravo ograničava, opterećuje, ukida ili prenosi na drugu osobu.

Članak 54. Zakona o zemljišnim knjigama dopunjen je stavcima 3. i 4. kojima je uvedena obveza stranaka da navedu osobni identifikacijski broj, svih stranaka u postupku, a ta obveza postoji od dana dodjele osobnog identifikacijskog broja.

Novim stavkom 4. određeno je postupanje do dodjeljivanja osobnog identifikacijskog broja te ostaje u primjeni jedinstveni matični broj građana, odnosno matični broj, te sistemski brojevi koje je dodijelilo Ministarstvo financija – Porezna uprava. Kako se osobni identifikacijski broj određuje i dodjeljuje u roku od godine dana, pojaviti će se problemi u praksi, kako utvrditi kada je tko dobio osobni identifikacijski broj. U prijelaznom razdoblju biti će sigurno nesnalaženja, odnosno traženja da netko navede svoj identifikacijski broj, a bez da ga je na zakoniti način dobio, te da to može dokazati prilikom uknjižbe nekog stvarnog prava. Dodijeljena potvrda o osobnom identifikacijskom broju ima značenje javne isprave, no to sigurno nije dobio podatak o osobnom identifikacijskom broju kojeg stranke mogu dobiti sms upitom na broj 61642.

Što mogu javni bilježnici glede obveze navođenja osobnog identifikacijskog broja? Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zemljišnim knjigama navodi da

6 Čl. 1. Zakona o zemljišnim knjigama NN broj 91/96.

7 Narodne novine broj 114/01, 100/04, 107/07 i 152/08

u privatnim ispravama na temelju kojih se dopušta uknjižba, moraju biti navedeni osobni identifikacijski brojevi svih stranaka u postupku. Pitanje je je li javni bilježnici kod ovjere potpisa imaju i dodatnu obvezu upisivanja osobnog identifikacijskog broja.

Puno je jednostavnija situacija kada javni bilježnici solemniziraju ili potvrđuju privatne isprave .

Solemnizacija

predstavlja postupak potvrde privatne isprave kod javnog bilježnika, u kojem javni bilježnik:

- provjerava je li privatna isprava sastavljena u propisanoj formi te

- objašnjava svim sudionicima pravnog posla, smisao i posljedice tog pravnog posla.

Realno radi se o skupljoj usluzi, no pitanje je da li u konačnici to jeftinija usluga, ako javni bilježnik provjeri sastav privatne isprave, objasni svim sudionicima pravnog posla posljedice istog, te na taj način otkloni makar dio nejasnoća.

Temeljna razlika između solemnizacije i ovjere potpisa kod javnog bilježnika je u tome što pri ovjeri potpisa javni bilježnik samo potvrđuje da su sudionici pravnog posla osobno potpisali ugovore i pritom ne pojašnjava sudionicima sadržaj ugovora. Kod ovjere potpisa javni bilježnik može potvrditi da je stranka u njegovoj nazočnosti osobno potpisala pismeno, ili svoj rukoznak na njega stavila, odnosno da je potpis koji je već na pismenu, pred njim priznala kao svoj.

Smatram da se ne bi smjelo u ispravama koje su nastale prije 1. siječnja 2009. godine nadopisivati osobni identifikacijski broj, a u ispravama nastalima nakon 1. siječnja 2009. godine mogao bi se taj broj upisivati u klauzulu o posvjedočenju činjenica.

ZAKON O NASLJEĐIVANJU⁸

Temeljem čl. 52. st. 1 Zakona o zemljišnim knjigama, zemljišnoknjižni sud dopustiti će uknjižbu samo na temelju javnih isprava ili privatnih isprava na kojima je istinitost potpisa ovjerovljena na način propisan posebnim zakonom. Javne isprave na temelju kojih se može dopustiti uknjižba jesu između ostalog i isprave koje su po pravnim poslovima sastavili između ostalog i javni bilježnici u granicama svojih ovlasti i u propisanom obliku.

Člankom 176. stavkom 1 Zakona o nasljeđivanju određeno je da se ostavinski postupak u prvom stupnju provodi pred općinskim sudom, odnosno pred javnim bilježnikom kao povjerenikom suda. Povjeravanje provođenja ostavinskih rasprava javnim bilježnicima u svojstvu sudskog povjerenika je pravilo, te sud povjerava javnom bilježniku provođenje ostavinskog postupka i dostavlja mu smrtovnicu.

Temeljem čl. 241. st. 1 Zakona o nasljeđivanju javni bilježnici kao sudski povjerenici provode radnje i donose

⁸ Narodne novine broj 48/03, 163/03 i 35/05.

odluke u ostavinskom postupku. Kod donošenja rješenja o nasljeđivanju, valjalo bi naznačiti osobni identifikacijski broj, kako za ostavitelja tako i za nasljednike. Je li potrebno naznačiti osobni identifikacijski broj za ostavitelja? Smatram da je potrebno naznačiti osobni identifikacijski broj za ostavitelja, to iz razloga jer je moguće da će se u nekim posebnim postupcima upisivati taj broj i osobama koje su u međuvremenu preminule, nakon stupanja na snagu Zakona o osobnom identifikacijskom broju. Pitanje upisivanja osobnog identifikacijskog broja nasljednicima je nesporno.

Dakle, na sve opisano, nameće se zaključak da bi valjalo pristupiti izmjenama i dopunama Zakona o nasljeđivanju, Zakona o javnom bilježništvu⁹, te Javnobilježničkom poslovniku¹⁰, kako bi bilo nesporno kada i gdje je čija obveza upisivanja osobnog identifikacijskog broja, kako na privatnim ispravama, tako i na javnim ispravama.

POREZNA UPRAVA I TAJNOST PODATAKA

U čl. 121. Zakona o zemljišnim knjigama izmijenjen je postojeći stavak 7. na način da rješenja zemljišnoknjižnog suda o upisima izvršenima u svezi sa stjecanjem nekretnina i prava na nekretninama, koja podliježu poreznom obvezi, moraju sadržavati i osobni identifikacijski broj od dana njegove dodjele, te se ta rješenja po službenoj dužnosti dostavljaju nadležnoj Poreznoj upravi.

U specifičnom postupku osnivanja, obnavljanja, dopunjavanja i preoblikovanja zemljišnih knjiga također je utvrđena obveza utvrđivanja osobnog identifikacijskog broja svih nositelja knjižnih prava u postupcima osnivanja, obnove i dopune zemljišnih knjiga, kao i u zemljišnoknjižnim ispravnim postupcima.

Da bi se osigurala elektronička dostupnost traženih podataka, te način na koji će se ti podaci koristiti predviđeno je da će se Pravilnikom o unutarnjem ustroju, vođenju zemljišnih knjiga i obavljanju drugih poslova u zemljišnoknjižnim odjelima sudova urediti način elektroničke dostupnosti podataka o osobnom identifikacijskom broju, sve u skladu s propisima o zaštiti osobnih podataka.

Sve navedene institucije, koje će dobivene podatke upisivati i voditi putem osobnog identifikacijskog broja, u skladu s svojim propisima, dužne su štiti podatke upisane putem osobnog identifikacijskog broja, ali i javno omogućiti dostupnost samo onih podataka koji se ne smatraju tajnim podacima. Uvid u podatke imat će samo ovlaštene osobe i institucije, a činjenica da će podaci biti prikupljeni na jednom mjestu, ne znači ujedno i javnost tih podataka. Na sustavu zaštite podataka, trebat će kontinuirano raditi. Stupanjem na snagu Zakona o tajnosti podataka¹¹, prestale su važiti odredbe Zakona o zaštiti tajnosti podataka¹²

⁹ Narodne novine br.78/1993, 29/1994, 16/2007

¹⁰ Narodne novine broj: 38/94, 82/94, 37/96 i 151/05

¹¹ Narodne novine broj 79/07 od 30. srpnja 2007. godine.

¹² Narodne novine broj 108/96

osim odredbi koje su regulirale vojnu tajnu. Citiranim zakonom uređene su osnovne odredbe, stupanj tajnosti, postupak klasificiranja i deklasificiranja podataka, pristup podacima, kao i zaštita podataka. Realna primjena navedenog zakona u bitnome će spriječiti sve moguće zloupotrebe.

ZAKLJUČAK

Očekuje se da će potpuni prijelaz na sustav osobnog identifikacijskog broja biti ostvaren u roku od dvije godine, odnosno kada sve institucije u potpunosti prihvate osobne identifikacijske brojeve. Zbog opisanih problema u sustavu vođenja zemljišnih knjiga taj rok će trajati dulje, no bitno je započeti s punom primjenom sustava u cjelokupnom pravnom i poreznom sustavu. Ne može se očekivati da će uvođenje osobnog identifikacijskog broja riješiti sve nagomilane probleme. Činjenično je stanje da su određene osobe kod različitih tijela označavane drugačijim imenima i prezimenima, bez da se je o tome vodila dužna briga, pa se ne može očekivati da će se uvođenjem osobnog identifikacijskog broja ispraviti „povijesne pogreške“. Jedinstveni matični broj građana koji je uklonjen iz svih javnih isprava, realno se još uvijek koristi kod raznih tijela državne uprave, te posebno kod financijskih ustanova.

Informatičkim povezivanjem i razmjenom podataka omogućiti će se tijelima javne vlasti da u skladu s zakonskim ovlaštenjima raspolažu njima potrebnim informacijama, što će u konačnici dovesti do toga da će građani moći brže ostvarivati neka svoja prava, a posebno da neće svakom državnom tijelu trebati dostavljati čitav niz dokumenata.

Očekivana informatizacija, te povezivanje i automatska razmjena podataka između više službenih evidencija, mogla bi u konačnici dovesti i do situacije da stranke kod javnog bilježnika, sačine javnobilježničku ispravu, obave sve potrebne poslove te da se nakon toga elektronskim putem zemljišnoknjižnom odjelu pošalje prijedlog za uknjižbu određenog stvarnog prava. Da bi se to ostvarilo, odnosno omogućila on-line, provjera stanja u zemljišnim knjigama, trebalo bi intenzivirati radove na verificiranju unesenih podataka u elektronski oblik. U nekim zemljišnoknjižnim uredima postupak verifikacije unesenih podataka je gotov, dok je u nekim tek u samom početku.

Sigurno je da će se u fazi dostave osobnog identifikacijskog broja pojavljivati određeni problemi, npr. urednost dostave, neusklađenost podataka o prebivalištu i boravištu, življenje na neprijavljenim adresama, registriranje pravnih osoba na nepostojećim adresama i sl. Eventualno uvođenje iskaznica s memorijskom karticom, sigurno bi ubrzalo sve postupke koje građani provode kod raznih tijela državne uprave, financijskih ustanova, ali i kod javnih bilježnika.

Smisao je što prije stvoriti jedinstvenu bazu podataka osobnog identifikacijskog broja. Da bi se što brže došlo do upisa osobnog identifikacijskog broja kako kod sastavljanja privatnih ali i javnih isprava, moguće je putem interneta na stranici www.oib.hr utvrditi traženi osobni identifikacijski broj. Takovo postupanje javnih bilježnika bilo bi za svaku pohvalu, no trebalo bi utvrditi i naknadu za pribavljanje osobnog identifikacijskog broja, kako za javnog bilježnika ne bi nastajali troškovi koje ne može naplatiti od stranke.

Karmen Markezić, dipl. iur.
Iva Grdinić, prof.

Od nastanka do trajne pohrane gradiva – suradnja javnih bilježnika i arhiva

Uvod

Svaki stvaratelj, pa i javni bilježnici, unatoč normativnom okviru i pravilima struke koje dijeli s pravnim osobama unutar iste djelatnosti, djeluje na sebi svojstven način te tako svojim djelovanjem stvara gradivo koje, neovisno o tome kako je uređen i propisan način upravljanja gradivom, na specifičan način svjedoči upravo o njegovome radu, povijesti djelovanja, aktivnostima i mjestu u širem društvenom kontekstu.

S obzirom na navedeno, uslijed opsega i unutrašnje organizacije posla i skrbi o gradivu, nastaju razlike vezane uz evidentiranje i odlaganje gradiva. Budući da je cilj cjelovito i kvalitetno organizirane skrbi nad gradivom osigurati da kroz dulji vremenski period budu sačuvane sve osobine dokumenata koji su nastali radom bilježnika, ali i da ta organizirana cjelina gradiva omogućí efikasan i lak dohvat gradiva i informacija u gradivu na potpun i provjeren način, tako da ostanu očuvane sve veze između dijelova gradiva koje su nastale tijekom stvaranja ili pohrane.

Na bilježnicima je da osiguraju i provedu sve uvjete za prikladnu stručnu skrb nad gradivom koje stvaraju u svakoj etapi svoga poslovanja te u svakome dijelu životnog ciklusa dokumenata, a na arhivima je da im u tome pomognu stručnim savjetima i nadzornim postupcima kojima je svrha osigurati da vrijedne informacije iz dijela gradiva bilježnika budu trajno dostupne i izvan konteksta bilježničke djelatnosti kao izvor za razna istraživanja.

Arhiv je ustanova u kojoj se trajno čuva, stručno obrađuje i daje na korištenje arhivsko gradivo, a njegovi glavni zadaci su prikupljanje, čuvanje, zaštita, obrada i korištenje arhivskog gradiva odnosno čuvanje onog dijela zapisa koji su odraz vremena u kojem su nastali i koji najbolje o tom vremenu svjedoče. Uloga arhiva spram gradiva na terenu (kod stvaratelja/imatelja) podrazumijeva njegovu zaštitu od oštećenja, nestanka i uništenja budući je o gradivu potrebno skrbiti od trenutka njegovog nastanka neovisno o nosaču zapisa. Poslove vezane za zaštitu i prikupljanje gradiva obavlja Odjel za zaštitu arhivskog i registraturnog gradiva izvan arhiva ili popularno zvana Vanjska služba, koja brine o tome da gradivo sređeno stigne u arhiv.

Kako bi gradivo tijekom cijelog svoga životnog ciklusa

bilo zaštićeno te obrađeno na način koji objedinjuje pravila i bilježničke i arhivističke struke te kako bi se i nakon što o gradivu prestane skrbiti njegov stvaratelj osigurala dostupnost informacija iz gradiva, važno je osigurati nekoliko preduvjeta: dobro voditi i organizirati uredsko poslovanje (kvalitetan sustav uredskog poslovanja u skladu s Javnobilježničkim poslovnikom), odrediti odgovornu i zaduženu osobu za pismohranu, izraditi Pravilnik o zaštiti i obradi gradiva i Popis gradiva s rokovima čuvanja, srediti gradivo u skladu s arhivističkim kriterijima usklađenih s propisima javnih bilježnika, odabirati i izlučivati gradivo, voditi evidencije o gradivu, osigurati primjeren prostor pismohrane i dr. Pri provođenju svih spomenutih postupaka važno je pridržavati se i propisa vezanih uz arhivsku struku, odnosno Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (NN 105/97, 64/00), Pravilnika o vrednovanju te postupku odabiranja i izlučivanja arhivskog gradiva (NN 90/02), Pravilnika o zaštiti i čuvanju arhivskog i registraturnog gradiva izvan arhiva (NN 63/04, 106/07), Pravilnika o korištenju arhivskog gradiva (NN 67/99), Pravilnika o predaji arhivskog gradiva arhivima (NN 90/02) i Pravilnika o stručnom usavršavanju i provjeri stručne osposobljenosti djelatnika u pismohranama (NN 93/04).

1. UREDSKO POSLOVANJE

Uredsko poslovanje objedinjava tehničke postupke koji se odnose na formalnu obradu dokumenata, a obuhvaćaju:

- primanje i pregled akata,
- evidentiranje akata - upisivanje akata i razvrstavanje (dodjela oznaka),
- dostavu akata u rad,
- administrativno - tehničku obradu akata,
- otpremu
- razvođenje i
- odlaganje u pismohranu (arhiviranje/čuvanje).

Pravna osnova za vođenje uredskog poslovanja javnih bilježnika je Javnobilježnički poslovnik.

Uredsko poslovanje može se voditi na konvencionalni ili nekonvencionalni način (računalno), a dobro organizirano vođenje uredskog poslovanja olakšava sređivanje gradiva u pismohrani.

Svrha uredskog poslovanja je osiguravanje uvida u postojeću dokumentaciju te omogućavanje razmjerno lakog i brzog dohвата podataka o vrsti i sadržaju dokumenata, o mjestu na gdje se dokument nalazi te o fazi njegove obrade.

Uredsko poslovanje odvija se kroz sadržajne i tehničke jedinice.

Sadržajne jedinice su spisi/akti, predmeti i dosjei.

Spis ili akt je osnovna sadržajna jedinica u uredskom poslovanju, koja služi kao sredstvo službenog komuniciranja kojim se pokreće, dopunjuje, mijenja, prekida ili završava neka službena radnja.

Predmet je skup spisa koji se sadržajno odnosi na inicijalni spis - skup svih akata i dokumenata (upravni/neupravni; prvostupanjski/drugostupanjski);

Dosje je skup predmeta koji se odnose na istu materiju ili na istu pravnu ili fizičku osobu. To su najviše sadržajne jedinice.

Tehničke jedinice - nalaze se u funkciji uredskog odlaganja, fizičke zaštite, preglednosti i efikasnosti potraživanja (CD, DVD, kutija, mapa i sl.).

PISARNICA I PISMOHRANA

Dok je teoriji uredskog poslovanja jasno je razgraničena djelatnost i uloga pisarnice i pismohrane, u praksi velikog dijela javnobilježničkih ureda ove su ustrojbene jedinice i prostorno i organizacijski fleksibilnije određene.

Pisarnica je ustrojstvena jedinica unutar pravne osobe u kojoj se obavlja uredsko poslovanje: Budući da se u pisarnici obavlja kontrola kretanja spisa u ustanovi, s aspekta upravljanja zapisima pisarnica je središte spisovodstvenog sustava. U velikom dijelu javnobilježničkih ureda pisarnici odgovara prostor prijamne kancelarije, i onog dijela prostora koji je rezerviran za registraciju spisa i vođenje knjiga.

Pismohrana (ili popularno nazvana **arhiva**) je ustrojstvena jedinica u kojoj se odlaže i čuva gradivo do predaje nadležnom arhivu, odnosno do njegovog izlučivanja. U pismohrani se organizira zaštita, korištenje, obrada, vrednovanje, odabiranje i izlučivanje dokumentacije, vode se evidencije te se brine za cjelovitost i sređenost cjelokupne dokumentacije. U dijelu manjih javnobilježničkih ureda ulogu pismohrane počesto preuzima dio jedne prostorije ili skupina polica i ormara u koji se odlaže gradivo nakon što prestane biti poslovno aktivno, premda bi prostor pismohrane zbog uvjeta zaštite i nadzora nad gradivom trebao biti odvojen i nadziran.

Određene cjeline gradiva mogu se, osim u pismohrani, čuvati i obrađivati i u drugoj ustrojstvenoj jedinici ukoliko je to potrebno radi poslovanja i ako je tako utvrđeno Pravilnikom o zaštiti arhivskog i registraturnog gradiva te je za isto potrebno dobiti odobrenje ovlaštene osobe.

STVARATELJI I IMATELJI

Stvaratelji arhivskog i registraturnog gradiva su pravne ili fizičke osobe čijim djelovanjem i radom ono nastaje - gradivo nastalo radom javnog bilježnika uključivši i čuvanje preuzetih isprava te poslovi povjereni bilježniku.

Imatelji arhivskog i registraturnog gradiva su pravne i fizičke osobe koje su vlasnici ili posjednici gradiva, bez obzira je li gradivo nastalo njihovim radom ili radom neke druge osobe koja njime upravlja ili ga drži iz bilo kojeg drugog razloga

OBVEZE STVARATELJA I IMATELJA

Briga i skrb o arhivskom gradivu počinje od trenutka njegova nastanka. Kako bi se na najbolji način sačuvalo gradivo, na stvarateljima/imateljima je da:

- savjesno čuvaju gradivo u sređenom stanju i štite od oštećenja do predaje nadležnom arhivu,
- dostavljaju nadležnom državnom arhivu popis svih dokumentacijskih zbirki ili cjelina koje posjeduju i javljaju sve promjene u svezi s njim,
- pribavljaju mišljenja nadležnoga državnog arhiva prije poduzimanja mjera koje se odnose na njihovo gradivo,
- redovito odabiru arhivsko gradivo iz registraturnog gradiva,
- redovito provode izlučivanje gradiva čiji je rok čuvanja istekao te osiguravaju čuvanje onoga registraturnog gradiva kojem još nisu protekli rokovi čuvanja,
- omogućuju ovlaštenim djelatnicima nadležnoga državnog arhiva obavljanje stručnog nadzora nad čuvanjem njihova gradiva te se pridržavaju uputa nadležnoga državnog arhiva glede zaštite gradiva,
- osiguravaju primjeren prostor i opremu za smještaj i zaštitu gradiva,
- određuju djelatnika odgovornog za rad pismohrane i djelatnika u pismohrani s položenim ispitom za djelatnike u pismohranama,
- donose Pravilnik o zaštiti i obradi kojim uređuju sva pitanja organizacije, obrade, odlaganja i čuvanja, odabiranja i izlučivanja arhivskog gradiva te Poseban popis.

POSTUPCI I KRITERIJI VREDNOVANJA STVARATELJA I NJEGOVOG GRADIVA: MAKROVREDNOVANJE I MIKROVREDNOVANJE

Vrednovanje je postupak koji, na temelju poznavanja djelatnosti stvaratelja i na temelju uvida u cjelinu gradiva nastalu radom stvaratelja, provode arhivi, u suradnji sa stvarateljima.

Arhivističkim vrednovanjem se procjenjuje i utvrđuje vrijednost zapisa te utvrđuje rok čuvanja određene vrste gradiva i određuje postupak sa svakom vrstom gradiva po isteku roka čuvanja. Svrha procesa vrednovanja je utvrditi koje gradivo ima trajnu vrijednost kako

u širem društvenom kontekstu (povijesnu ili kulturnu vrijednost na temelju koje bi moglo postati važan izvor u kasnijim znanstvenim istraživanjima) ili pravnu vrijednost, s obzirom na osiguravanje prava osoba ili društva (države) u cjelini. Postupak vrednovanja omogućuje nam da čuvamo i skrbimo za najvažnije gradivo koje nastaje u našem društvu, a svrha je sačuvati optimalnu količinu gradiva koja najbolje odražava informacije o nekom vremenu, događajima, ljudima, mjestima i sl. Sustavno i kvalitetno obavljen proces vrednovanja na području nadležnosti pojedinog arhiva ili arhivske službe pojedine države u cjelini predstavlja jedan od primarnih arhivističkih zadataka.

Budući da je cilj svakog arhivističkog vrednovanja je s **minimalnom količinom dokumenata osigurati maksimalnu dokumentiranost**, vrednovanjem je obuhvaćen i stvaratelj (**makrovrednovanje**) i njegovo gradivo (**mikrovrednovanje**).

Opći kriteriji vrednovanja su:

- značenje djelatnosti i funkcija nekoga stvaratelja,
- zaštita prava i interesa pojedinaca ili skupina na koje se gradivo odnosi,
- interes javnosti za uvid u činjenice sadržane u gradivu, odnosno činjenice koje gradivo dokumentira,
- evidencijska vrijednost gradiva, odnosno mogućnost pouzdanog, cjelovitog i autentičnog uvida u djelatnosti tijekom kojih je gradivo nastalo, u jasnom i preglednom obliku,
- informacijska vrijednost gradiva, odnosno postojanje viška podataka i obavijesti u jedinici ili cjelini gradiva u odnosu na druge poznate izvore informacija, zajedno s mogućnostima obrade i korištenja informacija,
- značenje gradiva za kulturu, povijest i druge znanosti, te
- vrijednost gradiva kao kulturnoga dobra.

S obzirom na ove kriterije, postupci vrednovanja stvaratelja i njegova gradiva međusobno se razlikuju:

1. Vrednovanje stvaratelja (makrovrednovanje) provode arhivi za područje svoje nadležnosti postupkom određivanja važnosti uloge koju ima stvaratelj i njegova djelatnost. Temeljem takve procjene u arhiv izrađuje **kategorizaciju stvaratelja**, tako da stvaratelju dodjeljuje status I, II i III kategorije.

Kategorizacija samog stvaratelja predstavlja temelj za vrednovanje gradiva koje nastaje radom stvaratelja, a ujedno je i osnova za obavljanje primarnih postupaka vezanih uz zaštitu arhivskog gradiva izvan arhiva. Budući da se gradivo nastalo radom I. i II. kategorije stvaratelja obavezno preuzima u arhivske ustanove,¹ makrovrednovanje predstavlja temelj za akvizicijsku politiku svakog arhiva i omogućava sustavno praćenje kako stvaratelja kao pravnog subjekta, tako i arhivskog gradiva koje nastaje njegovim djelovanjem.

¹ str. 95 Stručni ispit za zaštitu i obradu arhivskog gradiva – skripta, Zagreb 2007.

2. Vrednovanje gradiva (mikrovrednovanje) zasniva se na činjenici kako nije svo gradivo koje nastaje radom pojedinog stvaratelja od jednake važnosti, temeljem čega se određuju rokovi čuvanja gradiva. Vrednovanje gradiva zasniva se na postupku procjene važnosti pojedinih sadržaja i dokumenata, ali i dokumenata ili dokumentacijskih cjelina u kontekstu cjeline gradiva pojedinog stvaratelja. Izravni rezultat provedenog procesa mikrovrednovanja je popis gradiva s rokovima čuvanja. Na razini pojedinog stvaratelja, dobro sačinjen posebni popis predstavlja temelj za politiku upravljanja spisima, jer omogućuju da definiranje i racionaliziranje aktivnosti vezanih uz čuvanje i upravljanje dokumentacijskom masom. Posebni popis nije samo temelj za sređivanje gradiva u pismohrani stvaratelja kojom se primarno iz registraturnog gradiva odabire arhivsko gradivo te izlučivanje gradiva kojem su istekli rokovi čuvanja, već predstavlja i mjerilo za administrativno, zakonsko i povijesno vrednovanje.²

Poseban popis gradiva pojedinog stvaratelja najčešće nastaje kao prilog Pravilniku o zaštiti i obradi arhivskog gradiva.

PRAVILNIK O ZAŠTITI I OBRADI ARHIVSKOG I REGISTRATURNOG GRADIVA I POSEBAN POPIS

Među obavezama svakog stvaratelja ili imatelja spomenuta je i izrada **Pravilnika o zaštiti i obradi arhivskog i registarturnog gradiva**. Ovim se aktom reguliraju pitanja vezana uz:

- način vođenja uredskog poslovanja,
- način izrade, obrade i rukovanja predmetima i dokumentacijom u obradi, način i rokovi interne primopredaje,
- način vođenja uredskih evidencija i drugih evidencija o gradivu,
- tehničko opremanje, označavanje i odlaganje gradiva,
- mjesto, uvjeti i način čuvanja arhivskog gradiva,
- način korištenja arhivskoga gradiva,
- rokovi i postupak vrednovanja i izlučivanja gradiva,
- postupak uništavanja izlučenog gradiva i predaje gradiva nadležnom arhivu,
- zaduženja i odgovornosti u rukovanju, obradi i zaštiti gradiva.³

Postupak donošenja Pravilnika i Posebnog popisa

Pravilnik se obavezno dostavlja nadležnom arhivu na suglasnost i ne može se primjenjivati prije nego se ta suglasnost ne pribavi.

U pravilu, sastavni dio Pravilnika je **Poseban popis**

² str. 100 Stručni ispit za zaštitu i obradu arhivskog gradiva – skripta, Zagreb 2007.

³ čl. 16 st. 1 Pravilnika o zaštiti i obradi arhivskog i registraturnog gradiva izvan arhiva (NN 63/04, 106/07)

gradiva s rokovima čuvanja koji se utvrđuju radi provedbe postupka odabiranja arhivskog i izlučivanja registraturnog gradiva, a koji sadrži sve vrste gradiva nastale radom određenog stvaratelja, odnosno sve upravne i poslovne funkcije koje obavlja pojedini stvaratelj.

Popisi s rokovima čuvanja trebaju sadržavati sljedeće rubrike: redni broj (identifikacijsku oznaku svake pojedine cjeline gradiva za koju se zasebno utvrđuje rok čuvanja), naziv gradiva, rok čuvanja gradiva i vrstu nosača na kojem se gradivo čuva (papir, CD, MF i sl.).

Stvaratelj je obvezan nadležnom arhivu dostaviti na odobrenje prijedlog Posebnog popisa s rokovima kao i svaki prijedlog za izmjenu popisa, te se Poseban popis niti njegove izmjene ne mogu primjenjivati prije nego se to odobrenje ne pribavi.

ARHIVSKO I REGISTRATURNO GRADIVO, KONVENCIONALNO I NEKONVENCIONALNO GRADIVO

Registraturno gradivo je cjelina zapisa ili dokumenata nastalih ili primljenih djelovanjem i radom pojedine pravne ili fizičke osobe.⁴ Iz te cjeline registraturnog gradiva odabiru se oni zapisi koji najvjerodostojnije svjedoče o radu stvaratelja, tj. one dokumentacijske cjeline u kojima se najbolje ogleda njegova funkcija. Iz registraturnog gradiva nastaje **arhivsko gradivo**, i to nakon provedenog postupka odabiranja prema Posebnom popisu gradiva s rokovima čuvanja koje je utvrdio Stvaratelj/Imatelj, te nakon što taj Popis odobri nadležni arhiv.

Arhivskim gradivom se, prema Zakonu, smatraju svi zapisi i dokumenti nastali djelovanjem pravnih i fizičkih osoba u obavljanju njihove djelatnosti, a od trajnog su značaja za kulturu, povijest i druge znanosti, bez obzira na mjesto i vrijeme njihova nastanka, neovisno o obliku i tvarnom nosaču na kojem su sačuvani.

Arhivsko je gradivo od interesa za RH i ima njezinu osobitu zaštitu te se na zaštitu arhivskog gradiva primjenjuju i propisi o zaštiti kulturnih dobara. Skrb o arhivskom gradivu u ime RH provode državni arhivi.

Osim u rokovima čuvanja koji proizlaze iz različite procjene važnosti i vrijednosti sadržaja, arhivsko i registraturno gradivo razlikuju se i s obzirom na način na koji je moguće postupati s cjelinom gradiva:

Arhivsko gradivo nastalo djelovanjem i radom Stvaratelja čini **cjelinu (arhivski fond) koja se u načelu ne može dijeliti**, registraturno gradivo se može se dijeliti ili spajati zbog promjene unutarnjeg ustrojstva stvaratelja, prenošenja dijela ili svih njegovih poslova na drugog Stvaratelja/Imatelja te zbog preuzimanja dijela ili svih poslova drugog stvaratelja.

Registraturno gradivo može se dijeliti uz prethodno

pribavljeno mišljenje nadležnog arhiva.⁵ Tijelo ili osoba koja donosi odluku o podjeli ili spajanju registraturnoga gradiva dužna je utvrditi imatelja za svaki dio ovako podijeljenoga ili spojenoga gradiva.⁶

Prema nosaču (mediju) na kojem su nastali zapisi, i arhivsko i registraturno gradivo dijeli se u dvije osnovne skupine:

Konvencionalno gradivo je gradivo za čije iščitavanje nisu potrebni posebni uređaji (najčešće papir).

Nekonvencionalno gradivo je ono za čije su iščitavanje potrebni posebni uređaji. Ono može biti na mikrofilmu ili na CD-u, DVD-u i sl.

POSLOVI VEZANI UZ GRADIVO ODLOŽENO U PISMOHRANU – PREUZIMANJE, SREĐIVANJE, ODABIRANJE I IZLUČIVANJE, PRIMOPREDAJA GRADIVA ARHIVU

PROSTOR PISMOHRANE

Odgovarajućim prostorom za pohranu arhivskoga i registraturnog gradiva smatraju se prostorije koje su suhe, prozračne, osigurane protiv požara i krađe, udaljene od mjesta otvorenog plamena i od prostorija u kojima se čuvaju lako zapaljive tvari, prostorije u kojima nema vodovodnih, kanalizacijskih, plinskih i električnih instalacija te razvodnih vodova i uređaja centralnog grijanja bez odgovarajuće zaštite, te koje su zaštićene od nadolaska nadzemnih i podzemnih voda. Sve instalacije moraju uvijek biti ispravne i pod nadzorom. U prostorijama pismohrane strogo je zabranjeno pušenje.

Prostorije pismohrane moraju imati odgovarajući inventar kao što su police, ormari, ljestve, stol, dobro osvijetljenje i dr. Police trebaju biti odmaknute od zidova tako da se omogući cirkulacija zraka i dovoljno međusobno razmaknute za neometan prolaz i rukovanje gradivom. Najdonja pregrada na polici treba biti odmaknuta najmanje 15 cm od poda.

Prostorije moraju biti osigurane prikladnim uređajima za sigurno zatvaranje vrata, opremljene odgovarajućim brojem protupožarnih aparata na prah te vatrodojavnim i protuprovalnim uređajima.

Pristup u pismoхранu dozvoljen je samo odgovornoj i zaduženoj osobi za rad pismohrane.

Brigu o uređenju pismohrane te nadzor nad radom u pismohrani provodi odgovorna osoba ustrojstvene jedinice u kojoj se nalazi pismoхранa.

ODGOVORNA OSOBA I ZADUŽENA OSOBA ZA RAD U PISMOHRANI

Stvaratelj odnosno imatelj dužan je imati odgovornu osobu te zaduženu osobu za rad pismohrane.

Odgovorna osoba za pismoхранu je voditelj

⁴ čl. 3 st. 4 Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (NN 105/97, 64/00)

⁵ čl. 4 st. 2 Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (NN 105/97, 64/00)

⁶ čl. 4 st. 3 Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (NN 105/97, 64/00)

ustrojstvene jedinice u čijem je sastavu organizirana pismohrana, odnosno osoba na koju su takve ovlasti prenesene.

Zadužena osoba za pismohranu je osoba koja neposredno obavlja poslove u pismohrani.

Zaposlenik u pismohrani mora imati najmanje srednju stručnu spremu kao i položen stručni ispit za djelatnika u pismohrani, sukladno Pravilniku o stručnom usavršavanju i provjeri stručne osposobljenosti djelatnika u pismohranama (NN 93/04).

Ukoliko zaposlenik nema položen stručni ispit, dužan ga je položiti u roku godine dana od dana preuzimanja ovog zaduženja.

Zaposlenik u pismohrani obavlja sljedeće poslove:

- preuzima gradivo u pismohranu,
- sređuje i popisuje gradivo,
- osigurava materijalno-fizičku zaštitu gradiva,
- odabire arhivsko gradivo,
- izlučuje registraturno gradivo kojem su prošli rokovi čuvanja,
- priprema predaju arhivskoga gradiva
- vodi evidencije o gradivu i dr.

Zaposlenik u pismohrani dužan je u svome radu pridržavati se etičkog kodeksa arhivista, a posebice:

- čuvati integritet gradiva i na taj način pružati jamstvo da ono predstavlja trajno i pouzdano svjedočanstvo prošlosti,
- dokumentirati svoje postupke pri obradi gradiva i opravdati ih,
- poštivati slobodu pristupa informacijama i propise u svezi s povjerljivošću podataka i zaštitom privatnosti i postupati unutar granica zakonskih propisa koji su na snazi,
- osobito povjerenje koje mu je povjereno koristiti na dobro sviju i ne služiti se svojim položajem za vlastitu ili bilo čiju neopravdanu korist,
- nastojati postići najbolju stručnu razinu sustavno i stalno obnavljajući svoje znanje s područja arhivstike i dijeliti s drugima rezultate svojih istraživanja i iskustava.

Prilikom raspoređivanja na druge poslove ili raskida radnog odnosa, odgovorna osoba za rad pismohrane, odnosno zaposlenik u pismohrani dužan je izvršiti primopredaju arhivskoga i registraturnog gradiva s osobom koja preuzima zaduženje za pismohranu.

PREUZIMANJE GRADIVA U PISMOHRANU – POSTUPAK I ROKOVI INTERNE PRIMOPREDAJE

Gradivo se predaje u pismohranu kada su završene sve aktivnosti zbog kojih ili uslijed kojih je nastalo

ili uz koje je izravno sadržajem vezano. Gradivo se predaje **popisano, sređeno i u tehnički oblikovanim i označenim jedinicama** (tehnička jedinica mora imati: oznaku stvaratelja, naziv odnosno sadržaj gradiva, godinu nastanka, granične brojeve i rok čuvanja).

Postupak interne predaje gradiva u pismohranu dokumentira se pomoću primopredajnog zapisnika, čiji je sastavni dio Popis cjeline gradiva koje se predaje u pismohranu. Primopredajni zapisnik supotpisuju ovlaštene djelatnici koji predaju gradivo, odnosno odgovorna osoba za rad pismohrane i zaposlenik u pismohrani.

Premda se postupak interne primopredaje gradiva u pismohranu stvaratelja se, u skladu s načinom na koji je uređeno uredsko poslovanje, najčešće izvršava godišnje, po zaključenju dokumentacije na kraju kalendarske godine, prema potrebi se dijelovi dokumentacije nad kojom su završene sve aktivnosti može i češće predavati pismohrani.

ZAŠTITA I SKRB NAD GRADIVOM U PISMOHRANI

Već je spomenuto da se osnovni preduvjeti za zaštitu gradiva odloženog u pismohranu ostvaruju načinom na koji je prostor pismohrane zaštićen od onih vanjskih čimbenika koji bi mogli štetiti gradivu. Materijalna (fizičko-tehnička) zaštita arhivskoga i registraturnog gradiva obuhvaća zaštitu kako nosača zapisa (papira, nekonvencionalnog gradiva) tako i sadržaja samih zapisa od oštećenja, uništenja ili nestanka, neovlaštene izmjene ili zlouporabe.

Budući da nekonvencionalno gradivo zbog specifičnosti medija (nosača zapisa na kojem nastaje, primjerice: filmske ili magnetne vrpce, optičkih ili magnetskih medija – diskete ili DVD-a) zahtijeva različit način pohrane i uvjete čuvanja, takvo bi se gradivo trebalo čuvati odvojeno i na način koji u najvećoj mjeri osigurava utvrđene optimalne uvjete čuvanja za svaku specifičnu vrstu nekonvencionalnog gradiva.

U odnosu na zapise nastale na papiru, zapisi nastali nekonvencionalnim nosačima također traže dodatne mehanizme zaštite, a koji se odnose na otklanjanje mogućnosti utjecanja na sadržaj zapisa. Dokumenti nastali ili zaprimljeni u elektroničkom obliku, baze podataka, elektroničke kopije dokumenata i drugi elektronički zapisi nastali u poslovanju, čuvaju se na način koji ih čuva od neovlaštenog pristupa, brisanja, mijenjanja ili gubitka podataka, sukladno važećim standardima te dobroj praksi upravljanja i zaštite informacijskih sustava. Elektronički dokumenti i drugi elektronički zapisi arhiviraju se i čuvaju u najmanje dva primjerka. Bar jedan primjerak treba biti takav da je iz njega moguće obnoviti podatke, odnosno njihovo pregledavanje i korištenje u slučaju gubitka ili oštećenja podataka u računalnom sustavu u kojem se obavlja pohrana i obrada zapisa.

Dodatni mehanizmi zaštite sadržaja primjenjuju se i

onda kada se radi o gradivu od izuzetnog značaja ili gradivu koje ima oznaku poslovne ili službene tajne. Takvo se čuva odvojeno i to na način koji osigurava čuvanje povjerljivosti zapisa, u metalnim ormarima ili kasama, a pristup ovoj kategoriji gradiva ima samo odgovorna osoba ili od nje ovlaštena osoba.

SREĐIVANJE GRADIVA U PISMOHRANI

Sređivanje je postupak identifikacije jedinica u strukturi i definiranje veza među tim jedinicama.⁷ Sređivanje treba rezultirati strukturom koja će:

- predočiti djelatnost stvaratelja cjelovito i jasno
- preglednom cjelinom gradiva korisniku olakšati pretraživanje i snalaženje
- olakšati manipuliranje gradiva⁸, odnosno rukovanje gradivom.

Zašto sređivati gradivo?

U praksi se postupci vezani uz sređivanje gradiva dok je ono u bilježničkom uredu, a primopredaja gradiva nadležnom arhivu ne planira se u bližoj budućnosti, ponekada promatraju i kontekstu poslova koji su nametnuti izvana, te u kontekstu dodatnog opterećenja unutar planirane, utvrđene i već uvriježene podjele poslova unutar bilježničkog ureda. Stoga je, s arhivističke pozicije, vrlo bitno pružiti specifične odgovore koji izravno bilježnike upućuju na arhiviste (i obrnuto), a povezani su s pitanjem: *Zašto sređivati gradivo?*

I uz pretpostavku dosljedne primjene dobre prakse vezane uz uredsko poslovanje, svakodnevno upravljanje spisima u poslovnom procesu neizbježno ovisi i o specifičnim okolnostima koja u praksi otežavaju sustavnu i kontinuiranu skrb nad gradivom jednom kada ono prestane biti u središtu poslovnih aktivnosti. Dislociranost poslovnih jedinica, prostorni kapaciteti i njihova unutarnja distribucija, broj zaposlenih u bilježničkom uredu i dr. mogu, samo kratkoročno poslužiti kao argumenti temeljem kojih se odluka o sređivanju gradiva odgađa.

Prvi i općenitiji dio odgovora na pitanje *Zašto sređivati gradivo?* glasi: ukoliko sredimo gradivo i izradimo cjelovite popise gradiva, osigurali smo sve da ono bude izlučeno sukladno provedbenim propisima te tako stvorili sve preduvjete da se daljnje poslovanje odvija u poslovnom okružju rasterećenom od gradiva koje i s bilježničkog i s arhivističkog aspekta nije od trajne poslovne, društvene, povijesne i kulturne vrijednosti.

Međutim, odgovori na moguća potpitanja *Zašto sređivati gradivo (kada je ono već uredno odloženo i ne ometa svakodnevne poslove)?* i/ili *Zašto sređivati gradivo (na arhivistički način, kada je ono već sređeno kako je bilježničkom uredu najpraktičnije)?* izravno pro-

⁷ str. 81 Stručni ispit za zaštitu i obradu arhivskog gradiva – skripta, Zagreb 2007.

⁸ str. 82 Stručni ispit za zaštitu i obradu arhivskog gradiva – skripta, Zagreb 2007.

izlaze kako iz zajedničkih teorijskih i praktičnih mjesta arhivske i javnobilježničke struke, tako i iz normativnih odredbi koje reguliraju područje kontinuirane skrbi nad gradivom, neovisno o tome je li ono registraturno ili arhivsko te nalazi li se kod stvaratelja (bilježnika), mogućeg imatelja ili u arhivu:

Sređivanje gradiva je kontinuiran proces, koji se u svome prvome dijelu zasniva na pravilima **registraturnog sređivanja**, a u svome drugome dijelu na načelima **arhivističkog sređivanja**. Budući da se radi o jedinstvenom procesu, sređivanje gradiva uvijek se zasniva na nekoliko osnovnih i uzajamno neodvojivih principa:

- Odvajanje **trajnog gradiva** od **gradiva s ograničenim rokovima čuvanja**, odnosno **arhivskog gradiva** od **registraturnog gradiva**.
- Stvaranje preduvjeta da se u načinu na koji je gradivo sređeno i popisano jasno ogleda **cjelokupna djelatnost pojedinog stvaratelja** (bilježnika) te **povijest njegova djelovanja i njegov unutrašnji ustroj**.

Uslijed navedenoga, red uspostavljen sređivanjem trebao bi i arhivistima i bilježnicima omogućiti lakšu dostupnost informacija koje gradivo sadržava.

Postupci sređivanja gradiva temelje se na dva osnovna zahtjeva na kojima počiva cjelokupna politika upravljanja spisima i skrb o gradivu o gradivu:

- Vezano uz pojedinačne dokumente, postupci sređivanja ne bi smjeli ni na koji način utjecati na **osnovne osobine dokumenata**⁹, odnosno na:

- **autoritarnost** (autoritaran je onaj dokument koji može dokazati da je ono što tvrdi da jest, da ga je izradila ili odaslala osoba za koju se tvrdi da ga je izradila ili odaslala, te da je izrađen ili odaslan u vrijeme za koje se to tvrdi)
- **pouzdanost** (pouzdan je onaj dokument za čiji se sadržaj može vjerovati da potpuno i točno reprezentira poslovne aktivnosti o kojima svjedoči)
- **integritet** (integritet se zasniva na potpunosti i neizmijenjenosti dokumenta i svih njegovih dodataka, koji moraju biti eksplicitno označeni)
- **iskoristivost** (iskoristiv je onaj dokument kojem je moguće odrediti smještaj, predočiti ga i interpretirati, koji je kontekstualno povezan s drugim dokumentima kao bi se razumio slijed aktivnosti te koji je moguće identificirati u kontekstu širih poslovnih aktivnosti.)

- Vezano kako uz pojedine dokumentacijske cjeline tako u uz uzajamne odnose više dokumentacijskih cjelina koje zajedno čine fond, odnosno cjelinu gradiva pojedinog stvaratelja (bilježnika), postupci sređivanja

⁹ Međunarodni standard ISO 15489: Informacije i dokumentacija: Upravljanje spisima

trebali bi se zasnivati na poštivanju, očuvanju i /ili rekonstrukciji **prvobitnog reda**.

Načelo prvobitnog reda odnosi se na trajno poštivanje cjelina gradiva kako su stvorene kod stvaratelja koji je djelovao u okviru određenog normativnog okvira. Sređivanje gradiva trebalo bi učvrstiti veze među već postojećim cjelinama, a nikako ići u smjeru njihova narušavanja. Ukoliko je došlo do nepravilnog odlaganja ili narušavanja prvobitnog reda, sređivanjem bi se trebalo rekonstruirati normirano stanje.

Registraturno sređivanje, kao prvi dio sređivanja gradiva, odvija se u javnobilježničkom uredu te je sastavni, neophodan i nezaobilazan dio uredskog poslovanja, jer omogućuje i osigurava rad ureda. Registraturno sređivanje uvjetovano je odredbama vezanim uz uredsko poslovanje, a zasniva se na fizičkom odlaganju dijelova pojedinih dokumentacijskih cjelina (npr. spisa uz pojedine upisnike, pojedinih popunjenih knjiga /upisnika) kada su završene poslovne aktivnosti, a u pravilu se temelji na formalnim kriterijima (unutar iste mape, fascikla ili registratora odlažu se prema brojevima (kronološki prema nastanku) spisi vezani uz isti upisnik, neovisno o tome uvjetuje li njihov sadržaj različite rokove čuvanja). Registraturnim sređivanjem oblikuju se nove **fizičke jedinice** (mape, registratori i sl.).

Arhivističko sređivanje se, u procesu kontinuirane skrbi nad gradivom od trenutka njegova nastanka do njegove trajne pohrane, izravno nadovezuje na postupke vezane uz registraturno sređivanje. Temelj arhivističkom sređivanju predstavljaju one normativne odredbe koje se odnose na sadržaj gradiva i rokove čuvanja, a vezane su jednako i uz bilježničku i uz arhivističku struku. Osobito je važno istaknuti kako se sadržaj gradiva ne vrednuje samo u kontekstu djelatnosti bilježnika, već su pri vrednovanju cjeline gradiva zahvaćeni i drugi čimbenici poput kulturnog, povijesnog i društvenog značenja gradiva. Arhivističko se sređivanje, naspram fizičkih i formalnih kriterija prema kojima se odvija registraturno sređivanje, temelji na logičkim kriterijima u skladu s kojima se smislene, sadržajne i dokumentacijske cjeline gradiva bilježnika oblikuju u organizirane i hijerarhijski organizirane **logičke jedinice**, čime se kasnijim korisnicima, neovisno o njihovom profilu, omogućava razumijevanje povijesti i unutarnjeg ustroja stvaratelja gradiva, unutarnjih veza između cjelina gradiva, te olakšava kako razumijevanje konteksta, tako i dohvat gradiva. Logičke i sadržajne cjeline uspostavljene sređivanjem u arhivistici se nazivaju **serijama**, a njihove podcjeline **podserijama**.

Osnovni postupci unutar arhivističkog sređivanja gradiva su:

- Uvid u cjelinu gradiva bilježničkog ureda – popis cjeline gradiva
- Izrada plana sređivanja
- Arhivističko popisivanje gradiva – temelj zbirne evidencije o gradivu
- Tehničko opremanje i označavanje gradiva prema izrađenim popisima

Kako srediti gradivo?

1. Izrada popisa cjeline gradiva

Kako bismo sredili gradivo, potrebno je imati definirane i točne podatke o sadržaju i ukupnoj količini gradiva koje je nastalo radom stvaratelja (javnog bilježnika) ili o njemu, kao imatelj arhivskog gradiva, skrbi javni bilježnik. Stoga je potrebno izraditi jedinstveni popis svog gradiva o kojem skrbi javni bilježnik, neovisno o tome je li on stvaratelj ili imatelj gradiva i neovisno o tome čuvali se gradivo trajno ili ima definirane rokove čuvanja.

Naime, poslovanje svakog subjekta nužno je ograničeno smještajnim kapacitetima. U slučaju da je do sada gradivo bilo izmješteno u više prostora ili lokacija, teško se stiče vjerodostojan i precizan uvid u ukupnu količinu gradiva i/ili u količinu prostora koje ono zauzima. Izradom popisa cjeline gradiva otklanja se mogućnost neugodnih iznenađenja prilikom fizičkog objedinjavanja svih fizičkih jedinica gradiva koje su rezultat registraturnog sređivanja.

Popis cjeline gradiva predstavlja polazište za postupke vezane uz arhivističko sređivanje. Popisuju se fizičke jedinice nastale registraturnim sređivanjem gradiva (knjige, mape, registratori... i dr.), a cilj je jasno i precizno definirati:

1. sadržaj gradiva
2. vrijeme nastanka gradiva
3. količinu gradiva.

Naime, prilikom promjena normativnog okvira (Zakona, pravilnika, poslovnika...) mogu se donijeti i izmjene koje utječu na promjenu strukture ukupne količine gradiva, promjene rokova čuvanja i dr. Kako bi se točno utvrdilo koje je i koliko gradiva koje je bilježnik stvorio zahvatila promjena normativnog okvira, naprosto moramo imati uvid u cjelinu.

Ovdje je, za ilustraciju, naveden primjer popisa moguće cjeline gradiva, odnosno jedan njegov dio koji se odnosi na dokumente vezane uz primarnu djelatnost javnobilježničkog ureda:

	Sadržaj	Vrijeme nastanka gradiva	Količina i fizička jedinica
1.	Imenik općeg poslovnog upisnika	1995.	1 knjiga
2.	Imenik ovjera i potvrda	1995.	1 knjiga
3.	Imenik protesta	1995.	1 knjiga
4.	Imenik povjerenih poslova	1995	1 knjiga
5.	Imenik uz depozitnu knjigu	1995	1 knjiga
6.	Imenik predanih raspoložbi za slučaj smrti	1995	1 knjiga
7.	Opći poslovni upisnik	1995-1997	1 knjiga
8.	Upisnik o ovjerama i potvdama	1995-1997	1 knjiga
9.	Upisnik o protestima	1995-1997	1 knjiga
10.	Upisnik povjerenih poslova	1995-1997	1 knjiga
11.	Depozitna knjiga	1995-2000	1 knjiga
12.	Spisi uz opći poslovni upisnik	1995. (1 – 150)	1 mapa
14.	Spisi uz upisnik o ovjerama i potvdama	1995. (1 – 150)	1 mapa
15.	Spisi uz upisnik o protestima	1995. (1 – 150)	1 mapa
16.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Općinski sud	1995. (1 – 150)	1 mapa
17.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski sud	1995. (1 – 150)	1 mapa
18.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Trgovački sud	1995. (1 – 150)	1 mapa
19.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski ured	1995. (1 – 150)	1 mapa
20.	Spisi uz depozitnu knjigu	1995. (1 – 150)	1 mapa
21.	Spisi o povjerenim izjavama posljednje volje	1995. (1. – 20.)	1 mapa
22.	Zajednički abecedni imenik	1996.	1 knjiga
23.	Imenik predanih raspoložbi za slučaj smrti	1996	1 knjiga
24.	Spisi uz opći poslovni upisnik	1996. (1 – 150)	1 mapa
25.	Spisi uz upisnik o ovjerama i potvdama	1996. (1 – 150)	1 mapa
26.	Spisi uz upisnik o protestima	1996. (1 – 150)	1 mapa
27.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Općinski sud	1996. (1 – 150)	1 mapa
28.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski sud	1996. (1 – 150)	1 mapa
29.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Trgovački sud	1996. (1 – 150)	1 mapa
30.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski ured	1996. (1 – 150)	1 mapa
31.	Spisi uz depozitnu knjigu	1996. (1 – 150)	1 mapa
32.	Spisi o povjerenim izjavama posljednje volje	1996. (1. – 20.)	1 mapa
33.	Zajednički abecedni imenik	1997.	1 knjiga
34.	Imenik predanih raspoložbi za slučaj smrti	1997	1 knjiga
35.	Spisi uz opći poslovni upisnik	1997. (1 – 150)	1 mapa
36.	Spisi uz upisnik o ovjerama i potvdama	1997. (1 – 150)	1 mapa
37.	Spisi uz upisnik o protestima	1997. (1 – 150)	1 mapa
38.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Općinski sud	1997. (1 – 150)	1 registrator
39.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski sud	1997. (1 – 150)	1 registrator
40.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Trgovački sud	1997. (1 – 150)	1 registrator
41.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski ured	1997. (1 – 150)	1 registrator
42.	Spisi uz depozitnu knjigu	1997. (1 – 150)	1 mapa
43.	Spisi o povjerenim izjavama posljednje volje	1997. (1. – 20.)	1 registrator
44.	Zajednički abecedni imenik	1998.	1 knjiga
45.	Imenik predanih raspoložbi za slučaj smrti	1998	1 knjiga
46.	Opći poslovni upisnik	1998-2000	1 knjiga
47.	Upisnik o ovjerama i potvdama	1998-2000	1 knjiga
48.	Upisnik o protestima	1998-2000	1 knjiga
49.	Upisnik povjerenih poslova	1998-2000	1 knjiga
50.	Spisi uz opći poslovni upisnik	1998. (1 – 150)	1 mapa
51.	Spisi uz upisnik o ovjerama i potvdama	1998. (1 – 150)	1 mapa
52.	Spisi uz upisnik o protestima	1998. (1 – 150)	1 mapa
53.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Općinski sud	1998. (1 – 150)	1 registrator
54.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski sud	1998. (1 – 150)	1 registrator
55.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Trgovački sud	1998. (1 – 150)	1 registrator
56.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski ured	1998. (1 – 150)	1 registrator
57.	Spisi uz depozitnu knjigu	1998. (1 – 150)	1 mapa
58.	Spisi o povjerenim izjavama posljednje volje	1998. (1. – 20.)	1 registrator
59.	Zajednički abecedni imenik	1999.	1 knjiga
60.	Spisi uz opći poslovni upisnik	1999. (1 – 1500)	1 mapa
61.	Spisi uz upisnik o ovjerama i potvdama	1999. (1 – 150)	1 mapa
62.	Spisi uz upisnik o protestima	1999. (1 – 150)	1 mapa
63.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Općinski sud	1999. (1 – 150)	1 registrator
64.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski sud	1999. (1 – 150)	1 registrator
65.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Trgovački sud	1999. (1 – 150)	1 registrator
66.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski ured	1999. (1 – 150)	1 registrator
67.	Spisi uz depozitnu knjigu	1999. (1 – 150)	1 mapa
68.	Spisi o povjerenim izjavama posljednje volje	1999. (1. – 20.)	1 registrator
69.	Zajednički abecedni imenik	2000.	1 knjiga
70.	Imenik predanih raspoložbi za slučaj smrti	2000	1 knjiga
71.	Spisi uz opći poslovni upisnik	2000. (1 – 150)	1 mapa
72.	Spisi uz upisnik o ovjerama i potvdama	2000. (1 – 150)	1 mapa
73.	Spisi uz upisnik o protestima	2000. (1 – 150)	1 mapa
74.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Općinski sud	2000. (1 – 150)	1 registrator
75.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski sud	2000. (1 – 150)	1 registrator
76.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Trgovački sud	2000. (1 – 150)	1 registrator
77.	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski ured	2000. (1 – 150)	1 registrator
78.	Spisi uz depozitnu knjigu	2000. (1 – 150)	1 mapa
79.	Spisi o povjerenim izjavama posljednje volje	2000. (1. – 20.)	1 registrator
			UKUPNO:

Primjer 1:

Popis cjeline gradiva jednog bilježnika u razdoblju od 1995. – 2000. godine¹⁰

¹⁰ Primjer je ilustrativan i napravljen temeljem okvirnog uvida u dio gradiva jednog bilježnika iz Istre, te temeljem navedenog **ne mora nužno** reprezentirati stvarne količine gradiva unutar pojedinih vremenskih razdoblja.

Budući da je zadaća ovakvog popisa precizno identificirati sadržaj, količinu i vrijeme nastanka gradiva, popis je moguće i dodatno prilagoditi, tako da iskazuje podatke za koje popisivač pretpostavlja da će mu biti korisni bilo u naknadnoj identifikaciji gradiva obuhvaćenog popisom, sređivanju gradiva ili u bilo koje druge svrhe. Primjerice, stupci popisa mogu se definirati i na sljedeći način:

Primjer 1A:

Razrađeniji oblik popisa cjeline gradiva jednog bilježnika u razdoblju od 1995. – 2000. godine

Popisni broj.	Sadržaj	Vrijeme nastanka gradiva	Brojevi	Količina i fizička jedinica
8.	Upisnik o ovjerama i potvrdama	1995.	1-1500	1 knjiga
9.	Isto	1995.	1501-3000	1 knjiga
10.	Isto	1995.	3001-4500	1 knjiga
11.	Isto	1995.	4501-5798	1 knjiga
...
Sljedeći br.	Spisi uz upisnik o ovjerama i potvrdama	1995.	1-100	1 mapa
...	Isto	1995.	101-200	1 mapa
...	Isto	1995.	...	1 mapa
...	Isto	1995.	...	1 mapa
...	Isto	1995.	5701-5798	1 mapa

Premda popisivanje cjeline gradiva u bilježničkom uredu zahtijeva odvajanje nezanemarive količine vremena zaposlenika bilježničkog ureda, tako je samo pri oblikovanju popisa i prvom popisivanju gradiva. Ukoliko je vođen u digitalnom obliku, ovaj popis će se je kasnije potrebno samo nadopunjavati podacima o novostvorenom gradivu, što u kontekstu kasnijih poslova ne predstavlja veće opterećenje u svakodnevnom radu.

Posljedično, precizni podaci o ukupnoj količini gradiva unutar definiranih razdoblja omogućavaju i jasniju projekciju prirasta gradiva u budućnosti te time olakšava poslovno planiranje u širem kontekstu te olakšava kasniju eventualne racionalniju distribuciju poslovnih prostora.

2. Izrada plana sređivanja

Temelj za arhivističko sređivanje gradiva predstavljaju one normativne odredbe u skladu s kojima je gradivo bilježnika nastalo, a koje reguliraju oblik i sadržaj spisa, način uredskog poslovanja, način odlaganja spisa te definiraju rokove čuvanja gradiva. Na razini svakog pojedinog stvaratelja (javnog bilježnika) normativno polazište za arhivističko sređivanje predstavlja Poseban popis, kao sastavni dio Pravilnika, u kojem su definirane kako dokumentacijske cjeline, koje s arhivističkog aspekta predstavljaju logičko-intelektualne jedinice, tako i rokovi čuvanja. Na temelju posebnog popisa nastaje **Plan sređivanja**:

Plan sređivanja, omogućuje da stanje i količinu gradiva koje smo prethodno popisali povežemo s normativnim odredbama u jedan cjelovit popis koji će pružiti informacije kako o sadržaju, vremenu nastanka i ukupnoj količini gradiva u bilježničkom uredu, tako i o dokumentacijskim i logičkim cjelinama te o rokovima čuvanja.

Planom sređivanja postiže se sljedeće:

1. Usklađivanje normativnih odredbi Zakon/Poslovnik/Poseban popis sa stanjem (sadržajem) vlastitog gradiva, iskazanim u popisu cjeline gradiva
2. I prije sređivanja sustavno se izrađuje nacrt odvajanja trajnog i registraturnog gradiva
3. Izrada strukture arhivističkog popisa
4. Stvaranje preduvjeta za kasniju izradu prijedloga popisa gradiva za izlučivanje

Primjer 2: (Vidi sljedeću stranicu)

Plan sređivanja¹¹

Plan sređivanja može se razraditi i detaljnije, te se tako povezati s izdvajanjem gradiva iz cjeline temeljem rokova čuvanja utvrđenih Posebnim popisom. Razrađeniji plan sređivanja odražava se na **arhivistički popis gradiva**.

3. Izrada arhivističkog popisa gradiva

Arhivističkim popisom gradiva objedinjuju se podaci o gradivu popisanim u popisu cjeline gradiva (*Primjer 1*) sa strukturom definiranom u planu sređivanja (*Primjer 2*).

Za razliku od Popisa cjeline gradiva, u arhivističkom popisu sve numeracijske oznake (popisni brojevi) imaju status **identifikacijskih oznaka**, odnosno predstavljaju brojčani ekvivalent sadržaju gradiva, odnosno dokumentacijskim cjelinama i jedinicama koje su njihov sastavni dio.

Identifikacijske oznake u popisu moraju odgovarati onima u planu sređivanja na temelju kojega arhivistički popis nastaje, čime se ujedno osigurava da budu i

¹¹ Plan sređivanja izrađen je prema nacrtu Pravilnika o zaštiti i obradi arhivskog i registraurnog gradiva Hrvatske javnobilježničke komore, te stoga donesen kao prijedlog mogućeg plana sređivanja.

Primjer 2

	Naziv serije		Naziv podserije	Medij – nosač zapisa	Rok čuvanja
I	IMENICI /KNJIGE/ UPISNICI				
		I.1	Opći poslovni upisnik "OU"	Konv.-	trajno
		I.2	Upisnik ovjera i potvrda "OV"		trajno
		I.3	Upisnik za ovrhu "Ovrv"		trajno
		I.4	Upisnik povjerenih poslova "UPP"		trajno
		I.5	Depozitna knjiga "DK"		trajno
		I.6	Imenik predanih raspoložbi za slučaj smrti "IR"		trajno
		I.7	Zajednički abecedni imenik		trajno
		I.8	Imenik povjerenih poslova		trajno
		I.9	Upisnici /registri o protestima		trajno
		I.10	Imenik općeg poslovnog upisnika		trajno
		I.11	Imenik ovjera i potvrda		trajno
		I.12	Imenik protesta		trajno
		I.13	Imenik povjerenih poslova		trajno
		I.14	Imenik uz depozitnu knjigu		trajno
II	SPISI				
		II.1	Spisi uz opći poslovni upisnik "OU"		...god.
		II.2	Spisi uz Upisnik ovjera i potvrda "OV"		...god.
		II.3	Spisi uz Upisnik za ovrhu "Ovrv"		...god.
		II.4	Spisi uz Upisnik povjerenih poslova "UPP"		...god.

jednake Posebnom popisu unutar kojeg su definirani rokovi čuvanja. Time ujedno identifikacijska oznaka postaje veza između bilježničkog normativnog akta (Pravilnika i Posebnog popisa) i arhivistički središnjeg i popisanog gradiva.

Arhivistički popis obavezno mora sadržavati:

1. Brojčanu identifikacijsku oznaku sadržajne/logičke cjeline
2. Naziv logičke ili sadržajne cjeline utvrđene planom sređivanja na temelju Posebnog popisa
3. Vrijeme nastanka gradiva unutar sadržajne/logičke cjeline
4. Podatke tehničkim jedinicama u koje je gradivo pohranjeno (vrsta jedinice i količina)

Unutar arhivistički izrađenog popisa, podaci o gradivu mogu se iskazati u većem ili manjem stupnju razrade, odnosno sumarno ili analitički.

Sumarnim popisom podaci su prikazani zbirno, u manjem stupnju razrade, a prikazuje se samo prethodno naveden skup obaveznih podataka koji se odnose na gradivo logičkih/strukturnih jedinica, neovisno o tome kako je to gradivo raspoređeno u fizičke jedinice.

Analitičkim popisom se unutar podataka o nadređenim logičkim/strukturnim jedinicama ili cjelinama iskazuju i pojedinačni podaci o fizičkim jedinicama u koje

je gradivo odloženo. Pri analitičkom načinu popisivanja će skup obaveznih podataka biti dopunjen još i podacima kojima će biti moguće identificirati svaku pojedinu fizičku jedinicu koja je dio pojedine logičke/sadržajne cjeline, pa će se stoga fizičkim jedinicama u skladu s principima decimalne razrade pri popisivanju pridodati podbrojevi unutar cjeline. Također, podaci o količini prikazat će se zasebno za svaku fizičku jedinicu.

Primjer 3:

Arhivistički analitički popis gradiva¹²

4. Tehničko opremanje i označavanje gradiva prema izrađenim popisima

U sklopu uredskog poslovanja gradivo je većinom odloženo u **registraturnu opremu** (zaštitne plastične košuljice, mape, fascikle, registratore i dr.). Pri sređivanju, a prije odlaganja gradiva u pismohranu potrebno je iz gradiva ukloniti sve metalne dijelove poput spajalica i spojnice jer oni u kontaktu s vlagom korodiraju te nanose trajnu štetu papiru i zapisima. Također, iz istih razloga trebalo bi pri nabavi registraturne opreme izbje-gavati onu koja sadrži metalne dijelove ili mehanizme.

Premda način odlaganja gradiva u registraturnu opremu može biti prikladan za ono gradivo koje ima

¹² Arhivistički analitički popis služi u ilustrativne svrhe, budući da je izrađen prema Planu sređivanja (*primjer 2*) koji je nastao na temelju nacrtu Pravilnika o zaštiti i obradi arhivskog i registraurnog gradiva Hrvatske javnobilježničke komore. Također, budući da je napravljen na temelju okvirnog uvida u dio gradiva jednog bilježnika iz Istre, **ne mora nužno** reprezentirati stvarne količine gradiva unutar pojedinih vremenskih razdoblja.

Pod broj	Naziv logičke/sadržajne jedinice ili cjeline (serije)	V r i j e m e n a s t a n k a gradiva	Tehnička jedinica pohrane	Količina	oznaka
I	UPISNICI / IMENICI / KNJIGE				
I.1/ 1	Opći poslovni upisnik „OU“	1995-1998	knjiga	1	I.1/1
2	Isto	1999-2000		1	I.1/2
I.2/ 1	Upisnik ovjera i potvrda „OV“	1995.-1996	knjiga	1	I.2/1
2	Isto	1997-1998		1	I.2/2
3	Isto	1999-2000		1	I.2/3
I.3/ 1	Upisnik za ovrhu „Ovrh“	1995-1997	knjiga	1	I.3/1
2	Isto	1998-2000		1	I.3/2
I.4/	Upisnici povjerenih poslova „UPP“				
I.4.1/ 1	Upisnik povjerenih poslova – Općinski sud	1995-1998	knjiga	1	I.4.1/1
2	Isto	1998-2000		1	I.4.1/2
I.4.2/ 1	Upisnike povjerenih poslova – Županijski sud	1995-1998	knjiga	1	I.4.2/1
2	Isto	1998-2000		1	I.4.2/2
I.4.3/ 1	Upisnik povjerenih poslova – Trgovački sud	1995-1998	knjiga	1	I.4.3/1
2	Isto	1998-2000		1	I.4.3/2
I.4.4/ 1	Upisnik povjerenih poslova – Županijski ured	1995-1998	knjiga	1	I.4.4/1
2	Isto	1998-2000		1	I.4.4/2
I.5/ 1	Depozitna knjiga „DK“	1995-2000.	knjiga	1	I.5/1
I.6/ 1	Imenik predanih raspoložbi za slučaj smrti „IR“	1995-2000	knjiga	1	I.6/1
I.7/ 1	Zajednički abecedni imenik	1996.	knjiga	1	I.7/1
2	Isto	1997.		1	I.7/2
3	Isto	1998.		1	I.7/3
4	Isto	1999.		1	I.7/4
5	Isto	2000.		1	I.7/5
I.8/ 1	Imenik povjerenih poslova	1995-2000	knjiga	1	I.8/1
I.9/ 1	Upisnici / registri o protestima	1995-2000	knjiga	1	I.9/1
I.10 1	Imenik općeg poslovnog upisnika	1995.	knjiga	1	I.10/1
I.11/ 1	Imenik ovjera i potvrda	1995.	knjiga	1	I.11/1
I.12/ 1	Imenik protesta	1995.		1	I.12/1
I.13/ 1	Imenik povjerenih poslova	1995.		1	I.13/1
I.14/ 1	Imenik uz depozitnu knjigu	1995.		1	I.14/1
II	SPISI				
II.1/ 1	Spisi uz opći poslovni upisnik „OU“	1995.	kutija	1	II.1/1
2	Isto	1996.		1	II.1/2
3	Isto	1997.		1	II.1/3
4	Isto	1998.		1	II.1/4
5	Isto	1999.		1	II.1/5
6	Isto	2000.		1	II.1/6
II.2/ 1	Spisi uz Upisnik ovjera i potvrda „OV“	1995.	kutija	1	II.2/1
2	Isto	1996.		1	II.2/2
3	Isto	1997.		1	II.2/3
4	Isto	1998.		1	II.2/4
5	Isto	1999.		1	II.2/5
6	Isto	2000.		1	II.2/6
II.3/ 1	Spisi uz Upisnik za ovrhu „Ovrh“	1995.	kutija	1	II.3/1
2	Isto	1996.		1	II.3/2
3	Isto	1997.		1	II.3/3
4	Isto	1998.		1	II.3/4
5	Isto	1999.		1	II.3/5
6	Isto	2000.		1	II.3/6

II.4/		Spisi uz Upisnik povjerenih poslova "UPP"					
II.4.1/	1	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Općinski sud	1995.		kutija	1	II.4.1/1
	2	isto	1996.			1	II.4.1/2
	3	isto	1997.			1	II.4.1/3
	4	isto	1998.			1	II.4.1/4
	5	isto	1999.			1	II.4.1/5
	6	isto	2000.			1	II.4.1/6
II.4.2/	1	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski sud	1995.		kutija	1	II.4.2/1
	2	isto	1996.			1	II.4.2/2
	3	isto	1997.			1	II.4.2/3
	4	isto	1998.			1	II.4.2/4
	5	isto	1999.			1	II.4.2/5
	6	isto	2000.			1	II.4.2/6
II.4.3/	1	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Trgovački sud	1995.		kutija	1	II.4.3/1
	2	isto	1996.			1	II.4.3/2
	3	isto	1997.			1	II.4.3/3
	4	isto	1998.			1	II.4.3/4
	5	isto	1999.			1	II.4.3/5
	6	isto	2000.			1	II.4.3/6
II.4.4/	1	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski ured	1995.		kutija	1	II.4.4/1
	2	isto	1996.			1	II.4.4/2
	3	isto	1997.			1	II.4.4/3
	4	isto	1998.			1	II.4.4/4
	5	isto	1999.			1	II.4.4/5
	6	isto	2000.			1	II.4.4/6
II.5/	1	Spisi uz Depozitnu knjigu "DK"	1995.		kutija	1	II.5/1
	2	isto	1996.			1	II.5/2
	3	isto	1997.			1	II.5/3
	4	isto	1998.			1	II.5/4
	5	isto	1999.			1	II.5/5
	6	isto	2000.			1	II.5/6
II.6/	1	Spisi uz Imenik predanih raspoložbi za slučaj smrti "IR"	1995.		kutija	1	II.6/1
	2	Isto	1996.			1	II.6/2
	3	Isto	1997.			1	II.6/3
	4	Isto	1998.			1	II.6/4
	5	Isto	1999.			1	II.6/5
	6	Isto	2000.			1	II.6/6

Sukladno prikazanom načinu izrade popisa cjeline gradiva arhivistički analitički popis moguće je dodatno prilagoditi. Kao u *primjeru 1A* stupci arhivističkog analitičkog popisa mogu se dodatno prilagoditi:

Primjer 3A:

Razrađeniji oblik arhivističkog analitičkog popisa:

	Pod broj	Naziv logičke/sadržajne jedinice ili cjeline (serije)	Vrijeme	Brojevi		Količina	O z n a k a tehničke jedinice
I		UPISNICI /IMENICI/ KNJIGE					
I.2/	1	Upisnik ovjera i potvrda "OV"	1995.	1-1500	knjiga	1	I.2/1-1
		Isto	1995.	1501-3000		1	I.2/1-2
		Isto	1995.	3001-4500		1	I.2/1-3
			1995.	4501-5798		1	I.2/1-4
II		SPISI					
II.2	1	Spisi uz upisnik o ovjerama i potvrdama	1995.	1-100	kutija	1	
		Isto	1995.	101-200		1	II.2/1-1
		Isto	1995.	...		1	II.2/1-2
	...		1995.	...		1	II.2/1-...
	58		1995.	5701-5798		1	II.2/1-58

Primjer 4:

Arhivistički sumarni popis gradiva¹

Identifikacijska oznaka jedinice/cjeline	Naziv logičke/sadržajne jedinice ili cjeline (serije)	V r i j e m e n a s t a n k a gradiva	Tehnička jedinica pohrane	Količina	d/m
I.1	Opći poslovni upisnik "OU"	1995-2000.	knjiga	2	0,02
I.2	Upisnik ovjera i potvrda "OV"	1995.-2000.	knjiga	3	0,03
I.3	Upisnik za ovrhu "Ovrv"	1995.-2000.	knjiga	3	0,03
I.4	Upisnik povjerenih poslova "UPP"				
I.4.1	Upisnik povjerenih poslova – Općinski sud	1995-2000	knjiga	2	0,04
I.4.2	Upisnike povjerenih poslova – Županijski sud	1995-2000	knjiga	2	0,04
I.4.3	Upisnik povjerenih poslova – Trgovački sud	1995-2000	knjiga	2	0,04
I.4.4	Upisnik povjerenih poslova – Županijski ured	1995-2000	knjiga	2	0,04
I.5	Depozitna knjiga "DK"	1995-2000.	knjiga	1	0,01
I.6	Imenik predanih raspoložbi za slučaj smrti "IR"	1995-2000	knjiga	1	0,01
I.7	Zajednički abecedni imenik	1996-2000	knjiga	5	0,06
I.8	Imenik povjerenih poslova	1995-2000	knjiga	1	0,01
I.8.1	Imenik povjerenih poslova – Općinski sud	1995-2000	knjiga	2	0,04
I.8.2	Imenik povjerenih poslova – Županijski sud	1995-2000	knjiga	2	0,04
I.8.3	Imenik povjerenih poslova – Trgovački sud	1995-2000	knjiga	2	0,04
I.8.4	Imenik povjerenih poslova – Županijski ured	1995-2000	knjiga	2	0,04
I.9	Upisnici /registri o protestima	1995-2000	knjiga	1	0,01
I.10	Imenik općeg poslovnog upisnika	1995.	knjiga	1	0,01
I.11	Imenik ovjera i potvrda	1995.	knjiga	1	0,01
I.12	Imenik protesta	1995.	knjiga	1	0,01
I.13	Imenik povjerenih poslova	1995.	knjiga	1	0,01
I.14	Imenik uz depozitnu knjigu	1995.	knjiga	1	0,01
II.1	Spisi uz opći poslovni upisnik "OU"	1995-2000.	kutija	6	0,6
II.2	Spisi uz upisnik ovjera i potvrda "OV"	1995-2000.	kutija	6	0,6
II.3	Spisi uz upisnik za ovrhu "Ovrv"	1995-2000.	kutija	6	0,6
II.4	Spisi uz upisnike povjerenih poslova				
II.4.1/	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Općinski sud	1995-2000.	kutija	6	0,6
II.4.2/	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski sud	1995-2000.	kutija	6	0,6
II.4.3/	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Trgovački sud	1995-2000.	kutija	6	0,6
II.4.4/	Spisi uz upisnike povjerenih poslova – Županijski ured	1995-2000.	kutija	6	0,6
II.5	Spisi uz Depozitnu knjigu "DK"	1995-2000.	kutija	6	0,6
II.6	Spisi uz Imenik predanih raspoložbi za slučaj smrti "IR"	1995-2000.	kutija	6	0,6

¹ Arhivistički sumarni popis služi u ilustrativne svrhe, budući da je izrađen prema Planu sređivanja (*primjer 2*) koji je nastao na temelju nacrtu Pravilnika o zaštiti i obradi arhivskog i registraurnog gradiva Hrvatske javnobilježničke komore. Također, budući da je napravljen na temelju okvirnog uvida u dio gradiva jednog bilježnika iz Istre, **ne mora nužno** reprezentirati stvarne količine gradiva unutar pojedinih vremenskih razdoblja.

4. Tehničko opremanje i označavanje gradiva prema izrađenim popisima

U sklopu uredskog poslovanja gradivo je većinom odloženo u **registraturnu opremu** (zaštitne plastične košuljice, mape, fascikle, registratore i dr.). Pri sređivanju, a prije odlaganja gradiva u pismohranu potrebno je iz gradiva ukloniti sve metalne dijelove poput spajalica i spojnice jer oni u kontaktu s vlagom korodiraju te nanose trajnu štetu papiru i zapisima. Također, iz istih razloga trebalo bi pri nabavi registraturne opreme izbjeći onu koja sadrži metalne dijelove ili mehanizme.

Premda način odlaganja gradiva u registraturnu opremu može biti prikladan za ono gradivo koje ima ograničene rokove čuvanja jer osigurava zaštitu papira i zapisa na papiru kroz razdoblje koje korespondira s rokovima čuvanja gradiva, kada se radi o arhivskom gradivu, odnosno gradivu koje se čuva trajno, takvim načinom opremanja nisu osigurani optimalni uvjeti zaštite gradiva u duljem (neograničenom) vremenskom periodu. Konvencionalno gradivo koje se čuva trajno trebalo bi odlagati u **arhivističku opremu**, odnosno u arhivističke kutije koje osiguravaju optimalan stupanj zaštite od vanjskih uzroka oštećenja (primjerice prašine i mehaničkih oštećenja papira) te optimalnom mikroklimom unutar kutije reduciraju i odgađaju manifestiranje unutrašnjih uzroka oštećenja (poput propadanja uslijed kiselosti papira).

Također, gradivo treba označiti na način da se jasno istakne veza između sređenog, popisanog i opremljenog gradiva i arhivističkog popisa.

Svaka pojedina tehnička jedinica u koju je gradivo odloženo treba sadržavati sljedeće podatke:

1. **Identifikacijska oznaka cjeline (serije) i podbroj jedinice** - I.2/1
2. **Naziv logičke/sadržajne jedinice/cjeline** - Upisnik ovjera i potvrda „OV“ (*sukladno primjeru 3A*)
3. **Raspon godina gradiva sadržanog unutar tehničke jedinice (npr.)** - 1995.
4. **Utvrđeni rok čuvanja sukladno Pravilniku** - trajno.

NAČIN ODLAGANJA SREĐENOG I POPISANOG GRADIVA U PISMOHRANI

Budući da su od nastanka plana sređivanja kroz proces sređivanja do označavanja gradiva poštivani rokovi čuvanja, gradivo bi u pismohranu trebalo odlagati tako da i prostorno u pismohrani bude odijeljeno gradivo koje se čuva trajno od onoga s ograničenim rokovima čuvanja.

Važnost odvojenog odlaganja arhivskog i registraturnog gradiva izravno je vezana uz povećavanje učinkovitosti načina pretraživanja, zbog olakšanog upravljanja i zaštite gradiva, te radi lakšeg provođenja postupka odabiranja arhivskog i izlučivanja registraturnog gradiva.

Također, nije nebitno istaknuti kako je na temelju podataka o količini i ukupnom godišnjem prirastu gradiva odloženog u pismohranu (kako registraturnog, tako i arhivskog) te na temelju izravnog uvida u prostor koji u pismohrani zauzima odvojeno arhivsko i registraturno

gradivo, moguće racionalno raspolagati prostornim kapacitetima. Osim u slučaju nagle ekspanzije poslovnih aktivnosti bilježničkog ureda, kontinuirano periodičko provođenje postupka izlučivanja, za koje su sređivanjem popisivanjem i odvojenim odlaganjem ispunjeni temeljni preduvjeti, kroz dulji vremenski period osigurava racionalnu uporabu onog dijela prostora pismohrane u kojem se čuva registraturno gradivo.

ODABIRANJE I IZLUČIVANJE GRADIVA

Odabiranje arhivskog i izlučivanje registraturnog gradiva obavlja se kada je cjelokupno gradivo sređeno i popisano.

Važno je naglasiti temeljnu razliku između ta dva postupka: **postupak odabiranja je postupak izdvajanja arhivskoga gradiva za trajno čuvanje**, dok je **izlučivanje gradiva postupak kojim se iz cjeline zapisa izdvaja gradivo** čiji su i rokovi čuvanja istekli i ne postoji nikakva potreba da se i dalje čuva.

Razloge za izlučivanje najbolje izražavaju dva poznata stajališta: **čuvajući sve ne čuvamo ništa²; čuvati znači pravilno izlučivati³.**

Redovito, a najkasnije 5 godina od posljednjega provedenog postupka, obavlja se odabiranje arhivskoga i izlučivanje onog dijela registraturnoga gradiva kojem je prema utvrđenim popisima istekao rok čuvanja kako bi se u pismohrani pravovremeno oslobodio prostor za prirast novog gradiva. Postupak za izlučivanje gradiva pokreće odgovorna osoba stvaratelja/imatelja. Prijedlog s popisom gradiva za izlučivanje upućuje se nadležnom arhivu, uz preduvjet da je prethodno izvršen postupak odabiranja, sređivanja i popisivanja.

Prijedlog gradiva sadrži navode o načinu, vremenu i mjestu izlučivanja i uništenja gradiva te obrazloženje s pravnom osnovom postupka. Popis gradiva predloženog za izlučivanje treba sadržavati sljedeće rubrike: redni broj i redni broj gradiva iz posebnog popisa gradiva s rokovima čuvanja za koji je odobrenje dao nadležni arhiv, naziv gradiva koje će se izlučivati, vrijeme nastanka gradiva ili raspon godina, rok čuvanja gradiva, te količinu izraženu u dužnim metrima te tehničkim jedinicama.

Nadležni arhiv izdaje rješenje kojim može predloženo gradivo za izlučivanje u cijelosti ili djelomično odobriti ili u cijelosti odbiti. Pritom nadležni arhiv ima diskrecijsko pravo da u svakom pojedinom slučaju izlučivanja gradiva kod stvaratelja odredi i dulje rokove čuvanja od onih navedenih u posebnom popisu.

Ukoliko gradivo sadrži povjerljive podatke, uništavanje se obavezno provodi na način da podaci ne budu dostupni osobama koje nemaju pravo uvida u njih. O postupku uništavanja izlučenoga gradiva sastavlja se zapisnik, te se jedan primjerak istog dostavlja nadležnom arhivu.

² str. 89 Stručni ispit za zaštitu i obradu arhivskog gradiva – skripta, Zagreb 2007.

³ str. 103 Stručni ispit za zaštitu i obradu arhivskog gradiva – skripta, Zagreb 2007.

EVIDENCIJE O GRADIVU: ARHIVSKA KNJIGA/ ZBIRNA EVIDENCIJA GRADIVA

Arhivska knjiga je evidencija ulaska gradiva u pismo-hranu, prema vrsti i količini odnosno opći inventarni pregled cjelokupnog gradiva.

Upisivanje u arhivsku knjigu obavlja se na način da se:

1. U rubriku *redni broj* stavlja redni broj pod kojim se gradivo upisuje u arhivsku knjigu koji idu neprekidno bez obzira na godinu u kojoj se upis vrši (arhivska knjiga se na kraju godine ne zaključuje kao kod upisnika),
2. U rubriku *datum upisa* stavlja se datum kada se gradivo upisuje u arhivsku knjigu,
3. U rubriku *godina* stavlja se godina nastanka gradiva,
4. U rubriku *opis* upisuje se gradivo (npr. Opći poslovni upisnik, Upisnik o ovjerama i potvrđama, zajednički abecedni imenik i dr.),
5. U rubriku *ukupan broj* stavlja se količina gradiva (npr. Opći poslovni imenik sastoji se od 5 knjiga),
6. U rubriku *primjedba* upisuju se podaci gdje se čuva gradivo (ormar br. 1 i dr.- upisuje se olovkom kako bi se podaci mogli brisati kod premještanja gradiva) klasa i ur.broj primopredajnog zapisnika odnosno rješenja kojim se odobrava uništenje gradiva (upisuje se tintom).

Zbirna evidencija o gradivu je opći inventarni pregled cjelokupnoga arhivskog i registraturnog gradiva koje je po bilo kakvoj osnovi u posjedu stvaratelja/imatelja bez obzira na mjesto čuvanja, organiziran prema sadržajnim (dokumentacijskim) cjelinama.

Opis dokumentacijske skupine u popisu arhivskoga gradiva obuhvaća:

1. Redni broj,
2. Oznaku (identifikacijsku oznaku navedenu u Posebnom popisu i Planu sređivanja)
3. Naziv,
4. Sadržaj (opis dokumentacije u cjelini, predmeta ili djelatnosti na koji se odnosi),
5. Medij i vrsta zapisa (podaci o vrsti medija i obliku zapisa dokumentacije u cjelini),
6. Količina (količina gradiva u cjelini iskazana u broju jedinica – dokumenata, predmeta, dosjea i dr. – koje sadrži, te dužnim metrima, veličini zapisa ili drugoj odgovarajućoj mjernoj jedinici),
7. Tehničke jedinice (oznake ili raspon oznaka pripadajućih tehničkih jedinica – kutija, registratora i dr.),
8. Vrijeme nastanka (godina ili raspon godina nastanka gradiva),
9. Napomene.

Ukoliko je gradivo sređeno i arhivistički popisano, opis pojedine dokumentacijske cjeline može se iskazati u obliku u kojem je ona iskazana u **arhivističkom sumarnom popisu** (*primjer 4*), s time da se podacima o pojedinim arhivskim jedinicama pridruže podaci o rokovima čuvanja i mediju/vrsti nosača zapisa, navedeni u Posebnom popisu i Planu sređivanja (*primjer 2*).

Popis arhivskih jedinica (dokumenata, predmeta, dosjea, svezaka i dr.) unutar pojedine dokumentacijske skupine vodi se prema sljedećim podacima:

1. Redni broj,
2. Oznaku (identifikacijsku oznaku navedenu u Posebnom popisu i Planu i podbroj)
3. Naziv,
4. Vrsta,
5. Vrijeme nastanka,
6. Rok čuvanja,
7. Tehničke jedinice.⁴

Ukoliko je gradivo sređeno i arhivistički popisano, popis pojedinih arhivskih jedinica može se iskazati u obliku u kojem su one iskazane u **arhivističkom analitičkom popisu** (*primjer 3*), s time da se podacima o pojedinim arhivskim jedinicama pridruže podaci o rokovima čuvanja, navedeni u Posebnom popisu i Planu sređivanja (*primjer 2*).

Prijepisi Arhivske knjige i Zbirne evidencije gradiva dostavljaju se nadležnom arhivu redovito jednom godišnje.

PREDAJA ARHIVSKOG GRADIVA

Upravo je prikupljanje i preuzimanje gradiva jedan od osnovnih zadataka arhiva i zapravo možemo reći da izvršavanjem toga zadatka arhiv vrši svoju osnovnu funkciju.

Iako postoje četiri načina predaje/preuzimanja arhivskog gradiva (preuzimanjem po službenoj dužnosti, darovanjem, kupoprodajom i depozitom) kada se radi o javnom arhivskom gradivu (gradivo nastalo radom javnih bilježnika, sudstva, tijela državne i lokalne uprave i samouprave, školstva, zdravstva, kulturnih i znanstvenih ustanova i drugih javnih ustanova) gradivo se preuzima **po službenoj dužnosti**.

Nadležni arhiv dužan je preuzeti gradivo po službenoj dužnosti nakon isteka zakonski propisanog roka za čuvanje u pismohranama koji prema odredbama čl. 14. , st. 1. 3. i 4. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (NN 105/97, 64/00) u pravilu ne može biti dulji od **30** godina. Međutim, preuzimanje po službenoj dužnosti također se može izvršiti i u onim slučajevima kada postoji potreba da se skrb o javnom arhivskom gradivu prenese na arhiv, a prije svega nakon prestanka rada pojedinog stvaratelja, i to samo kada se radi o **kategoriziranim stvarateljima**.

Također, arhiv ima mogućnost primijeniti **ovlast prisilnog preuzimanja gradiva** temeljem rješenja, i od onih imatelja **koji ne osiguravaju niti minimalne uvjete za zaštitu** gradiva, u slučaju kada se radi o napuštenom gradivu za koje se ne može ustanoviti koji ga je imatelj dužan zaštititi i čuvati i u slučaju kada privatne osobe neovlašteno drže javno gradivo (muzeji, kolekcionari, nasljednici osoba javne funkcije u posjedu javnog arhivskoga gradiva).

Arhivsko gradivo predaje se tek nakon provedenog odabiranja i izlučivanja, u **izvorniku, sređeno i tehnički opremljeno, označeno, popisano i cjelovito** za određeno vremensko razdoblje. Kako je već istaknuto,

⁴ čl. 6 st. 3 Pravilnika o zaštiti i obradi arhivskog i registraturnog gradiva izvan arhiva (NN 63/04, 106/07)

arhiv će u iznimnim slučajevima preuzeti gradivo iako nisu zadovoljeni ranije spomenuti uvjeti (čl. 15. Zakona) ukoliko je to nužno radi zaštite i spašavanja gradiva od oštećenja i uništenja.

Izvornik je svaki prvotni zapis bez obzira na podlogu i vrstu zapisa, a koji ima oznake pravne valjanosti.⁵

Sređenim se smatra ono arhivsko gradivo u kojem se pojedinačni zapisi ili osnovne jedinice udruživanja zapisa nastale u procesu poslovanja nalaze u sklopu arhivskoga gradiva na mjestu određenom načinom upravljanja spisa te njihova odlaganja.⁶ Ne smije se zaboraviti činjenica da je nesređeno gradivo ujedno i nedostupno jer se ne može pretraživati. Osim što se time dovodi u pitanje jedan od osnovnih ciljeva arhiva – usluga korisnicima ujedno se krše i odredbe Zakona o pravu na pristup informacijama (NN 172/03) - **katalog informacija**. Arhivima je stoga u interesu da gradivo preuzmu sređeno ili na način kako je bilo odloženo u pismohrani u doba kada je nastalo (to zovemo načelom prvobitnoga reda), ili pak na način koji odrede arhivisti ukoliko se pokaže da je gradivo bilo neodgovarajuće odlagano tijekom aktivnoga dijela svoga postojanja.

Popisanim se smatra ono arhivsko gradivo za koje je javnopravna osoba, nakon odabiranja gradiva, izradila popis koji sadržava:

1. Naziv stvaratelja gradiva,
2. Vrijeme nastanka gradiva obuhvaćenog popisom,
3. Ukupna količina gradiva,
4. Ime i prezime osobe koja je izradila popis,
5. Datum popisa.

Za svaku jedinicu popisa navodi se barem:

1. Redni broj,
2. Naziv, odnosno sadržaj,
3. Vrijeme nastanka,
4. Količina.⁷

Cjelovitim se smatra ukupno arhivsko gradivo nastalo radom stvaratelja u vremenskom razdoblju za koje se predaje arhivu (predaju se upisnici s imenicima, gradivo te, ukoliko je moguće, s arhivskim knjigama za to razdoblje).

Tehnički opremljenim smatra se ono arhivsko gradivo koje je uloženo u odgovarajuće tehničke jedinice (svežanj, arhivska kutija, knjiga, fascikl, mapa, mikrofilmska rola, magnetska traka, CD ili DVD).

Arhivsko gradivo ne smije biti spojeno metalnim spojnica ili drugim metalnim predmetima te ne smije biti uloženo u plastične omote.⁸

Označenim gradivom smatra se ono arhivsko gradivo čije tehničke jedinice imaju natpise koji sadržavaju:

- naziv javnopravne osobe, a po potrebi i naziv organizacijske jedinice čijim je djelovanjem nastalo arhivsko gradivo,

- redni broj tehničke jedinice u popisu,
- oznake jedinica gradiva/sadržaj, te
- vremenski raspon gradiva u tehničkoj jedinici.⁹

O predaji arhivskoga gradiva arhivu sastavlja se primopredajni zapisnik koji sadržava sljedeće podatke:

- datum i mjesto primopredaje,
- naziv javnopravne osobe koja predaje arhivsko gradivo te ime i prezime odgovorne osobe,
- naziv arhiva koji preuzima arhivsko gradivo te ime i prezime odgovorne osobe,
- imena i prezimena osoba koje su obavile primopredaju,
- zakonsku osnovu primopredaje,
- naziv, sjedište i vrijeme djelovanja stvaratelja gradiva koje se predaje (ako se predaje gradivo nastalo djelovanjem više stvaratelja navode se podatci za svakoga stvaratelja pojedinačno),
- naziv odnosno sadržaj arhivskoga gradiva,
- vrijeme nastanka arhivskoga gradiva koje se predaje,
- količinu gradiva koje se predaje izraženu u broju tehničkih jedinica (omota, mapa, kutija, svežnjeva, knjiga, kolutova i dr.), u dužnim metrima ili drugoj odgovarajućoj mjernoj jedinici,
- napomenu o sačuvanosti i cjelovitosti gradiva i objašnjenje koje o tome daje predavatelj, te
- napomenu o uvjetima korištenja gradiva.

(2) Obvezatni sastavni dijelovi zapisnika su također:

- popis preuzetoga arhivskoga gradiva, te
- popis arhivskog gradiva koje je privremeno ostalo kod imatelja i rok do kojega će biti predano arhivu.

Zapisnik se izrađuje u pet primjeraka, od kojih dva zadržava predavatelj, dva arhiv, a jedan se primjerak dostavlja Hrvatskome državnom arhivu.¹⁰

Arhiv mora čuvati tajnost povjerljivih podataka sadržanih u arhivskome gradivu što ga je preuzeo. Gradivo koje sadržava osobne podatke, kao i gradivo za koje je utvrđen stupanj tajnosti, mora se u popisu posebno označiti te navesti rok dostupnosti javnosti.¹¹

Umjesto zaključka

Cilj članka bio je istaknuti one etape i postupke skrbi nad arhivskim i registraturnim gradivom koje bilježnici i arhivi provode u suradnji te naglasiti kako, premda se u praksi zaštite stajališta ove dvije struke ponekada razmimoilaze, podlogu djelatnosti bilježnika i arhiva čine ista stručna pravila i normativne odredbe. Kako arhivi skrbe o gradivu na način koji je prvobitno utvrđen u okviru javnobilježničke struke, a bilježnici provode postupke zaštite u skladu s odredbama arhivske struke i stručnim preporukama arhiva, radi se zapravo odnosu koji bi trebao biti partnerski i uvijek ići u korist zaštiti zapisa i informacija.

⁵ čl. 6 st. 1 Pravilnika o predaji arhivskog gradiva arhivima (NN 90/02)

⁶ čl. 7 Pravilnika o predaji arhivskog gradiva arhivima (NN 90/02)

⁷ čl. 7 Pravilnika o predaji arhivskog gradiva arhivima (NN 90/02)

⁸ čl. 10 st. 2 Pravilnika o predaji arhivskog gradiva arhivima (NN 90/02)

⁹ čl. 11 Pravilnika o predaji arhivskog gradiva arhivima (NN 90/02)

¹⁰ čl. 12 Pravilnika o predaji arhivskog gradiva arhivima (NN 90/02)

¹¹ čl. 13 Pravilnika o predaji arhivskog gradiva arhivima (NN 90/02)

HRVATSKA JAVNOBILJEŽNIČKA KOMORA

ZAGREB, Račkoga broj 10

Tel.: 01/4556-566, faks 01/4551-544

E-mail: hjk@hjk.hr

<http://www.hjk.hr>

POPIS JAVNIH BILJEŽNIKA

10000 ZAGREB (01)

Andrašić Damir, Prilaz Ivana Visina 5

tel. 655 5905, fax. 655 5828

e-mail: damir.andrasic@zg.htnet.hr

Dražen Markuš, jb prisjednik

Ankon Jasminka, Nehajska 22

tel. 3017 693, fax.301 7693

e-mail: jasminka.ankon@zg.htnet.hr

Snježana Torić, jb prisjednik

Željka Rebić, jb savjetnik

Baković Marija, M. Matošeca 3

tel. 37 31 376, fax.37 35 925

e-mail: jb-m.bakovic@zg.t-com.hr

Davor Dukat, jb prisjednik

Marijana Ćosić, jb savjetnik

Ivana Baburić, jb vježbenik

Milijana Baburić, jb vježbenik

Viktorija Baković, jb vježbenik

Barbarić Sanja, Ivana Šibla 9,

tel. 663 6170, fax. 663 6270

e-mail: barbaric.sanja@zg.t-com.hr

Brozović Škrinjarić Štefica, Remetinečki gaj 2F

tel/fax 614 1385

e-mail: javni.biljeznik.brozovic@zg.t-com.hr

Burec Mladen, Trg Stjepana Konzula 1

tel. 239 55 44 fax. 234 4535

e-mail: mladen.burec@zg.htnet.hr

Božo Miletić, jb prisjednik

Iva Poletto, jb vježbenik

Čaklović Ljubica, Ilica 213

tel.370 3035, fax.370 3397

e-mail: notar.caklovic@zg.t-com.hr

Sanda Pandža, jb prisjednik

Radovan Fijember, jb savjetnik

Čavajda Zorka, Radnička cesta 48

tel. 48 31 670, fax. 60 40 445

e-mail: notar-cavajda@zg.htnet.hr

Tatjana Kralj, jb prisjednik

Anita Šimunić, jb prisjednik

Doroteja Filipović, jb savjetnik

Mija Žužul, jb vježbenik

Nikolina Vereš, jb vježbenik

Čerić Velimir, Ul. Hrvat. proljeća 65

tel. 298 98 22, fax. 292 3089

e-mail: biljeznik.ceric@zg.htnet.hr

Maja Čala, jb prisjednik

Dabelić Marina, Vukovarska 284

tel. 2303058, e-mail: biljeznik-dabelic@email.t-com.hr

Gordana Relić-Gutenberger, jb prisjednik

Despot Zorka, Ul. grada Vukovara 254/I

tel. 618 07 10, fax. 618 09 56

e-mail: notar.zdespot@gmail.com

Dolinar Nenad, Varšavska 4/II

tel. 48 30 095, fax.48 30 096

e-mail: nenad.dolinar@zg.htnet.hr

Martina Šugar, jb prisjednik

Draškić Lada, Frana Petrića 1

tel. 481 3201, fax. 481 3402

e-mail: javni.biljeznik.lada.draskic@zg.t-com.hr

Ernita Obuljen, jb prisjednik

Dujmović Iva, Jurišićeva 21, tel/fax. 481 45 19

e-mail: javni-biljeznik-iva-dujmovi@zg.htnet.hr

Renata Marković, jb prisjednik

Jadranka Kuić, jb prisjednik

Tomislav Garofulić, jb vježbenik

Džankić Pero, Korčulanska 3E/II
tel. 618 03 50, fax. 6180 361
e-mail: javni.biljeznik.dzankic.pero@zg.t-com.hr
Martina Džankić, jb prisjednik

Frid Zdenko, Poljička 27, tel. 615 43 22, fax. 6154323
e-mail: zdenko.frid@zg.htnet.hr
Darja Bošnjak, jb prisjednik
Svjetlana Pleić, jb prisjednik
Ana Škarić, jb savjetnik

Gajski Alemka, Mandrovićeva 17,
tel. 231 13 32, fax. 234 5717
e-mail: alemka.gajski1@zg.htnet.hr
Boža Svedrec, jb prisjednik
Dubravka Rakitničan, jb prisjednik
Melita Čondrić, jb prisjednik
Duje Ordulj, jb savjetnik
Nadija Jeić, jb vježbenik

Galić Radojka, Čikoševa 5, tel. 2303624, fax. 2303662,
e-mail: galicr@zg.t-com.hr

Galović Stanislava, Miroslava Milića 4
tel. 388 17 57, fax. 38 81 780
e-mail: notar.galovic@hi.t-com.hr

Glibota Milan, Trnjanska cesta 23, tel/fax. 615 19 60
e-mail: notar-glibota@zg.htnet.hr
Snježana Pavlović Rajčević, jb prisjednik
Vedrana Jerosimić, jb prisjednik

Grladinović Dubravka
Draškovića 13, tel/fax. 461 23 16, e-mail: biljeznik-grladinovic@email.t-com.hr
Tina Jokić, jb prisjednik
Mirna Ivković, jb vježbenik

Hanžeković Živković Iva i Škaričić-Sinčić Lada
Gajeva 2/IV, tel. 487 60 71, fax. 481 29 67
e-mail: biljeznici-hanzekovic-sincic@zg.htnet.hr
Sabrina Kafedžić, jb prisjednik
Anita Škurjanec, jb prisjednik
Margita Kozina Ištuk, jb savjetnik
Ivana Tkalčić, jb vježbenik
Kristina Mikulić, jb vježbenik

Herceg-Miličević Ljiljana, Đorđićeva 13
tel. 492 12 20, fax. 492 1221

e-mail: ljiljana.herceg-milicevic@zg.htnet.hr
Ivana Herceg, jb prisjednik
Hrvoje Pajtak, jb savjetnik
Slađana Kozma, jb vježbenik
Daniel Deković, jb vježbenik

Horvat-Pernar Željka, Savska c. 9, tel/fax. 482 95 70
e-mail: notar-pernar@zg.htnet.hr
Ivana Kozar, jb savjetnik

Hukelj Anica, Mrazovića 6/I
tel. 481 99 55, fax. 4819951
e-mail: notar-hukelj@zg.htnet.hr
Kristian Hukelj, jb prisjednik
Nikolina Nežić, jb prisjednik
Marija Soko, jb savjetnik

Ilić Ante, Tomašićeva 7
tel. 462 08 15, fax. 46 36 493, e-mail: j.b.a.ilic@inet.hr
Ivana Ilić, jb prisjednik
Blaženka Plećaš, jb prisjednik
Mirjana Mikulčić, jb savjetnik
Gorana Blaić, jb vježbenik
Ivana Đivan, jb vježbenik

Jakić Branko, Zelinska 3, tel/fax. 611 46 44
e-mail: branko.jakic@inet.hr
Lidija Lešić, jb prisjednik
Marko Elijaš, jb vježbenik
Ana Repušić, jb vježbenik

Jakobović Gordana, Ilica 176, tel/fax. 377 7317
e-mail: notar-jakobovic@zg.htnet.hr
Ljerka Gec, jb prisjednik
Sinja Maja Oštrek, jb savjetnik

Jelavić Zoran, Hrvatskog proljeća 40, tel/fax. 291 36 08
e-mail: zoran.jelavic@zg.htnet.hr
Tamara Kaiser, jb savjetnik
Mihaela Azapović, jb vježbenik

Ježek Mladen, Šoštarićeva 8/III, tel./fax. 49 29 641
e-mail: mladen.jezek2@zg.t-com.hr
Danaja Debicki, jb prisjednik

Jukić Nevenka, Unska 2a, tel. 617 09 33, 617 09 34
e-mail: nevenka.jukic@zg.t-com.hr

Jurić Marijan, Savska cesta 56
tel. 617 71 34, fax. 617 71 37
e-mail: marijan.juric2@zg.htnet.hr
Marija Bartolić, jb prisjednik

Juroš Alen, Dankovečka 8, tel. 298 94 94,
e-mail: notarjuros@zg.t-com.hr

Kelečić Vesna, Zagrebačka avenija 104 c/III,
tel. 387 80 88, fax. 38 78 107,
e-mail: biljeznik.kelecic@post.t-com.hr
Tina Petrić, jb savjetnik

Mr.sc.Knego-Rogina Jadranka, Argentinska 4
tel/fax. 345 19 46, e-mail: j.b.knego@gmail.com
Josip Rogina, jb prisjednik
Vika Despot, jb prisjednik
Marija Pezer, jb savjetnik
Marina Balinger, jb vježbenik

Kutija-Kušpilić Renata, Maksimirska 3
tel. 239 59 84, fax.239 59 85
e-mail: renata-kutija-kuspilic@zg.htnet.hr
Nikolina Milešević, jb prisjednik
Marija Vehtersbah Stojan, jb vježbenik

Lisonek Ilinka, Trg Hrvat. velikana 4,
tel. 481 04 93, fax. 487 15 48
e-mail: ilinka.lisonek@zg.htnet.hr
Sanja Kodrnja, jb prisjednik
Suada Jašarević, jb prisjednik
Sandra Nikolov, jb prisjednik
Zrinka Akalović, jb vježbenik

Lovrić Biserka, Grižanska 6,
tel. 295 52 10, fax. 295 52 12
e-mail: biserka.lovric@zg.htnet.hr
Franka Kralj, jb savjetnik
Božica Jagoić, jb vježbenik

Marčinko Vladimir, Palmotićeveva 43a
tel. 4839 627, faks 4921 120
e-mail: vladimir.marcinko@zg.t-com.hr
Tanja Kapitan, jb prisjednik
Tena Genc, jb savjetnik
Iva Kršić, jb vježbenik
Martina Novosel, jb vježbenik

Maroslavac Željka, Av. Dubrovnik 12,
tel. 655 13 73, fax. 654 81 51
e-mail: zmaroslav@inet.hr
Gordana Manojlović, jb prisjednik
Irena Marić, jb prisjednik

Martinović Igor, Petrinjska 14,
tel. 492 02 51, fax.492 03 99
e-mail: igor.martinovic6@zg.t-com.hr
Mirela Kovačević, jb vježbenik

Matijević Tomislav, Ilica 191 A, tel.3700199,
e-mail: tomislav.matijevic3@zg.t-com.hr

Matko Ruždjak Jožica, Kneza Višeslava 2,
tel. 462 28 33, fax. 461 17 60
e-mail: jozica.matko-ruzdjak@zg.t-com.hr
Sanja Vladušić, jb prisjednik
Nataša Marijanović, jb prisjednik
Vida Baranović, jb vježbenik

Matoš Mladen, Ilica 297, tel. 377 92 06, fax.374 56 78
e-mail: mladen.matos1@zg.htnet.hr
Daniela Božić, jb prisjednik
Željka Belić, jb prisjednik

Modrušan Kornelija, Draškovićeveva 8, tel. 481 43 53
e-mail: kornelija.modrusan@zg.htnet.hr

Parlov Ivan, Ozaljska 21, tel. 309 73 33, fax. 309 83 33
e-mail: notar-parlov@zg.htnet.hr
Mate Juroš, jb prisjednik
Ivana Jerković, jb vježbenik

Pejović-Fumić Lidija, Ilica 75/I, tel/fax. 484 67 95
e-mail: lpejovic@inet.hr

Picukarić Željka, Boškovićeveva 12, tel.481 00 95
e-mail: zeljka.picukaric@zg.t-com.hr

Popov Lucija, Iblerov trg 2/II, tel/fax. 455 27 02,
e-mail: notar-popov@zg.htnet.hr
Tea Pavičić Gracin, jb prisjednik
Vanja Popov, jb savjetnik
Anita Rihter Vrebac, jb vježbenik
Maša Morić, jb vježbenik

Pučar Vesna, Miramarska 24,
tel. 61 55191, 61 55 194, fax.61 55 190
e-mail: v.pucar@notar-pucar.hr
Suzana Audić-Vuletić, jb prisjednik
Ozren Ivković, jb prisjednik
Ivana Cvetković, jb savjetnik
Martina Matijašec, jb vježbenik

Ranogajec Branko, Heinzelova 40, tel. 450 08 88
e-mail: notar-ranogajec@zg.htnet.hr
Domagoj Ranogajec, jb savjetnik

Ribarić Obrenija, Nikole Tesle 16, tel/fax. 485 50 84
e-mail: jb-ribaric@zg.htnet.hr
Marija Sušac, jb prisjednik
Suzana Jakšeković, jb prisjednik
Ivana Macanić, jb savjetnik

Mr.sc.Rotim Jozo, Trg J.F.Kennedyja 6b
tel. 238 36 40, fax.238 36 41
e-mail: biljeznik-rotim@biljeznik-rotim.hr
Boro Bubnjić, jb prisjednik

Sabol Terezija-Zinka, Turinina 5, tel. 480 20 80,
fax. 660 39 92, e-mail: notar.sabol@gmail.com
Marina Babić, jb prisjednik

Serda Pavlović Suzana, Maksimirska 38, tel. 2310130,
e-mail:suzana.serda-pavlovic1@zg.t-com.hr

Sudar Duško, Frankopanska 2A, tel/fax. 484 78 69
e-mail: notar-sudar@zg.htnet.hr
Katarina Dilber, jb prisjednik
Tihana Sudar, jb savjetnik
Suzana Ilić Musić, jb vježbenik

Mr.sc.Svedrović-Kilibarda Ljubinka, Ilica 139a
tel. 37 79 300, fax.37 79 500
e-mail: biljeznik-lj.svedrovic@zg.htnet.hr
Iva Glamočak, jb vježbenik

Šarčević Vladimir, Tratinska 79/I
tel. 302 26 12, fax.30 94 332
e-mail: biljeznik-sarcevic@zg.t-com.hr
Ivana Vrcić, jb prisjednik

Šaškor Stjepan, Petrinjska 4, tel/fax. 481 05 35,
e-mail: stjepan.saskor@zg.htnet.hr
Vesna Lelas, jb prisjednik
Katarina Sokić, jb prisjednik

Škrinjar Senija, Vlaška 103, tel/fax. 466 50 78
e-mil: senija.skrinjar@zg.htnet.hr
Marijana Dekanić, jb prisjednik

Štefčić Jasna, Zajčeva 1, tel./fax. 24 22 866
e-mail: jasna.stefcic@zg.t-com.hr

Tadić Nikola, Prilaz Đ. Deželića 23
tel. 48 26 441, fax.48 26 512
e-mail: jb-nikola.tadic@zg.htnet.hr
Zrnka Fićko, jb prisjednik
Sonja Galeković, jb savjetnik
Bela Bajić, jb vježbenik

Trkman Pajić Mirjana, Škrčeva 39, tel/fax. 230 23 35,
e-mail: notar.trkmanpajic@yahoo.com
Jana Pajić, jb savjetnik

Valić Katica, Trg N. Š. Zrinskog 17
tel 487 30 60, fax.487 30 51
e-mail: jb-katica.valic@zg.htnet.hr
Nada Jukić, jb prisjednik
Tomislav Knez, jb prisjednik
Kristijan Krznarić, jb vježbenik

Vodopija Čengić Ljiljana, Rudeška cesta 173
tel.38 88 516, fax.38 88 517
e-mail:vodopija.cengic.ljiljana.javni.biljeznik@zg.t-com.
hr

Zajec Vlasta, Trg kralja Tomislava 4,
tel. 485 27 07, fax. 485 27 08
e-mail: vlastazajec@inet.hr
Sanja Lovrić, jb prisjednik
Zvezdana Popović, jb prisjednik
Mladen Vranešić, jb vježbenik

Zorić Jasna, Dugoselska 12, tel/fax. 231 13 31
e-mail: jb-j.zoric@zg.htnet.hr
Anamarija Baljkas Hrgić, jb prisjednik
Nikolina Gažić jb prisjednik
Ivana Mlinarević, jb vježbenik

Žitko Janko, Poljička 12, tel. 611 73 03, fax.617 64 71
e-mail: javnibin@inet.hr
Elvira Belošević, jb savjetnik

Žitko Jasna, Milana Amruša 7/II
tel. 48 10 165, fax.48 13 166,
e-mail:notar.jasna.zitko@zg.t-com.hr

23210 BIOGRAD NA MORU (023)

Kvartuč Dušan, Obala P. Krešimira IV bb,
tel/fax. 383 021
e-mail: javni-biljeznik-dusan-kvartuc@zd.htnet.hr

43000 BJELOVAR (043)

Čulo Poljak Marija, Trg E.Kvaternika 2, tel. 220 696
e-mail: j.b.m.culo.poljak@bj.t-com.hr

Kustić Marija, A. Starčevića 5b, tel/fax.242 145
e-mail: jb.marija.kustic@bj.htnet.hr
Sandra Naumovska, jb prisjednik
Natalija Batinac, jb prisjednik

Marković Slavka, Ul. A. K. Miošića 28a
tel. 241 553, fax.221 252
e-mail: biljeznik-markovic@bj.htnet.hr

Osmanović Nevenka, P. Preradovića 4
tel.241 250, fax.241 251
e-mail: nevenka.osmanovic@bj.htnet.hr
Martina Druga, jb prisjednik
Ivana Mrsin, jb vježbenik

20271 BLATO (020)

Vojvodić Markita, Ulica 31, tel/fax. 851 917
e-mail: javni.biljeznik@du.htnet.hr

52460 BUJE (052)

Nazarević Snježana , Trg J. Broza Tita 1
tel. 721 743, fax. 721 744
e-mail: snjezana.nazarevic@pu.htnet.hr
Dijana Štrk, jb prisjednik

52419 BUZET (052)

Mr.Kravar Ante, Trg fontana 2, tel. 663 344, fax.694317
e-mail: javni.biljeznik.ante.kravar@pu.t-com.hr
Marta Mustur, jb vježbenik

51250 CRIKVENICA (051)

Boras Koko, Ul. kralja Zvonimira 29, tel/fax. 241 952
e-mail: javni.biljeznik.koko.boras@ri.t-com.hr

40000 ČAKOVEC (040)

Crnčec Jasenka, I. G. Kovačića 6, tel/fax. 311 507
e-mail: jb-jasenka.crncec@ck.htnet.hr
Latinka Ivošević, jb prisjednik
Tatjana Pavlic Blažon, jb savjetnik

Jalšovec Sanda, Matice hrvatske 6, tel. 310 688,
jb.jalšovec.sanda@ck.t-com.hr

Kvakan Ivan, R. Boškovića 21, tel/fax. 390 733
e-mail: kvakan.ivan.javni.biljeznik@ck.htnet.hr
Jelena Bogdan Kvakan, jb savjetnik
Petar Kvakan, jb vježbenik

Marodi Ivan, Matice hrvatske 14, tel./fax. 390 477
e-mail: ivan.marodi@ck.htnet.hr
Katarina Logožar, jb savjetnik
Monika Mlinarić, jb vježbenik

Zvonarek Mirjana, Otokara Keršovanija 1, tel. 380 750,
e-mail: zvonarek.javni.biljeznik@cj.t-com.hr

51219 ČAVLE (051)

Vesna Šeškar, Čavle 78, tel. 545 326
e-mail: notar.seskar@ri.t-com.hr
Jelena Papić, jb vježbenik

43240 ČAZMA (043)

Torbašinić Ljerko, Trg čazm. kaptola 9,
tel. 772 342, fax. 227 040
e-mail: ljerko.torbasinovic@bj.htnet.hr

31326 DARDA (031)

Milas David, Sv. Ivana Krstitelja 84
tel. 742 242 , fax.742 240
e-mail: notar-milas@os.t-com.hr
Krešimir Milas, jb savjetnik
Mario Milas, jb vježbenik

43500 DARUVAR (043)

Čop Mladen, Trg kralja Tomislava 1, tel/fax. 333 512
e-mail: notar.cop@bj.htnet.hr

51300 DELNICE (051)

Mihelčić Nikola, Amerikanska 3, tel/fax. 811 812
e-mail: javni-biljeznik-nikola-mihelcic@ri.htnet.hr

49240 DONJA STUBICA (049)

Cividini Marija, Trg M. Gupca 11, tel/fax. 286 268
e-mail: jbm-cividini@kr.htnet.hr
Maja Cividini, jb vježbenik

31540 DONJI MIHOLJAC (031)

Đurđević Dinko, Trg A. Starčevića 11, tel/fax. 632 527
e-mail: javni-biljeznik-d-djurdjevic@os.htnet.hr
Zrnka Stamatosa, jb prisjednik

20000 DUBROVNIK (020)

Carić Lucija, Vukovarska 24, tel. 411 292
e-mail: lucija.caric@du.htnet.hr
Luce Bronzan, jb prisjednik
Iva Carić, jb savjetnik

Mozara Nikša, Vukovarska 17, tel. 638 570,
e-mail: jb.ured@biljeznik-mozara.hr
Jelena Škrabo, jb savjetnik
Radović Ivo, Dr A.Starčevića 20/I, tel. 492 050
e-mail: biljeznik.ivoradovic@optinet.hr
Marina Banušić, jb vježbenik

Stanić Anđelko, Ante Starčevića 72, tel. 357 777
e-mail: andjelko.stanic@du.htnet.hr
Nada Pirjać, jb prisjednik
Pero Miljas, jb prisjednik

Viđen Nikša, Vukovarska 22, tel. 412 644
e-mail: marina.vidjen@du.htnet.hr
Anto Lozančić, jb prisjednik

47250 DUGA RESA (047)

Antić Ivanka, Trg Sv. Josipa br. 6, tel. 844 262
javni-biljeznik-antic@ri.htnet.hr
Ines Antić, jb savjetnik
Marina Tkalčević, jb vježbenik

10370 DUGO SELO (01)

Copić Krešimir, Dragutina Domjanića 1, tel. 275 44 79
e-mail: kresimircopic@yahoo.com
Natalija Pavlović, jb prisjednik

Perić Slavica, J. Zorića 8, tel. 277 56 20, fax. 277 5621
e-mail: notar-slavica.peric@zg.htnet.hr
Ante Ivančić, jb savjetnik
Andreja Posavec, jb vježbenik

31400 ĐAKOVO (031)

Brač Nikola, Ulica pape Ivana Pavla II 8
tel/faks: 031 810 605
e-mail:javni.biljeznik.brac@os.t-com.hr

Ratinčević Pavao, Stjepana Radića 4, tel/fax. 822 186
e-mail: jb-pavao.ratincevic@os.htnet.hr

48350 ĐURĐEVAC (048)

Matulec Darko, Kralja Tomislava 2, tel/fax. 813 891
e-mail: notar.darko.matulec@hi.t-com.hr

Šimčić Ankica, Trg sv.Jurja 1, tel.fax.811 811
e-mail:simcic.ankica.javni.biljeznik@kc.t-com.hr

43280 GAREŠNICA (043)

Škalički Branka, Ul. Hrv. branitelja 1, tel/fax. 532 476
e-mail: b352kali@globalnet.hr
Marko Bilandžija, jb prisjednik

44400 GLINA (044)

Bukovac Marina, S. i A. Radića 12, tel/fax. 882 625
e-mail: marina.bukovac.javni.biljeznik@sk.htnet.hr

53000 GOSPIĆ (053)

Fajdić Mile, Kaniška 9, tel.573 337
e-mail:mile.fajdic@gs.t-com.hr

Zdunić Boris, Popa Frana Biničkog 10, tel/fax. 574 862
e-mail: javni-biljeznik-zdunic@gs.htnet.hr
Marija Butković, jb vježbenik

43200 GRUBIŠNO POLJE (043)

Luketić Ivo, Braće Radića 1, tel/fax. 485 025
e-mail: ivo.luketic@bj.htnet.hr

44430 HRVATSKA KOSTAJNICA (044)

Pličanić Gordana, Nine Marakovića 69
tel/fax. 044/851-229
e-mail: javni.biljeznik.plicanic@sk.t-com.hr

32236 ILOK (032)

Šimunić Tomislav, Vukovarska 66, tel. 590 300
e-mail: tomislav.simunic@vk.htnet.hr

21260 IMOTSKI (021)

Ujević Petar, Ante Starčevića 17, tel/fax.722 300,
e-mail: javni.biljeznik.petar.ujevic@st.htnet.hr

42240 IVANEC (042)

Šagi-Belcar Nada, Ak.Ladislava Šabana 5, tel. 782 104
e-mail: nada.sagi-belcar@vz.htnet.hr
Danijela Marković, jb prisjednik

10310 IVANIĆ GRAD (01)

Mišković Marijan, Moslavačka 12, tel. 288 86 88
e-mail: marijan.miskovic@vk.htnet.hr

10450 JASTREBARSKO (01)

Volarić Stjepan, Braće Kazić 7, tel. 628 39 69
e-mail: notar-stjepan.volaric@zg.htnet.hr
Ivana Širanović, jb savjetnik

47000 KARLOVAC (047)

Augustinović Marina, V. Nazora 6, tel. 615 466
e-mail: jb-marina.augustinovic@ka.htnet.hr
Ivana Lipošćak, jb prisjednik
Sandra Mandić, jb savjetnik

Bubaš-Magličić Nina, I. G. Kovačića 2, tel. 616 111

e-mail: nina.bubas-maglicic@ka.htnet.hr
Ivana Vuksan, jb vježbenik
Sandra Rekaš, jb vježbenik

Kaić Željko, Matije Gupca 1/II, tel. 615 202

e-mail: javni.biljeznik.kaic.zeljko@ka.htnet.hr

Plavetić Snježana, Domobranska 6, tel/fax. 600 605

e-mail: jb.plavetic@ka.t-com.hr

Tranfić Željka, Trg J. Broza 2, tel. 416801

e-mail: jb-zeljka.tranfic@hi.t-com.hr
Tihana Stepić, jb vježbenik

Žaja Blanka, Gundulićeva 8, tel. 615 920

e-mail: notar.blanka.zaja@ka.htnet.hr
Morana Kasun, jb savjetnik

51215 KASTAV (051)

Mavrinac Radosna, Trg Matka Laginje 1, tel. 691 070

e-mail: notar.mavrinac@ri.htnet.hr
Martina Lučić, jb prisjednik
Emina Dedić, jb vježbenik

21216 KAŠTEL STARI (021)

Donika-Stanojević Joško, Obala kralja Tomislava 26

tel. 232 333, e-mail: javni-biljeznik-donika@st.htnet.hr
Tatjana Perić, jb prisjednik
Rozika Dajak, jb savjetnik

49290 KLANJEC (049)

Čižmek Mirko, Trg mira 11, tel. 550 331

e-mail: mirko.cizmek@kr.htnet.hr

22400 KNIN (022)

Čujec Josip, Tvrtkova 3, tel. 662 673

e-mail: josip.cujec@si.htnet.hr

48000 KOPRIVNICA (048)

Bakrač Nikola, Opatička 5, tel. 622 755

e-mail: notar-bakrac@kc.htnet.hr
Maja Vidović, jb savjetnik

Ostović Marina, A. Nemčića 4a, tel. 623 820

e-mail: marina.ostovic@kc.htnet.hr
Ema Nađ, jb savjetnik

Papac Ljubica, A. Nemčića 1/I, tel. 626 817

e-mail: ljubica.papac@kc.htnet.hr

Pavlović Ronald, Križevačka 5, tel/fax. 622 440

e-mail: notar-pavlovic@kc.t-com.hr

20260 KORČULA (020)

Kaliman Ivna, Kovački prolaz 25, tel. 715 758

e-mail: ivna-kaliman-javni-biljeznik@du.t-com.hr

51221 KOSTRENA (051)

Flego Davorka, Kostrenskih boraca 13, tel. 289007,

e-mail: davorka.flego.javni.biljeznik@ri.t-com.hr

49000 KRAPINA (049)

Bjelčić Damir, Ljudevita Gaja 8, tel. 373 064

e-mail: damir.bjelcic@kr.htnet.hr
Martina Cerovečki, jb savjetnik

Biščanin Pešut Zdravka, Kardinala Stepinca 6

tel. 301 116, e-mail: notar.pesut@inet.hr

48260 KRIŽEVCI (048)

Jelić-Veršić Nataša, Baltićeva 4, tel. 682 890

e-mail: jb-natasa-jelic.versic@kc.htnet.hr
Ana Benko, jb savjetnik

Tušek Višnja, I. Z. Dijankovečkog 9, tel. 681 700,

e-mail: notar-tusek@kc.htnet.hr

Željka Skalički, jb savjetnik

51500 KRK (051)

Muhvić Maja, Svetog Bernardina bb, tel. 221 674

e-mail: maja.muhvic@ri.htnet.hr

Neven Kućar, jb prisjednik

Jadranka Barić Jakominić, jb savjetnik

44320 KUTINA (044)

Malačić Mira, Hrvat.branitelja 11

tel. 681 500, fax. 676500

e-mail: jb-mira.malacic@sk.htnet.hr

Tina Krmpotić, jb savjetnik

Medić Mato, Trg kralja Tomislava 7, tel. 683 525

e-mail: javni.biljeznik.medic.mato@sk.htnet.hr

Mokry-Uroić Dubravka, Kneza Trpimira 2a, 630 288,
e-mail: dubravka.mokry-uroic@sk.t-com.hr

52220 LABIN (052)

Udovičić Rita, Zelenice 18/I, tel. 85 20 13
e-mail: notar-udovicic@pu.htnet.hr
Nensi Fonović, jb vježbenik

Terković Branko, Rudarska 7, tel. 851141, fax. 851142
e-mail: javni.biljeznik.branko.terkovic@hi.t-com.hr

51415 LOVRAN (051)

Radmila Mandić, v.d.jb Šetalište M. Tita 35
tel. 293 426, e-mail: notar.lovran@ri.t-com.hr
Danijela Lakić, jb vježbenik

42240 LUDBREG (042)

Radašić Kruno, Miroslava Krleža 27, tel.810 125
e-mail: kruno.radasic.j.b@vz.htnet.hr

51550 MALI LOŠINJ (051)

Marković Božo, Braće Vidulić 2-6
tel. 233 047, fax. 520 401
e-mail: bozo.markovic@ri.htnet.hr

21300 MAKARSKA (021)

Barbić Ante, Ul. 4. svibnja 533 br. 1, tel. 615 500
e-mail: notar-a.barbic@hi.htnet.hr
Anamarija Arapović Vranješ, jb prisjednik
Nevenka Šimac, jb savjetnik

Pejković Ante, Ul. Stjepana Radića 7
tel. 615 257, e-mail: notar.pejkovic@inet.hr
Anja Pejković, jb savjetnik

20350 METKOVIĆ (020)

Vedran Plećaš, Trg kralja Tomislava 3/I, tel. 681 177
e-mail: miho.plecas@du.hinet.hr
Darijo Protrka, jb vježbenik
Damir Gnjidić, jb vježbenik
Kornelija Krešić, jb vježbenik

Nikolić Vlado, A. Starčevića 9, tel. 681 154
e-mail: biljeznik-nikolic@du.htnet.hr
Joško Pandža, jb prisjednik

40315 MURSKO SREDIŠĆE (040)

Ruža Hoblaj, Trg braće Radića 8a, tel. 543 300
e-mail: notar.hoblaj@ck.htnet.hr
Hana Hoblaj, jb vježbenik

31500 NAŠICE (031)

Godžirov Boris, Pejačevićev trg 11, tel. 615 100
e-mail: boris.godzirov@os.htnet.hr

Mandić Ljerka, Braće Radića 6, tel/fax. 612 093
e-mail: j.b.ljerka.mandic@hit-com.hr

35400 NOVA GRADIŠKA (035)

Jelinić Stanka, Karla Dienesha 3, tel/fax. 363 388
e-mail: javni-biljeznik-s.jelinic@sb.htnet.hr

Zima Dražen, Trg kralja Tomislava 5, tel/fax. 361 961
e-mail: notar.drazen.zima@sb.htnet.hr
Dražen Orešković, jb prisjednik

52466 NOVIGRAD (052)

Aleksandra Micelli, Trg Pozzetto 19
tel. 757 043, fax.726 232
e-mail: aleksandra.micelli@zg.htnet.hr
Lejla Ritoša Horvat, jb savjetnik

42220 NOVI MAROF (042)

Vidović-Džidić Nada, Zagrebačka 2, tel/fax 612 244
e-mail: nada.vidovic-dzidic1@vz.htnet.hr
Valentina Žugec, jb savjetnik

51259 NOVI VINODOLSKI (051)

Tus Jelena, Korzo Vinodolskog zakona br. 50A,
tel/fax. 245 503, e-mail: jelena.tus@ri.htnet.hr

44330 NOVSKA (044)

Ante Đerek, Trg L. I. Oriovcanina 18/1, tel/fax. 601 515
e-mail: javni.biljeznik.ante.djerek@sk.htnet.hr

47300 OGULIN (047)

Brčić Mirjana, Ul. Ivane Brlić Mažuranić 2,
tel/fax. 525 444
e-mail: biljeznik-m.brcic@ka.htnet.hr
Neda Brkljačić, jb vježbenik

21310 OMIŠ (021)

Vuković Radoslav, Četvrt Ž. Dražojevića bb,
tel/fax. 861 753, e-mail: jb-radoslav.vukovic@st.htnet.hr

51513 OMIŠALJ (051)

Budimir Zvonimir, Prikešte 15, tel/fax. 841 754
e-mail: notar-z.budimir@ri.htnet.hr

51419 OPATIJA (051)

Kuzle Krešimir, Maršala Tita 75/I
tel. 272 939 , fax.711280
e-mail: javni-biljeznik-kuzle@ri.htnet.hr
Hrvojka Kuzle, jb prisjednik
Marta Jakotić, jb vježbenik

Šuran Nataša, Maršala Tita 80
tel. 272 955 , fax.271738
e-mail: jb-natasa.suran@ri.htnet.hr

33515 ORAHOVICA (033)

Novačić Antun, Trg pl. Mihalovića 2, tel/fax. 674 336
e-mail: jb-antun-novacic@vt.htnet.hr
Mario Novačić, jb vježbenik

49243 OROSLAVJE (049)

Tadić Petar, Ul. Milana Prpića 65, tel/fax. 284 362
e-mail: petar.tadic1@kr.htnet.hr

31000 OSIJEK (031)

Arambašić Biserka, Kapucinska 17/I
tel. 214 660, fax. 214 661
e-mail: notar.arambasic@os.htnet.hr
Branislava Jovanović, jb prisjednik
Vjenceslav Arambašić, jb savjetnik

Borić Mirjana, Jakova Gotovca 13,
tel. 202 200, fax. 202 204
e-mail: notar-mirjana.boric@os.htnet.hr
Ivana Kovačević, jb prisjednik
Aleksandra Kolev, jb savjetnik
Alen Senjić, jb vježbenik

Dumančić Dragica, Vrt J. Truhelke 3, tel/fax. 201 277
e-mail: jbdumancic@yahoo.com
Marijan Dumančić, jb prisjednik

Kokić Anamarija, Trg slobode 3/I, tel. 204 027
e-mail: amkjavni.biljeznik@os.t-com.hr

Kovačev Tatjana, Europske avenije 4, tel/fax. 206 605
e-mail: tatjana.kovacev@os.htnet.hr
Beneš Dora, jb savjetnik

Pavelić-Musa Zdenka, Županijska 13, tel/fax. 200 808
e-mail: pavelic-musa.javni.biljeznik@os.htnet.hr
Ljiljana Vodopija, jb prisjednik

Perić Lidija, Kapucinska 25/I, tel/fax. 201 110
e-mail: lidija.peric@inet.hr
Mijo Perić, jb prisjednik
Jasminka Pavlov, jb prisjednik
Vjeran Blažek, jb savjetnik
Antonija Dilber, jb vježbenik

Popović Mandica, Trg A. Starčevića 10, tel. 650 211
e-mail: javni.biljeznik.mandica.popovic@os.htnet.hr
Anamarija Biočić, jb vježbenik

Rok Verica, Kapucinska broj 23/I
tel/fax. 700 707, 205 211
e-mail: javni.biljeznik-rok.verica@os.htnet.hr
Lana Albert, jb savjetnik

Šimašek Zlatko, Vijenac Paje Kolarića 2
tel./fax.215 650
e-mail: simasek.zlatko.javni.biljeznik@os.t-com.hr

Šustić Hrvatin, Hrvatske Republike 31b, tel. 213 213
e-mail: sustic.hrvatin@os.t-com.hr

23290 PAG (023)

Škunca Elizabeta, Podmir bb, tel. 612 281, fax.616 905
e-mail: elizabezta.skunca@zd.htnet.hr

34550 PAKRAC (034)

Grgurić-Rukavina Dubravka, Trg bana Jelačića 6
tel/fax.412 905
e-mail: dubravka.grguric-rukavina@po.htnet.hr

52000 PAZIN (052)

Blečić Marija, Jože Šurana 6, tel/fax. 621 544,
e-mail: jb-marija.blecic@pu.htnet.hr
Marijan Paulišić, jb prisjednik
Nada Bartolić, jb vježbenik

Jeromela Mauša Nataša, Dinka Trinajstića 2,
tel/fax. 621 111, e-mail: biljeznik.natasa@hi.t-com.hr

44250 PETRINJA (044)

Antoš-Kovačiček Višnja, Dr Franje Tuđmana 7
tel/fax. 814 587,
e-mail: jb-visnja.antos-kovacicek@sk.htnet.hr
Vilim Juričević, jb prisjednik

33405 PITOMAČA (033)

Anđal-Mlinarić Brigita, Trg kralja Tomislava bb,
tel/fax. 801 561, e-mail: jburedbam@email.t-com.hr

10451 PISAROVINA (01)

Barbarić Petar, Trg Stjepana Radića 4/I
tel/fax. 62 91 869
e-mail: barbaric.petarjavni.biljeznik@zg.t-com.hr

20340 PLOČE (020)

Žderić Ante, Neretvanskih gusara br.12
tel/fax. 670 323,
e-mail: ante.zderic@du.htnet.hr
Tomislav Žderić, jb prisjednik

44317 POPOVAČA (044)

Greblo Vladimir, Trg grofa Erdedyja 28
tel. 679 668, fax. 670 771
e-mail: vladimir.greblo@sk.htnet.hr

52440 POREČ (052)

Ferenc Tanja, Trg slobode 2, tel.452 905, fax.428210
e-mail: jb-tanja.ferenc@pu.htnet.hr
Marjana Kirin, prisjednik

Pahović Đordano, Trg slobode 2a, tel/fax. 442 163
e-mail: notar-pahovic@pu.htnet.hr
Tijana Belac, jb savjetnik
Sabina Parenčan, jb vježbenik

Hrvatini Marija, 8.marta 1, tel.433 258
e-mail: marija.hrvatini@pu.t-com.hr
Tina Kalac, jb vježbenik

34000 POŽEGA (034)

Bagarić Niko, Ul. Sv. Florijana 6, tel/fax. 272 551
e-mail: niko.bagaric@po.htnet.hr
Marijana Perić, jb prisjednik

Brekalo Ante, Dragutina Lermana 6
tel. 272 332, fax.313 152
e-mail: jb-brekalo-ante@po.htnet.hr
Zdenka Husar, jb prisjednik
Domagoj Brekalo, jb vježbenik

Mr.sc.Včelik Mario, Primorska 2, tel/fax. 251 640,
e-mail: biljeznik-vcelik@po.t-com.hr
Ksenija Hudeček, jb savjetnik

40323 PRELOG (040)

Balaban Marijan, Trg Sv.Florijana 20 tel/fax. 646 200
e-mail: mbalaban@net.hr

Blažeka Ljiljana, Glavna 26, tel/fax. 645 062
e-mail: ljiljana.blazeka@inet.hr
Andreas Varga, jb savjetnik

49218 PREGRADA (049)

Pavelić Irma, Kostelgradska 9, tel/fax. 377 884
e-mail: irpaveli@inet.hr
Gordana Večerić, jb prisjednik

52100 PULA (052)

Črljenica Alida, Ćirilometodske družbe 1
tel/fax. 215 625
e-mail: notar-crljenica@pu.htnet.hr
Sandra Bilić, jb prisjednik
Ivana Lišnić, jb vježbenik

Marina Paić-Čerin, Olge Ban 8

tel. 215 311, fax.380 804
e-mail: marina.paic-cerin@notar-cerin.hr
Duško Bambić, jb prisjednik
Vedrana Mirković, jb vježbenik
Jelena Raguž, jb vježbenik
Marko Vitasović, jb vježbenik

Kopić Nansi, Anticova 9/I, tel/fax. 217 808

e-mail: notar.nansi@pu.htnet.hr
Elena Vukotić, jb savjetnik
Tamara Vazgeč, jb vježbenik

Krajcar Denis, Flanatička 10, tel/fax. 215 315

e-mail: notar.krajcar@pu.htnet.hr
Jelena Pereša, jb prisjednik
Mladen Meničanin, jb prisjednik
Željko Valenta, jb savjetnik

Kukučka Ivan, Jurja Žakna 4b, tel. 544755, fax.213097

e-mail: notarpula@pu.t-com.hr
Danijela Diković Komadina, jb prisjednik

Obrovac Skira Sonja, M.Laginje 2, tel.211260

e-mail: Sonja.obrovac.skira@pu.t-com.hr

Perković Divna, Mletačka 2, tel.217 505, fax. 522 316

e-mail: notar.d.perkovic@pu.htnet.hr
Valentina Sinčić, jb savjetnik
Iva Pauro, jb vježbenik

Pliško Mirna, Smareglina ul. br.7
tel. 210 511, fax. 522 377
e-mail: jb-mirna.plisko@hi.htnet.hr
Ivan Regvat, jb prisjednik
Vesna Perković, jb vježbenik

51280 RAB (051)

Radić Ermina, Mali Palit bb, tel/fax. 725 498
e-mail: javnibin@inet.hr
Draženka Pičuljan, jb prisjednik

51000 RIJEKA (051)

Banić Miroslav, Korzo 4/II, tel/fax. 338 114
e-mail: miroslavbanic@inet.hr
Petar Banić, jb savjetnik

Borčić Jadranka i Sokolić-Ožbolt Olga

Užarska 28-30/II, tel/fax. 212 513
e-mail: notari-borcic-sokolic@ri.t-com.hr
Marija Butković, jb savjetnik
Željka Tuškan Bregovac, jb vježbenik
Danijela Miloš, jb vježbenik
Mihaela Prtenjača, jb vježbenik

Čuzela Vesna, Korzo 18, tel 339 686 ,fax. 322 969

e-mail: notar.cuzela@globalnet.hr
Milena Čehajić, jb prisjednik
Sunčica Žužić Kovačić, jb prisjednik
Zvonka Beg Kvaternik, jb savjetnik

Grozdanić-Dekleva Marija, Korzo 35/I, tel/fax. 336 727

e-mail: notar.grozdanic-dekleva@ri.htnet.hr
Loris Baričević, jb prisjednik
Veronika Fućak Zvonarić, jb prisjednik
Tihana Radojković, jb savjetnik
Robert Kožul, jb vježbenik

Kružić Dobrila Alenka,v.d.jb Užarska 2

tel. 211 424, fax. 213 321
e-mail: jb-d.dusan@ri.htnet.hr
Žaklina Marinković, jb prisjednik

Legović Gordana, Rudolfa Strohala 3

tel. 322 922, e-mail: notar.legovic@ri.t-com.hr
Ivana Saftić, jb savjetnik

Lovrović Lečić Vera, Fiorello la Guardia 25,

tel/fax. 212 665, e-mail: jbvll@ri.htnet.hr
Nada Jovanić, jb prisjednik

Ana Huserik Zujić, jb prisjednik
Katarina Datković, jb savjetnik
Marinković Žaklina, Zagrebačka 18, tel.33 13 23

Panjковиć Velibor, Ante Starčevića 4

tel. 317 370 , fax. 317 076
e-mail: velibor.panjkovic@ri.htnet.hr
Snježana Horvat Paliska, jb prisjednik
Branka Šarić, jb prisjednik
Amira Predovan, jb prisjednik
Danijela Duran Šunić, jb savjetnik
Blanka Kosjek, jb vježbenik
Mirna Zec, jb vježbenik
Tamara Mihalović, jb vježbenik

Paravić Darko, Gnambova 2/II, tel/fax. 330 532

e-mail: jb-paravic@ri.t-com.hr
Robert Beletić, jb prisjednik
Miodrag Ivković, jb prisjednik
Željko Ševerdija, jb vježbenik
Andrej Pavešić, jb vježbenik
Mario Brajdić, jb vježbenik

Pejnović Stevan, Matije Gupca br. 1, tel. 214 783

e-mail: notar.pejnovic@ri.t-com.hr

Sablić Dorčić Marina, Ciottina 5, tel.494169

e-mail: biljeznik.sablic-dorcic@optinet.hr
Vesna Matković, jb prisjednik

Smojver-Bašić Anđelka, Školjić 2, tel/fax. 335 890

e-mail: jb-andjelka-smojver-basic@ri.htnet.hr
Željko Bašić, jb prisjednik

Švegović Vesna, Titov trg 10, tel/fax. 335 753

e-mail: javni-biljeznik-vesna-svegovic@ri.htnet.hr

Vrsalović Zoran, Jadranski trg br.1

tel. 322 211, fax. 322 393,
e-mail:javni.biljeznik.zoran.vrsalovic@ri.t-com.hr
Andrea Batelić, jb savjetnik

52210 ROVINJ (052)

Dušić Davor, Ul. Carera 20, tel/fax. 818 051

e-mail: notar-dusic@pu.htnet.hr
Vionella Memedović, jb prisjednik
Morana Erak Dušić, jb prisjednik

Zujić Rino, N.Quarantotto bb, tel.830 008, fax. 840 196
e-mail: rino.zujic@pu.htnet.hr
Tatjana Burić, jb prisjednik

10430 SAMOBOR

Frković Gordana i Jožinec Ljubica
Trg kralja Tomislava 13/I tel/fax. 336 62 10
e-mail: javni.biljeznici.samobor@zg.htnet.hr
Dubravka Lejak Hršak, jb prisjednik
Sonja Šoštar, jb savjetnik

Palinić-Čulin Sandra, Gajeva 35,
tel.3326586,fax.3326587
e-mail:notar-palinic@zg.t-com.hr

Remenarić Slavko, Trg kralja Tomislava 10
tel. 33 87 245, fax.33 87 243
e-mail: remenaric.slavko.javni.biljeznik@zg.t-com.hr
Davor Zdunić, jb prisjednik

53270 SENJ (053)

Vrban Zvonimir, Pavlinski trg 17, tel/fax. 881 759
e-mail: notar-vrban@gs.htnet.hr
Sandro Biondić, jb savjetnik
Eda Biondić, jb vježbenik

10360 SESVETE (01)

Čergar Milka, Ninska 1, tel. 2000 582, fax. 2010 291
e-mail: milka.cergar@zg.htnet.hr
Marijana Herout, jb savjetnik

Vuger Ignac, Karlovačka c. 2. tel/fax. 200 88 28
e-mail: ignac.vuger@zg.htnet.hr
Joško Pervan, jb prisjednik
Snježana Marinić, jb vježbenik

Batušić-Šlogar Zinka, Vladimira Rudjaka 9
tel. 205 82 88, fax. 205 82 99
e-mail: j.b. zinka.batusic.slogar@email.t-com.hr
Ana Gerić, jb prisjednik
Mia Šlogar, jb vježbenik

Ledić Sanja, Ninska 3
tel. 200 55 50, 200 55 52, fax.200 55 17
e-mail: jav.biljeznik.ledic@zg.t-com.hr
Javorka Zaplatić, jb prisjednik

21230 SINJ (021)

Bradarić Josip, Ul. Luka 17a, tel/fax. 824 504
e-mail: josip.bradaric@inet.hr

Delonga Vladimir, Trg dr. Franje Tuđmana 7
tel/fax. 825 900
e-mail: vladimir.delonga@st.htnet.hr
Ana Romac, jb prisjednik

44000 SISAK (044)

Briševac Imprić Gordana, Trg Lj. Posavskog 3,
tel.522909, e-mail:gordana.brisevac.impric.javni.
biljeznik@sk.t-com.hr

Čubelić Šimac Sanja, S.i A. Radića 34
tel/fax. 044/ 521 228
e-mai: j.b. cubelic.simac.sanja@sk.t-com.hr
Domagoj Ocvarek, jb prisjednik

Marković Ivan, S. i A. Radića 1, tel/fax. 523 694
e-mail: ivan.markovic@sk.htnet.hr
Maja Tomazinić Grahovac, jb prisjednik

Kraljičković Ivica, S. i A. Radića 25, tel/fax. 523 363
e-mail: ivica.kraljickovic@sk.htnet.hr
Dragutin Habulin, jb prisjednik

Stojanović Natalija, S i A. Radića 6/6
tel.522 708, fax. 522 723
e-mail:natalija.stojanovic@sk.t-com.hr

35000 SLAVONSKI BROD (035)

Bračun Miroslav, Ul. P. Krešimira IV br.3
tel. 449 467, fax. 449 468
e-mail: mioslav.bracun@sb.htnet.hr
Mira Relić, jb prisjednik
Zvonimir Bračun, jb prisjednik
Marija Glavačević, jb vježbenik

Čečatka Robert-Anton, Matije Gupca 20
tel. 449 498, fax.404 140
e-mail: robert-anton.cecatka@st.t-com.hr

Kemec Nada, Trg pobjede 22, tel/fax. 410 299,
e-mail:nada.kemec@sb.t-com.hr
Blanka Marjanac, jb prisjednik
Željka Filipović, jb prisjednik

Lukačević Mario, Matije Gupca 30
tel. 445 805, fax 445 833
e-mail: lukacevic.mario@sb.t-com.hr

Medunić Ruža, Trg pobjede 10, tel.440 616
e-mail: javni biljeznik.ruza medunic@sb.htnet.hr
Katarina Oreč, jb savjetnik

33520 SLATINA (033)

Krpačić Mato, Trg Sv. Josipa 9, tel/fax. 550 665
e-mail: biljeznik-krpacic@vt.htnet.hr

21210 SOLIN (021)

Ivančić Marija, Kralja Zvonimira bb, tel/fax. 210 548
e-mail: jb.marija.ivancic@st.htnet.hr
Snježana Ludvajić, jb prisjednik
Matijana Paradžik, jb prisjednik
Maja Talaja, jb savjetnik

Jurišić Boško, Kralja Zvonimira 85, tel/fax. 213 286
e-mail: javni.biljeznik.bosko.jurasic@st.htnet.hr
Yvonne Zlatar Šunjić, jb prisjednik

21000 SPLIT (021)

Bilan Vedrana, Kneza Lj. Posavskog 17/I,
tel/fax. 321 505
e-mail: jb.v.bilan@st.htnet.hr
Vesna Ogorevc, jb prisjednik
Vesna Radovan, jb savjetnik

Bradarić Ivan, Obala Hrv. nar. preporoda 9
tel/fax. 345 859
e-mail: notar-ivan-bradaric@st.htnet.hr
Pero Berić, jb prisjednik
Ivana Bradarić, jb savjetnik
Hrvoje Elez, jb vježbenik

Karabotić-Milovac Teo, Kavanjinova 4
tel. 339 888, fax. 339 890
e-mail: teo.karabotic-milovac@st.htnet.hr
Marko Pavičić, jb prisjednik
Igor Buzdovačić, jb vježbenik

Kekez Nevenka, Hrvatske mornarice 1B
tel/fax. 485 255
e-mail: biljeznik.kekez@st.t-com.hr
Dunja Brajčić, jb prisjednik
Irena Šimunović, jb savjetnik

Kovačević Borica, Ivana Gundulića 44/II
tel/fax. 362 497
e-mail: jb-borica.kovacevic@st.htnet.hr

Makelja-Šuljić Jagoda, Šimićeva 2, tel/fax. 371 442
e-mail: biljeznik-makelja-suljic@st.htnet.hr
Dražen Makelja, jb prisjednik
Jagoda Vuković, jb savjetnik

Božica Jelena Aljinović, jb vježbenik
Ivana Ljubičić, jb vježbenik

Matačić Jasna, Poljana kneza Trpimira 6
tel/fax. 482 509
e-mail: jasna.matacic@st.t-com.hr
Damir Mikolčević, jb vježbenik

Milić-Štrkalj Zrinka, Domov. rata 27b
tel. 485 776, fax. 322 455
e-mail: javni.biljeznik.milic-strkalj@st.t-com.hr
Goranka Mališa, jb prisjednik
Ana Vukojević, jb savjetnik

Pavlović Dalibor, Klaićeva poljana 3,
tel. 772 948, fax. 772 943
e-mail: dalibor.pavlovic@st.t-com.hr
Anita Gudelj, jb savjetnik

Popovac Mirjana, Mažuranićevo šet. 13, tel/fax. 317401
e-mail: javni-biljeznik-m.popovac@st.htnet.hr
Sandra Bogetić, jb savjetnik
Ivana Brkljačić, jb vježbenik
Ana Zaninović Popovac, jb vježbenik
Tanja Mihanović, jb vježbenik
Iris Popovac, jb vježbenik

Mr.sc.Puljiz Zoja, Vukovarska 7, tel/fax. 347 000
e-mail: jb.zoja.puljiz@hi.t-com.hr
Snježana Felzer-Puljiz, jb prisjednik
Josipa Paić, jb vježbenik

Rubić Mira, Domovinskog rata 11, tel/fax. 348 043
e-mail: jb-mira.rubic@st.htnet.hr

Šarić Ilija, Hrvatske bratske zajednice 3a
tel.480 341,480 358,
e-mail: saric.ilija.javni.biljeznik@st.t-com.hr

Šuško Ante, Matoševa 12, tel. 386 205
e-mail: jb.susko@hi.t-com.hr
Ivana Barišić, jb savjetnik

Zlokić Slobodan, Velebitska 26, tel/fax. 534 528
e-mail:jb-slobodan-zlokić@st.htnet.hr
Helena Dragun, jb prisjednik
Ante Zlokić, jb prisjednik
Kornelija Valjan, jb savjetnik

21300 SUPETAR (021)

Kuzmanić Ervin, Ratac 2, tel/fax. 630 555,
e-mail: ervin.kuzmanic@st.htnet.hr
Dinko Martinović, jb prisjednik
Ivana Miletić, jb vježbenik

21460 STARI GRAD (021)

Plenković Jadranka, Sv. Rok bb, tel/fax. 765 547
e-mail: jadranka.plenkovic@st.htnet.hr

10380 SVETI IVAN ZELINA (01)

Rački Branka, Trg Ante Starčevića 14/II
tel/fax. 206 09 37
e-mail: branka.racki@zg.htnet.hr
Ivana Gorica, jb vježbenik

22000 ŠIBENIK (022)

Malenica Ljiljanka, Fra Stjepana Zlatovića 18
tel. 331 812, fax.331819
e-mail: javni.biljeznik.ljiljanka.malenica@si.htnet.hr
Vesna Maretić, jb savjetnik

Nakić Nevenka, A.Starčevića 5, tel. 212 265
e-mail: nevenka.nakic@hi.t-com.hr
Neven Nakić, jb vježbenik

Lučev Igor, S.Radića 79a, tel/fax. 330 025
e-mail: notar-lucev@si.htnet.hr
Vinko Bukić, jb prisjednik

Vuletin Vojislav, Vladimira Nazora 15
tel. 212 096, fax.213 190
e-mail: javni.biljeznik.vuletin@st.htnet.hr
Marko Vuletin, jb savjetnik

21220 TROGIR(021)

Biuk Željena, Matije Gupca 1/II, tel/fax. 885 397
e-mail: zeljana.biuk@st.htnet.hr
Velebita Erkapić, jb prisjednik
Duje Tomić, jb vježbenik

Žanko Petar, Matije Gupca 1/I tel/fax. 885 330
e-mail: notar.petar.zanko@st.t-com.hr
Danira Margeta-Nuber, jb prisjednik
Ana Pavković, jb savjetnik

52470 UMAG (052)

Krajina Željko, Trgovačka 1, tel.743 464,fax.743 463
e-mail: mak.krajina@pu.htnet.hr

Fabiana Kliman, jb prisjednik
Anita Lovrić, jb vježbenik
Borislav Škarda, jb vježbenik

31550 VALPOVO (031)

Gagro Ružica, Trg kralja Tomislava 10, tel.663555
e-mail:notar.rgagro@os.htnet.hr
Maja Gagro, jb vježbenik

42000 VARAŽDIN (042)

Benc Rankica, Vrazova 8c
tel.211 400, 212 558, fax.211 400
e-mail: rankica.benc@vz.t-com.hr
Lidija Metlikovec, jb prisjednik
Andreja Pavleković, jb savjetnik
Tamara Horvat, jb vježbenik

Čmrlec-Kišić Biserka, Mihanovićeveva 2
tel. 211 662, fax.211699
e-mail: biserka.cmrlec-kisic@vz.htnet.hr

Duić Melanija, Franjevački trg 17, tel/fax. 212 214,
e-mail: melanija.duic@vz.htnet.hr
Andreja Levatić, jb prisjednik
Željka Poljak, jb savjetnik

Mađarić Koraljka, Kapucinski trg 2/I, tel/fax.201 323
e-mail:madjaric.koraljka.javni.biljeznik@vz.t-com.hr
Janica Plantak, jb savjetnik

Rauš-Klier Zvezdana, Anina 2, tel.212812, fax.200672
e-mail: zvezdana-raus.klier@vz.htnet.hr
Željka Brlek-Margetić, jb prisjednik
Barbara Viličić, jb vježbenik

Štimac Bojana, Braće Radića br. 6, tel/fax. 212 833
e-mail: jb.bojana.stimac@vz.htnet.hr
Lana Mihinjač, jb prisjednik
Iva Zadrović, jb savjetnik
Martina Ivek, jb vježbenik
Ana Ploh, jb vježbenik

Trstenjak Stjepan, Trg slobode 1
tel.300 550, fax.300 552
e-mail: sttrstenjak@inet.hr
Ana Brezovec, jb vježbenik

Vajdić-Sevšek Jagoda, Pavlinska 5, tel/fax. 320 015
e-mail: jagoda.sevsek-vajdic@vz.htnet.hr

Jasenka Pjevac, jb prisjednik
Sunčica Gložinić, jb prisjednik

10410 VELIKA GORICA (01)

Jurlina Marko, Slavka Kolara 1, tel.fax.622 10 97
e-mail: notar-marko.jurlina@zg.t-com.hr
Iva Brazda, jb prisjednik

Maleković Ivan, Trg kralja Tomislava 7
tel. 622 21 23, fax. 622 52 66
e-mail: notar-malekovic@zg.htnet.hr
Bernarda Meštović, jb prisjednik
Ivana Švegar, jb savjetnik
Ivana Kanceljak, jb vježbenik

Mirčetić Nives, N. Šopa 41, tel. 622 52 77, fax.6232583
e-mail: nives.mircetic@zg.htnet.hr
Martina Begović, jb prisjednik

Spevec Ranka, Trg kralja Tomislava 39
tel. 621 38 69, fax. 6251106
e-mail: jb.ranka.spevec@zg.htnet.hr
Jasminka Vrba, jb prisjednik
Andrea Kučkovečki, jb vježbenik

32100 VINKOVCI (032)

Kovač Mirodar, Trg B. J. Šokčevića 1, tel/fax. 334 235
e-mail: kovac-mirodar-javni-biljeznik@vk.htnet.hr
Nikola Perković, jb vježbenik

Mendeš Marijan, v.d. javni bilježnik Duga ulica broj
10/I, tel/fax. 334 221
e-mail: jb-miric-zelimir@vk.htnet.hr

Vajcl Alen, Duga ulica 8, tel. 338 285, fax. 338 286,
e-mail:javni.biljeznik.alen.vajcl@gmail.com

Vulić Nikola, Vladimira Nazora 13, tel/fax. 338 050
e-mail:nikola.vulic@vu.t-com.hr

33400 VIROVITICA (033)

Aščić Jozo, A.Mihanovića 15,tel/fax. 725 090
e-mail:jozo.ascic@os.htnet.hr

Filipović-Kovačić Dubravka, Andrije Kačića Miošića 2
tel/fax. 726 850
filipovic-kovacic.dubravka.javni.biljez@vt.t-com.hr

21480 VIS (021)

Mladineo-Gazija Margarita, Šetalište Stare Isse 2,
tel/fax. 718 088, e-mail: j.b.m.mladineo@hi.htnet.hr

52463 VIŠNJAN (052)

Poropat Anka, Trg slobode 1, tel/fax. 427 852
e-mail: jb-poropat.anka@pu.htnet.hr

22211 VODICE (022)

Gojanović Aljoša, Obala Juričev Ive Cote 27
tel. 441 644, fax. 440 944
e-mail: aljosa.gojanovic@si.t-com.hr
Mira Berišić, jb vježbenik

10340 VRBOVEC (01)

Koretić Dubravka, Ul. poginulih branitelja bb
tel/fax. 279 28 92
e-mail: javni.biljeznik.dubravka.koretic@si.t-com.hr

21276 VRGORAC (021)

Kristić Ivan, Tina Ujevića 13, tel. 675 160 , 098 448795
e-mail: ivan.kristic@st.htnet.hr

32000 VUKOVAR (032)

Arambašić Boro, I. G. Kovačića 2/I
tel. 441 988, fax. 441 989
e-mail: jb-boro.arambasic@vk.htnet.hr
Brigita Korovljević, jb savjetnik
Ivan Belaj, jb vježbenik

Kovačić Jelica, Trg kralja Tomislava 1, tel/fax. 421 278
e-mail: kovacic.jelica.javni.biljeznik@vu.t-com.hr
Sanja Tokić, jb savjetnik

Paunović Fedor, Dr. Franje Tuđmana 5,
tel/fax. 443 331

e-mail: javni-biljeznik-fedor-paunovic@vk.htnet.hr
Srđan Milaković, jb vježbenik

49210 ZABOK (049)

Martinić Javorka, Matije Gupca 47/I, tel/fax.221 152,
e-mail:javni.biljeznik.martinic@kr.t-com.hr

Podgajski Vlasto, Matije Gupca 70

tel. 221 168, fax. 501 197
e-mail: vlasto.podgajski@kr.t-com.hr
Jadranka Kramar, jb prisjednik

23000 ZADAR (023)

Emil Brkić, Ul. Domovin.rata 3, tel.231383
e-mail: emil.brkic@zd.t-com.hr
Ivana Gadža Beganović, jb savjetnik

Grigillo-Ramljak Darija, Dalmat.sabora 5
tel/fax. 213 000
e-mail: darija.grigillo-ramljak@zd.htnet.hr
Josipa Zubčić, jb savjetnik
Ana Ramov, jb vježbenik

Hrabra Suzana, Don Ive Prodana 4, tel. 312 166
e-mail:suzana.hrabra@zd.t-com.hr

Kolega-Zubčić Alkica, Stjepana Radića 42b
tel/fax. 300 900
e-mail: notar-zubcic@zd.htnet.hr
Martina Dražina, jb prisjednik
Dragana Lečković, jb vježbenik

Marčina Vera, 112.brigade br.3, tel/fax. 314 665
e-mail: notar.marcina@zadar.net
Jelena Skoblar, jb prisjednik
Goran Marčina, jb vježbenik

Milovac Nadica, Zlatarska 3, tel.301 300, fax.301 301
e-mail:notar-milovac@zd.htnet.hr
Dunja Vulić, jb prisjednik
Anamarija Kovačić, jb savjetnik

Mišković mr. sc. Davor, Ul. Mihovila Klaića 7
tel/fax. 311 111,
e-mail: notar-davor-miskovic@zd.htnet.hr
Ljiljana Belić, jb prisjednik

Mišković Pavica, Braće Vranjanin 9, tel/fax. 319 167
e-mail: pavica.miskovic@zd.htnet.hr
Ana Mikulić, jb vježbenik

10290 ZAPREŠIĆ (01)

Adžija Ivan, Baltazara A. Krčelića 15
tel. 33 10 875, fax. 33 10 876
e-mail: ivan.adzija@zg.htnet.hr
Lidija Kolombo, jb prisjednik
Mirta Adžija, jb vježbenik

Poljak Estera, Tržna 12, tel,33 14 594,fax. 33 14 593
e-mail:javni.biljeznik.estera.poljak@os.htnet.hr
Konstantin Dika, jb prisjednik

49250 ZLATAR (049)

Bartolek Zvonimir, Trg Slobode 2, tel/fax. 466 808
e-mail: javni.biljeznik.bartolek.zvonimir@kr.t-com.hr

Pozaić Đurđica, Zagrebačka 15a, tel/fax. 467 077
e-mail: djurdjica.pozaic@kr.htnet.hr

32270 ŽUPANJA (032)

Kaluđer Mladen, Veliki Kraj 59, tel/fax. 830 130
e-mail: kaludjer.mladen.javni.biljeznik@vk.t-com.hr

Marošević Kata, Veliki Kraj 54, tel/fax. 832 793
e-mail: marosevic-kata-jb@vk.htnet.hr

